ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1469

10 динара

22 2.1980. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLI

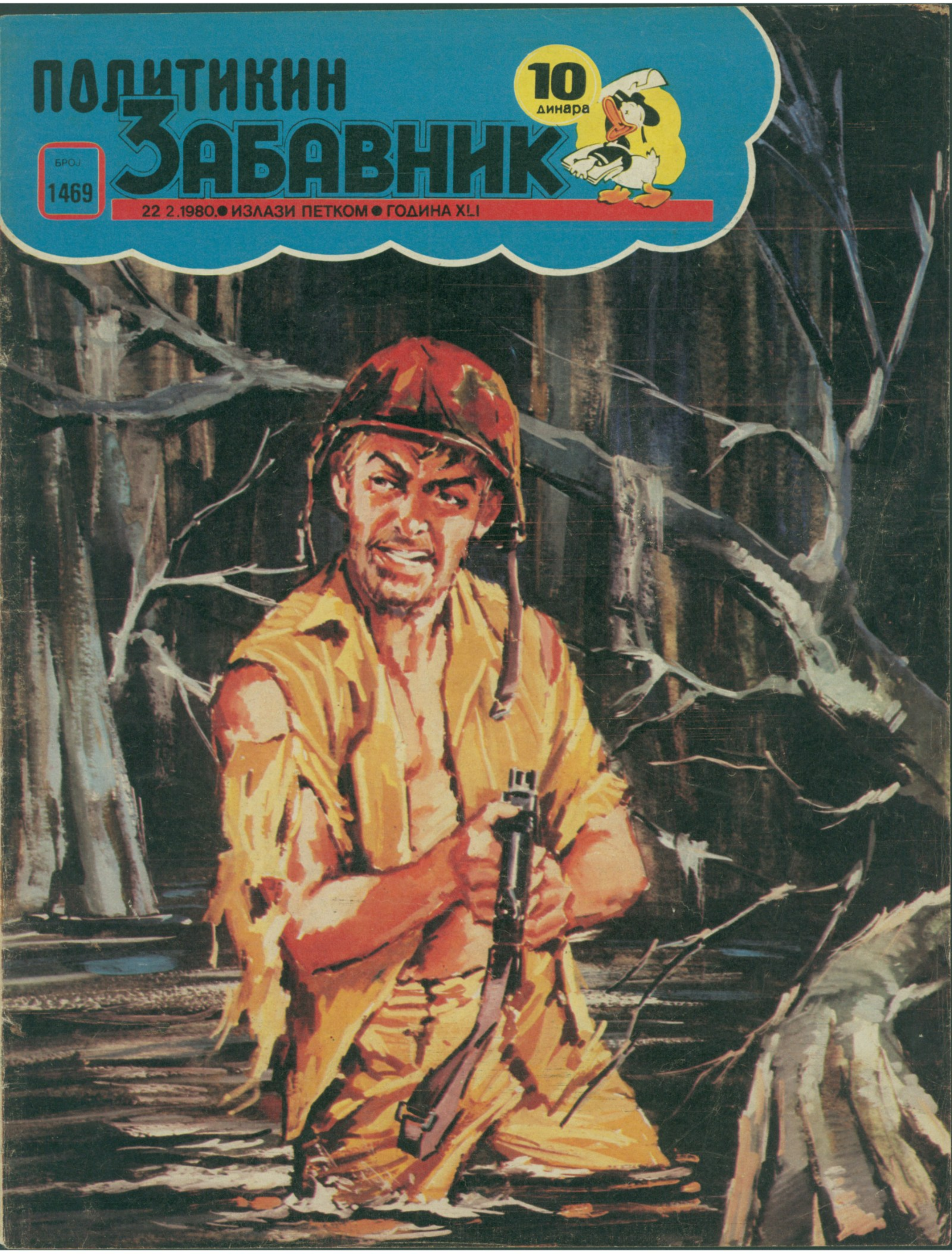

Ripley Веровали или не!

ТОТЕМСКИ СТУБ

У ЈУ МЕКСИКУ, ВИСОК 12,19 МЕТАРА, ВАЈАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ.

МИШЕЛ ДАЈАНА ЛУЏЕН

ИЗ КЕНТА (ОХАЈО) РОЂЕНА ЈЕ У 12 ЧАСОВА И 28 МИНУТА, 17. АВГУСТА 1974. ГОДИНЕ, А ЊЕН ПОЛУБРАТ РОЂЕН ЈЕ У 12 ЧАСОВА И 28 МИНУТА 17. АВГУСТА 1978. ГОДИНЕ.

ПИНГУ.

АКВАРИЈУМСКУ ФЛУОРЕСЦЕНТНУ РУЖИЧАСТУ РИБИЦУ ДОБИО ЈЕ ДЕЈВИД ЛИБМАН ИЗ НОРФОЛКА (ВИРЏИНИЈА) ПОСЛЕ 62.280 УКРШТАЊА ТОКОМ ДЕСЕТ ГОДИНА РАДА.

ЏЕК КРОФОРД

СКАУТ АМЕРИЧКЕ ДРМИЈЕ, НАПИСАО ЈЕ СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА ПРОШЛОГ ВЕКА ЧЕТИРИ КЊИГЕ, ТРИ ДРАМЕ И СТО НОВЕЛА, ИАКО ЈЕ ДО СВОЈЕ СЕДАМНАЕСТЕ ГОДИНЕ БИО НЕПИСМЕН.

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

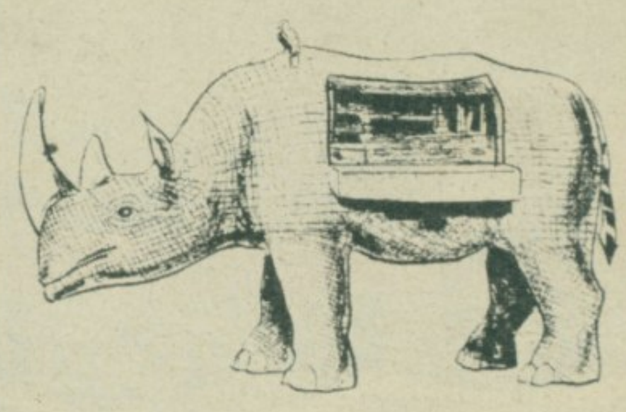

ДРВЕНИ ПИСАЋИ СТО

ИЗЛОЖЕН У МУЗЕЈУ ГРАДА ЊУЈОРКА ИМА ОБЛИК НОСОРОГА.

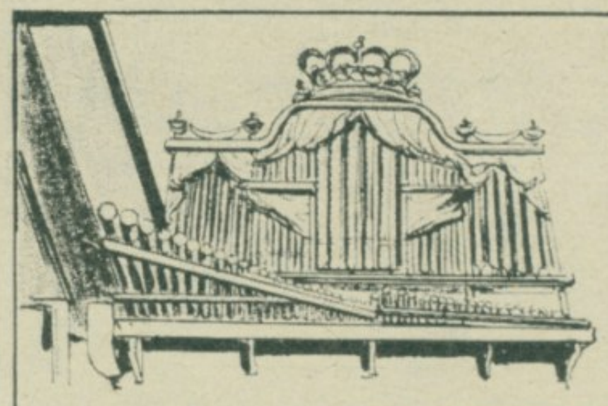

ОРГУЉЕ ОД БАМБУСА

ЈЕДИНЕ У СВЕТУ, НАЛАЗЕ СЕ У ЦРКВИ ЛАС ПИНАС БЛИЗУ МАНИЛЕ (ФИЛИПИНИ). НАПРАВЉЕНЕ СУ 1794. ГОДИНЕ И ИМАЈУ 174 ЦЕВИ ОД БАМБУСА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у данашњим Винковцима, који су се у римско доба звали Cibalae, родила су се два римска цара: Валентијан (364—378) и његов брат Валенс који су владали истовремено, сваки у свом делу Царства.

● пре неколико месеци примерак марке са Бермуда из 1856. године у вредности од једног пенија, продат је на лицитацији за око два милиона динара.

● до сада је откривено око 1800 врста водоземаца.

● кишно дрво (Sterculea rex) добило је овај назив зато што се у време жеге на његовом лишћу стварају фине капљице. Расте у тропским земљама, а највише га има у Бразилу, Аргентини и неким областима Мексика.

● плод хлебног дрвета које расте на Филипинима достиже тежину и до четрдесет килограма.

● Јупитер је највећа планета у Сунчевом систему и његова запремина је око 1400 пута већа од Земљине.

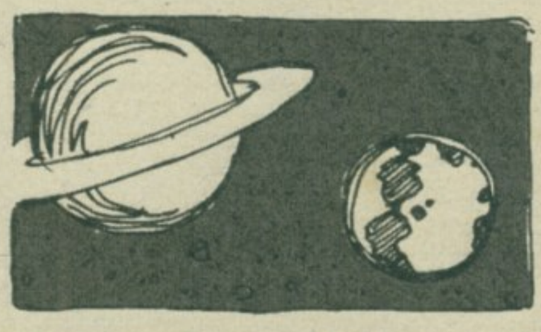

● хромографоскоп је фото-апарат који је 1874. године патентирао Луј Дико Хауран. Први пут је произведен 1879. године и снимао је три одвојена негатива на једној плочи. Овај фото-апарат могао је да се користи и као направа за посматрање лијапозитива.

● сенице се хране инсектима и управо због тога имају велики значај за човека. Израчунато је да пар ових птица и четири њихова птића у току једног лета могу да поједу око шест стотина килограма гусеница.

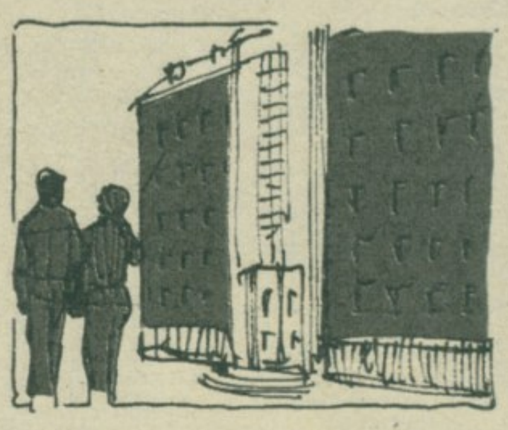

● најстарији универзитет на јужноамеричком континенту основан је у Санто Домингу 1538. године. Двадесет седам година касније основан је универзитет у Лими, у Перуу, а четири месеца после њега и у Мексику.

КАД ЕРА НАСАМАРИ ЕРЕ

ПОБЕДНИК ЈЕ ПОБЕГАО

Много Ужичана слегло се да уз музику и цвеће дочека победника велосипедске етапе. Истог дана одушевљење се претворило у разочарење.

Стари Ужичани, а њих је данас све мање, не сећају се више ни ко је био организатор бициклистичке трке једног пролећа пред рат, ни кроз које је све градове у Србији она пролазила, али добро знају да је циљ једне етапе био у Ужицу и да је вест о томе у трену прострујала чаршијом. Није то била мала ствар, та трка, јер је велосипед, како се у то време звао бицикл, бис права атракција.

По угледу на велике градове и ужички власници „двоточкаша", а њих је било мало, имали су бициклистички клуб. Своје лепотане са педалама чували су као драгоценост. Возили су их најчешће о каквом празнику или приликом локалних надметања. Овога пута, међутим, трка је била већа, самим тим и озбиљнија, па су се ограничили на труду да такмичарима приреде што свечанији дочек. Нису морали: недељу дана пре доласка велосипедиста на циљ у Ужицу се само о томе причало. Жене су се сашаптавале и договарале шта ће која да обуче тога дана, а у кафани Милорада Раденковића, преко пута пијаце (данас главног ужичког трга) пред којом је иначе требало да буде циљ, шале су се сипале као из рукава.

— Богами, браћо, за нас ће да чује Европа! — гласно је добацивао неки шаљивџија пајташима између залогаја љуте пљескавице које је заливао вином. — И треба... нек' се зна шта су Ужице!

НЕКОГ НИЈЕ БИЛО

Шаљивџија се завитлавао, али већина Ужичана није. Таква атракција да се пропусти, таман посла!

Дан доласка такмичара брзо се примицао. О учесницима трке мало се знало, тако рећи ништа. Зато нико није ни питао, само нек'победник стигне да га народ види, остало није било важно. И свираче, увек веселе, захватила је грозница.

— Шта сте ви бољи од нас! — одговорили су уврежено имућним Ужичанима на задиркивање да то њих не треба да занима. — И ми душу имамо, хоћемо и ми да гледамо! Од нас ће бар нека вајда да се види, ће да свирамо, од вас баш ништа!

Најзад је дошло и дуго очекивано подне. Готово сви ужички дућани били су затворени. Народ је почео да се окупља на простору око пијаце већ сат раније. Понеко је држао у руци цвеће, дошли су музиканти, мада је било и таквих који за цео догађај уопште нису марили.

До трке није држао ни деветнаестогодишњи Илија Кандић. Његове укућане силно је изненадило када се, уместо да пође на дочек тркача, прихватио свог бицикла за који је привезао торбу са неким стварима.

У маси света која се окупила у центру Ужица нико није примећивао Илијино одсуство. Обичних дана, међутим, одмах се уочи чим га нема у чаршији. Разлог је био једноставан: Илија није могао да састави јутро и вече а да неком не намести „зврчку". Насамарени се нису љутили, напротив. Онако мален и жгољав уживао је симпатије свих. Знало се где Илија дође биће смеха.

СЛАВЉЕ НА ЦИЉУ

Илија је сео на бицикл и одмаглио из града не хајући за сугрђане и њихово ишчекивање победника. Само ви чекајте, насмејао се.

Око подне коначно се појавио први такмичар. Исцрпен од напора једва је окретао педале. Бицикл је био тежак и велик са широким гумама, као уосталом и сви бицикли у то време. Свет се тискао не би ли што боље видео победника који се, цедећи из себе последње делиће снаге, полако приближавао циљу. Још педесет, тридесет, двадесет метара...

Жене су почеле да цичу од радости, мушкарци су се ускомешали. Најзад, за који секунд, победник ће бити на циљу. Граби улицом, ту је, сад ће! Људи су се пропели на прсте, деца се провукла између њихових ногу и провирују. Напетост је достигла врхунац.

Још десетак метара до циља. Из свих грла проломио се узвик поздрава победнику. Истина, није се ни видео јер су му тело и лице били потпуно умрљани блатом. Није ни чудо, помислили су окупљени, дуг пут, друм разлокан, на њему баруштине, добро је човек и стигао!

Како се народ осећао није тешко замислити. Према победнику је полетело цвеће, завладао је урнебес, али је он, уместо да после проласка кроз циљ стане, продужио даље и убрзо се изгубио у једном од бочних сокака.

ЗАР ЈЕ МОГУЋЕ?

Свет се начас збунио, али се расположење одмах повратило. Уосталом, победник је виђен, доживљај је био потпун и готов. Остали такмичари нису никога интересовали, зар још да се чека и последњи.

— Тај ми је јака мустра!

— добацио је неки кафеција комшијама с којима се враћао кући.

Ужичани су се разишли више него задовољни. Отишли су и свирачи. Простор око пијаце остао је пуст.

Када су се на циљу појавили остали такмичари, дочекале су их пусте улице и неколико чланова велосипедског клуба. И тада, као гром из ведра неба, муњевито се пронело градом да победник трке, односно онај кога су Ужичани дочекали овацијама — није прави победник! Како, зашто, зар је могуће, јесте... Ствар је разјаснио неки ујдурмаш који је знао за припреману подвалу.

— На циљ није стигао победник него Илија Кандић! Скокнуо бата на крај Ужица, намазао се блатом, па у Ужице! Дочекали сте га како приличи! Оно јесте да се сада једете од муке, ал' ред је да и вас Ере неко натоциља!

* * *

Илија Кандић је као пилот погинуо изнад Чачка, у борби са немачким авионима априла 1941. године. Кажу, био је једини пилот бивше југословенске војске који се у том крају винуо у ваздух и пошао Немцима у сусрет.

М. Тодоровић

ПРИЧЕ
О НАШИМ ГРАДОВИМА

НОВИ САД
2

ДОГАЂАЈ ГОДИНЕ — Од зачетка насеља, а то је било крајем 17. века, Нови Сад, тада Рацка варош прекодунавска, развијао се релативно брзо. Остало је записано да се у првој половини 19. века прелазило преко Дунава понтонским мостом дугачким 420 корака и да је у то време догађај године било његово намештање у пролеће. „Велика се парада правила — изишли би ђенерал с једне стране, а с друге стране градоначелник, војна музика би свирала, а кад је мост био готов, била су званична руковања на крају". Али, ма колико је град економски јачао, урбанизам је храмао, па један историчар с почетка 19. века примећује: „И трг и неколико улица је додуше поплочано, али би магистрат требало више да троши за одржавање калдрме, да би је могао назвати добром. Удаљене улице градске нећу уопште да помињем, јер су оне већином неугледне и некалдрмисане те се у њима, кад је киша, у ствари плива по блату." Многи објекти подизани су прилозима грађана или добротвора. Од прилога је подигнута и Николајевска црква (на слици), мисли се око 1730. Оштећена је бомбардовањем града 1849, а обновљена новцем богате Марије Трандафил.

ОКУПЉАЊЕ ПОД СЛИКОМ — Нови Сад је доживео напредак нарочито у другој половини 19. века. Књижевник Јаша Игњатовић чак га је називао „српским Паризом". У кафани „Код камиле" састајала се новосадска интелигенција, обично седећи за дугачким столом испод великих слика које је урадио Ђура Јакшић. Било је ту књижевника, новинара, песника, сликара: Јован Јовановић Змај, Лаза Костић, Јован Ђорђевић, Новак Радонић... Главну реч водио је трибун Светозар Милетић чије су здравице биле чувене, а Лаза Костић стварао ујдурме. Ту, и у другим кафанама, расправљало се о политици, књижевности, водили разговоре који су надахњивали песнике. Књижевник Бошко Петровић вели да су млади писци из Србије ишли у Нови Сад као на хаџилук да се поклоне великим жрецима поезије и просвете. Почетком 20. века угледно место окупљања био је и хотел „Слобода" (на слици). Хотела више нема, сада је ту Дом ЈНА.

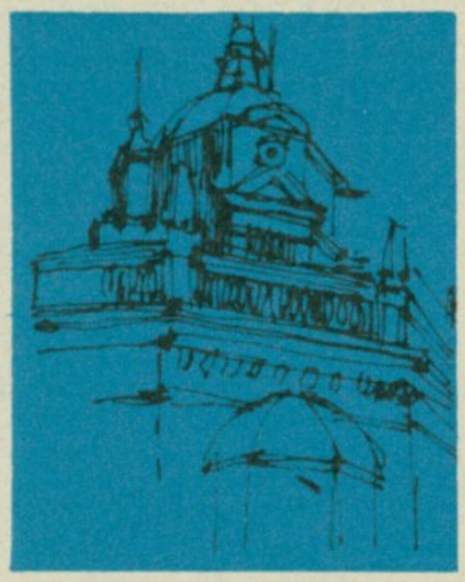

НЕОСТВАРЕН САН — Због великог залагања да се Матица српска пресели из Пеште, владика Платон Атанацковић је проглашен њеним доживотним председником. Међутим, то није било све што је овај културни посленик учинио за народ. Пошто је дозволио да се Матица привремено усели у његов дом купљен од спахије Ђорђа Сервицког (горњи спрат је он дозидао), зграду је оставио сугрђанима да се у њој отвори правна академија. Тај његов сан никада није остварен, али је остала успомена на владику Платона — Новосађани и данас његов бивши дом називају „Платонеум".

ПАРИЗ НА ДУНАВУ

ТУ ЈЕ МАТИЦА СРПСКА — Мада је од првих дана постојања била жариште културног живота у Војводини, Матица српска није настала на домаћем тлу, већ у Пешти 1826. године. Иницијативу су дали писац и јавни радник Јован Хаџић и неколико трговаца. После тридесет осам година Матица је прешла у Нови Сад. Инвентар, документацију и књиге преселио је бесплатно Јован Форовић својим бродовима „Слога" и „Напредак". Зграда у којој се Матица сада налази подигнута је на „ханском плацу" на којем су се „гимназисте лоптале, стајали тањигаши, а с времена на време долазио велики циркус Хенри који је остајао и по више месеци и у који су Новосађани хрлили као омађијани".

НЕПРОЦЕЊИВО БОГАТСТВО — Много је година прошло откако је правник и народни добротвор Сава Текелија даривао Матици српској неколико сликарских дела. Било је то 1842, али се за годину настајања Галерије слика те знамените установе узима 1847. У почетку је она названа Народна збирка или Музеум. Колекција је увећавана поклонима грађана, али нико од тадашњих одговорних људи Матице није могао ни да претпостави да ће збирка временом нарасти на преко две и по хиљаде слика! Све су то дела уметника Војводине из 18, 19. и с почетка 20. века. Вредност — непроцењива! Зграда у којој се сада налази Галерија (на слици) добијена је 1955, а свечано отворена три године касније. У њој је раније била продуктна берза.

У СУСЕДСТВУ СТРАЋАРЕ — Док су у строгом центру или појединим деловима града ницале раскошне грађевине попут ове коју приказујемо, скоро до краја првог светског рата у непосредној близини центра било је страћара покривених трском. Поред тога, у граду све до 1900. није било ниједне асфалтиране улице, најважније су чишћене једном недељно, удаљеније једном месечно, а периферијске једанпут у три месеца. Осамдесетих година прошлог века Нови Сад су још осветљавали фењери који нису паљени за време месечине!

Текст:
М. Тодоровић
Снимци:
М. Вујовић

НАЈЛЕПША У ЕВРОПИ — Иако је зидана пре рата, зграда Скупштине и Извршног већа САП Војводине и данас делује веома импресивно. Неки чак тврде да је у време подизања била најлепша зграда у Европи, по површини свих просторија — друга у Југославији, а по броју просторија — прва у југоисточном делу европског континента! Зграду је пројектовао познати архитекта Драгиша Брашован и поносио се с њом. С правом. Јер, осим што је фасада обложена брачким мермером, а главни хол и степениште италијанским, цела грађевина је врло светла и има изванредан распоред одељења. Временом је постала симбол Новог Сада чинећи тако део његове богате историје.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

НА КРВАВИМ СПРУДОВИМА

ЉУДИ СУ ХАЛАПЉИВО ПИЛИ ИЗ ЗАМУЂЕНИХ ПОТОКА И НИЈЕ ИМ СМЕТАЛО ШТО СУ УЗВОДНО МНОГИ ПРАЛИ НОГЕ. ЗБОГ ДИЈАРЕЈЕ И ДИЗЕНТЕРИЈЕ ВОЈНИЦИ СУ ОДСЕЦАЛИ ТУРОВЕ НА ПАНТАЛОНАМА ...

Тог свежег суботњег јутра 21. марта 1942. године становници Мелбурна, у јужној Аустралији, још од ране зоре почели су да се сакупљају испред железничке станице. Громким усклицима мноштво је убрзо поздравило америчког генерала Дагласа Макартура, у коме су Аустралијанци видели спаситеља.

Наиме, кад је тог истог марта јапанска чизма запретила да ступи на тле Нове Гвинеје, одскочну даску за напад на Аустралију, амерички председник послао је генерала Макартура да припреми савезничку противофанзиву. Америчке снаге на „шестом континенту" бројале су тада само 25 хиљада људи, а велика већина аустралијских снага налазила се на бојиштима Блиског истока. Генерал је био свестан да нема довољно војника за борбу са Јапанцима и да не може да очекује помоћ јер је главнина снага била ангажована за борбу са Немачком и Италијом а његов задатак је био да заузме, односно брани велика пространства југозападног Пацифика.

Највише се стрепело да се Јапанци не угнезде на Новој Гвинеји јер би тада њихову инвазију на Аустралију било немогуће спречити. Макартур је зато одлучио да се бори за пристаниште Порт Морзби, на обали Коралног мора, значајну стратешку тачку Нове Гвинеје. Знао је да му је за противофанзиву најпре потребан аеродром, а најпогоднije место била је област око села Буне, на пустој обали Соломоновог мора. Међутим, неколико недеља касније, 21. јула обистинила су се страховања: јапанске јединице искрцале су се код Буне.

РАЧУН БЕЗ КРЧМАРА

На јетко питање из Вашингтона шта сада намерава да предузме, Макартур је одговорио да је на Нову Гвинеју послао 7. аустралијску дивизију, ветеране са Блиског истока, аустралијску полицију (јединице некадашњих резервиста) и мали контингент америчких војника. Њихов задатак је био да заузму област између Коралног и Соломоновог мора и да затим истисну Јапанце са спрудова Буне.

Међутим, то је био рачун без крчмара. Амерички генерали су потценили дивљу природу острва, а ни војници нису били одговарајуће опремљени. У својим кратким панталонама Аустралијанци су били изложени уједима инсеката, а дугачке панталоне Американаца, натопљене заштитном зеленом бојом, које у спарној и влажној џунгли нису пропуштале ваздух, проузроковале су чиреве. Није било ни мачета ни непромочивих торби а влага и обилне кише уништиле су таблете соли и кинина, цигарете и шибице. Храна није одговарала поднебљу. Глад и маларија су царовале.

Савезници нису имали ни брдске топове којима би зауставили Јапанце, а ни чамце за искрцавање на коралне спрудове Буне. Људи су носили и до 35 kg терета, а киша је уску брдску Кокодску стазу претворила у лепљиву каљугу.

У међувремену је стигла и вест о победи савезника код залива Милн и о успешном одбијању јапанског ваздушног напада на Порт Морзби. Морал је порастао — разбијена је легенда о непобедивости јапанске армије.

Међутим, све до краја септембра савезници су узалудно покушавали да зауставе јапанско продирање из правца Буне на висораван Нове Гвинеје. Аустралијски батаљони су се распадали и забринути генерал Макартур је, цивилним и војничким транспортерима, упутио 40 хиљада нових људи у Порт Морзби — био је то први ваздушни мост у II светском рату.

У ноћи 24. септембра у јапански штаб стигао је телеграм да се генерал Хоријитно повуче на положаје у тешко проходном масиву Овен Стенлија. Јапанци су, наиме, још увек били под утицајем тешког пораза код Гвадал канала и када су сазнали да Макартур намерава да нападне Буну веровали су да ће Американци и за ту прилику бити добро опремљени. Повлачење је зато изгледало најбезбедније.

НА СТАЗИ ИСКУШЕЊА

У главном штабу су одахнули и Макартур је наредио да новогвинејске снаге пређу у офанзиву.

Другог октобра 1942. године на аеродрому у Порт Морзбију с нестрпљењем се очекивао долазак Макартура. То је, истовремено, значило и покрет америчких јединица из Порт Морзбија, по стази Капа Капа, у правцу Буне.

„...Пијавице и инсекти били су све насртљивији. Стаза је била прекривена блатом до колена и посута одбаченим стварима: гас-маскама, шлемовима, рубљем, приборима за јело. Људи су халапљиво пили из сваког потока и при том им није сметало ако је узводно неко други прао ноге. Дијареја и дизентерија су биле толико јаке да су војници одсецали турове на панталонама. На зачељу колоне официри су, да их не ухвати нека јапанска патрола, с муком терали на покрет оне који су заостајали", писао је о овом походу један капетан.

Док су се исцрпљене јединице пробијале кроз планине, други део новогвинеј-

ских снага припремао се за искрцавање између залива Милн и Буне. Био је то одиста веома смео подухват јер су воде биле пуне коралних спрудова. Пошто није било чамаца за искрцавање, употребљени су сви расположиви трговачки и рибарски бродићи сакупљени по острвима и пристаништима. На прамцу сваке лађе чучао је домородачки дечак који је упозоравао кормилара на коралне стене.

Искрцавање је текло постепено јер је Макартур пазио на Гвадал канал, где су Јапанци послали велико појачање и оно је сваког часа могло да крене према Новој Гвинеји. У том случају, генерал би наредио општу евакуацију.

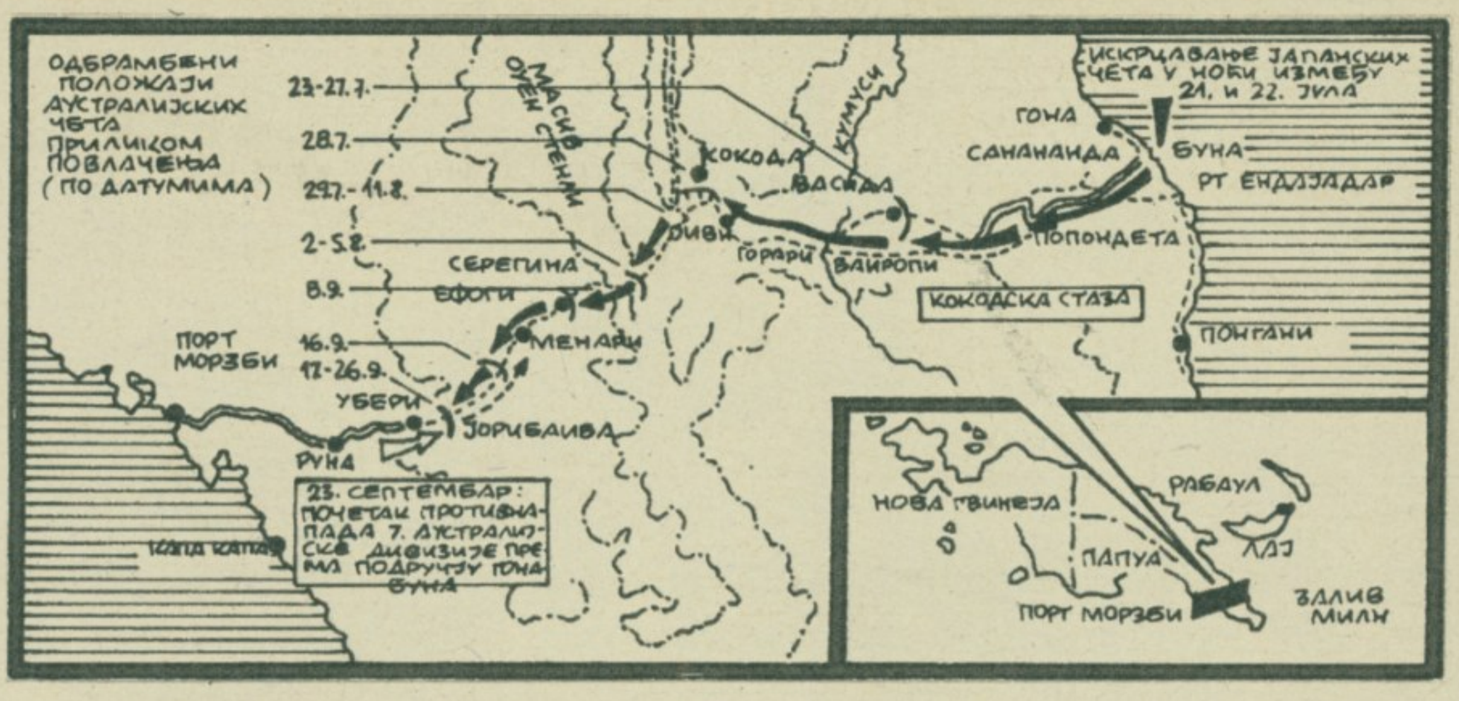

Генерал Хори био је толико задовољан да је своје војнике наградио чашицом сакеа.

Сва утврђена линија дуго је пркосила Аустралијанцима који су ноћу, попут пијавица, пузали уз стрме обале Еоре јер дању нису могли ни нос да промоле. Засипала их је киша, ватру нису могли да запале, глад су заваравали неупотребљивом храном, а воду су захватали капуљачама пелерина или сисали корење. И поред свих тешкоћа, аустралијска застава завијорила се у евакуисаној Кокоди.

Пола пута је прећено, али пут за Буну био је и даље блокиран. Ни у јапанским редовима стање није било најбоље. Војни дописник Окада писао је: „Војници су имали дугачку запуштену косу и браду. Униформе су биле поцепане, натопљене крвљу, блатом и знојем. Неки су били без пушке, неки без ципела, а неки су, у недостатку униформи, огрнули сламнате вреће за пиринач. У болницама су војници умирали од глади, јер њихов организам није могао да вари храну — у планинама су предуго живели хранећи се лишћем, травом, па чак и блатом. Друге је однела маларија".

Из Рабаула је најзад, 17. новембра, стигло шест великих транспортних бродова којима су Јапанци довели хиљаду свежих бораца, ветерана из Кине, Хонгконга и Суматре. Убрзо је никла 15 km дуга одбрамбена линија са стотинама бункера, тако вешто камуфлираним да су се потпуно стопили са околином.

НЕМИР У ШТАБУ

Аустралијанци и Американци нису ни слутили шта их чека. Самоуверено су се приближавали обали. Будући да је обавештајна служба затајила, команда је била убеђена да су Јапанци при крају снага и да ће Буна пасти као „зрела крушка". Војни дописници су се тукли за место на Макартуровим бродовима желећи да први јаве вест о победи.

Међутим, у првим сукобима Американце је чекало изненађење. На бојишту нису лежали „исцрпљени Јапанчићи", већ одморни и добро наоружани војници.

Ни јединицама које су се борише у планинама није ишло како ваља. Бригада која је продирала према Гони и она која је ишла ка јапанском упоришту у Санананди, наилазиле су на густу џунглу и несносну влажну врућину откуд су их дочекивале заседе и ометале у напредовању.

Тако је савезничка офанзива стала на самом почетку. У Порт Морзбију били су веома забринути. Бомбардери нису успели да зауставе конвој пет јапанских разарача који су на спрудове Буне искрцали ново појачање. Макартур је сазнао само половичну истину: да су јединице уморне и немирне, да нису обучене за ратовање у таквим условима, да команданти воде битке предубоко у залеђу. Међутим, не и оно најважније — да чете немају на располагању оружје за борбу против бункера, пре свега бацаче пламена и тенкове.

Неочекивано су примљене две охрабрујуће вести. Прва, да је стигло америчко појачање у људству, оружју и залихама. Први пут после дугог времена јединице на фронту поштено су јеле 3. децембра. Друга добра вест била је да су Аустралијанци заузели суседну Гону. Мисионарска станица је последња пала.

Када су победници ушли у Гону пресело им је славље. У бункерима су наишли на распадајуће лешеве јапанских војника који су ужасно заударали.

Битка код Гоне скупо је стајала аустралијске јединице — изгубљено је 41 одсто људи.

Потпомогнуте новим снагама, у раним јутарњим часовима 14. децембра савезничке јединице топовима и хаубицама засуле су село Буну и убрзо продрле у њега. Али, Буна је била напуштена и разрушена. Претходне ноћи непријатељ је напустио село и повукао се на оближњи одбрамбени положај.

УГЉЕНИСАНИ ЛЕШЕВИ

Макартуров штаб је ову победу навелико исхвалисао. Следећег дана на насловној страни „Њујорк Тајмса" масним словима писало је: „Савезници заузели Буну на Новој Гвинеји!" У тексту није ни поменуто да је село било напуштено и тек негде при крају додато је да одбрамбени положај у близини Буне још увек држе Јапанци.

Али, у очајању, јапански генерал Адачи наредио је да се поменути положај напусти и да се његови браниоци пробију до Санананде. Повлачење је било постепено и савезници су положај освајали метар по метар све док 2. јануара 1943. није коначно пао. Пред победницима су свуда лежали угљенисани и још топли лешеви јапанских војника. Земљиште је било избушено као сито, дрвеће без крошњи, а спрудови закрчени оружјем и уништеним чамцима. Аустралијанци су ухватили само неколико заробљеника и то углавном кинеских кулија, док су се Јапанци борили до краја. Њих 2800. Смрт за цара била је света.

Ни савезници нису боље прошли: 620 погинулих, 2065 рањених, 132 нестала.

Савезнике је очекивала још једна битка. Главни напад на последње јапанско упориште код Санананде, на југозападној обали Нове Гвинеје, започео је изјутра 12. јануара 1943. У јуриш су кренули исцрпљени борци, већином у жалосном стању.

Али, десило се чудо. Случајно заробљени рањени јапански војник открио је да је његов пуковник добио наредбу да без борбе евакуише упориште. Јапанској јединици у бекству одступницу су пресекле аустралијске снаге у близини Санананде 22. јануара. Киша која је падала пуних недељу дана те вечери је изненадно стала. Небо се разведрило и обзорје на западу зажарило се прелепим тропским бојама.

У вечерњим службеним вестима објављена је блиставa победа савезника у области Буне. Први пут у II светском рату јапанска армија доживела је тежак пораз.

ГЕНЕРАЛ ЈЕ КРИВ

У биткама код Буне учествовало је 40 хиљада Американаца и Аустралијанаца, од којих је 3095 погинуло, а рањено 5451. Ту, наравно, нису урачунате жртве болести. Батаљони су изгубили толико људства да касније није могла да се састави ни чета. Аустралијски 39. батаљон, на пример, вратио се са седам официра и 25 војника — „смушеним, ћутљивим и изнојеним страшилима".

Генералу Макартуру војни историчари су замерили да је битке водио предалеко из залеђа, да се затворио у кулу од слонове кости и да није познавао услове ратовања на острву. Велики број људи то је стајало живота.

Буна је била крвава и због незапамћене фанатичности Јапанаца коју су савезници тада први пут осетили на својој кожи. Од 18 хиљада војника, махом прекаљених бораца, преживело је нешто мање од 3800. Послератне анализе утврдиле су трагичну чињеницу. Наиме, савезници су мирне душе могли да не дирају Јапанце искрцане у Буни, јер на дугорочније планове Буна уопште није утицала.

Н. Т.

ПЕДАЉ ПО ПЕДАЉ

Савезнички план о истискивању Јапанаца из Буне одвијао се све теже. Постало је очигледно да све зависи од Аустралијанаца који су се пробијали према Кокоди. Јапански генерал Хори је узмицао, али је имао довољно времена да припреми одбрамбене положаје. Тако су Аустралијанци налетели на кланац реке Еоре, дуж које су Јапанци ископали 300 м дугачку одбрамбену линију.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПОЗОВИТЕ СВЕ МОЈЕ РОЂАКЕ!

ПОЗВАЋУ ВАШЕ МИЛЕ И ДРАГЕ!

РЕК'О САМ РОЂАКЕ!

СИГУРНО СЕ ПИТАТЕ ЗАШТО САМ ВАС ОКУПИО!

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ТО НИЈЕ ТАЈНА...

...СВИ ЗНАТЕ КОЛИКО ЈЕ ОГРОМНО МОЈЕ БОГАТСТВО!

Е, ПА, ПОШТО СТЕ МИ РОЂАЦИ, 'ОЋУ ПРВИ ДА САЗНАТЕ...

Distributed by King Features Syndicate.

...ДА ЋУ ДА ПОНЕСЕМ СВЕ СА СОБОМ У ГРОБ ИЛ' НЕЋУ НИ ДА УМИРЕМ!

11-25

ТРОСТРУКА ИГРА

АУСТРОУГАРСКИ ЗАПОВЕДНИК ПЕТРОВАРАДИНА БИО ЈЕ УВЕРЕН ДА СРПСКИ ТРГОВАЦ ИМА САМО ЈЕДНУ ЖЕЉУ — ДА ПОВРАТИ ИЗГУБЉЕНУ ИМОВИНУ.

Заваљен у фотељу за масивним писаћим столом, барон Симбшен, заповедник аустроугарских трупа у Петроварадину, испитивачки је посматрао високог и плећатог човека средњих година кога је ађутант увео. Посетиочево избријано лице и изношено, али чисто и испеглано одело одавало је уредну особу.

Ађутант се повукао, а човек остао да стоји поред врата. Што га је барон дуже одмеравао, све више му се наметао закључак да је најзад нашао правог човека. Идеја да га искористи синула му је јутрос. Ађутант га је замолио да прими неког Србина, трговца из Арада. Не желећи да трећи време јер је таквих са „важним казивањем" било пуно, издрао се на потчињеног и наредио му да најури трговца. Затим се препустио размишљању о поруци из Беча. Откако је добио, није имао мира: поруку је послао Ратни савет — централно тело Аустро-Угарске за шпијунажу. Текст је био кратак. Један део је гласио:

„Организујте прикупљање података о свему што се збива у Србији".

Била је 1808. година.

ДОВЕДИТЕ ТОГ ЧОВЕКА!

Барон је знао да држање Србије која је устала против Турске и њено понашање може пореметити аустроугарске планове на Балкану. Ваљало је дознати шта Карађорђе смера и какву улогу у свему има најопаснији ривал — Русија. Нарочито та је копкала Карађорђева веза са руским послаником у Србији Родофиникином. Уз сва настојања да беспрекорно обави задатак, поготову што је са Родофиникином имао нерашчишћене рачуне јер је Рус увек одмицао испред њега у дипломатским пословима на српском тлу, барон Симбшен није одмакао од почетка. А онда се појавио неки трговац из Арада.

Који минут пошто је наредио да трговца најуре, барону је пало на памет да би управо њега могао да ангажује за шпијунску мисију. Србин је, а зна и немачки, трговац је — значи умешан, тргујући има прилику да долази у додир са виђеним људима Србије и, не изазивајући ничију сумњу, прелази у Земун, ако је још и јака личност... Барон је скочио и позвао ађутанта. Међутим, трговац је већ отишао. Симбшен је заповедио збуњеном официру да, ако треба, преврне цео Нови Сад.

— Доведите тог човека, разумете ли!

Трговац је пронађен. Сада је стајао пред бароном који је у међувремену проверио списак свих политичких сумњивих особа из Арада. Трговца Ђорђа Поповића, како се посетилац јутрос представио ађутанту, није било међу „црним овцама" Монархије.

У просторији је владала тишина. Барон је и даље ћутао и одмеравао непознатог. Најзад је започео:

— Најавили сте се као Ђорђе Поповић и хтели сте нешто да ми кажете!

— Јесте! — скромно је одговорио човек. **— Не волим ја, господине, около на около... Био сам трговац у Араду, и сада тамо живим, али... пропао сам! Прешао бих у Србију и радио за вас ако платите. Не плашим се, новац ми треба да поново станем на ноге! Ето, зато сам вас тражио!**

Барон се тргао. Каква случајност: сусрећу се двојица који су један другоме потребни због истог циља — шпијунаже. Не, немогуће да је провокација, за задатак зна само Ратни савет и он. Ипак, одлучио је да обазриво уђе у игру.

ПОСАО ЈЕ СКЛОПЉЕН

— Како мислите да то изведете? Ако вас у нечасном послу ухвате српски устаници, оде вам глава!

— Неће! — брзо је узвратио баронов саговорник. **— Као трговац могу да путујем свагде и да се нађем у близини виђених Срба. Неке од њих познајем од раније!**

Барону се допала трговчева разборитост. Човек је имао куражи — одмах је прелазио на ствар. Одлучио је да одложи карте док подробније не испита његову прошлост. Податке ће тражити од арадске полиције, а од Ратног савета у Бечу извештај да ли се Поповић налази на листи шпијуна неке стране земље. За сваки случај прибегао је и старом трику понудивши трговцу да свој предлог одмах сачини писмено и потпише. Ако игра двоструког шпијуна, неће смети да то учини — биће провађен, помислио је барон. Посетилац је потписао без устезања.

Тврдо уверен да пред собом има човека коме је стало само до тога да поврати изгубљену имовину, барон је замолио трговца да му се јави кроз десет дана.

Извештај арадске полиције био је повољан:

„Ђорђе Поповић је пропао као трговац. Политички се не истиче. Окретан је, али лаком на новац..."

У писму које је потписао гроф Колорадо, један од најистакнутијих људи Аустро-Угарске, Ратни савет из Беча обавестио је барон Симбшена да нема ништа против ангажовања Поповића. Сматрајући да се може искористити као шпијун, Ратни савет препоручује да се не жали новац.

Некадашњи трговац из Арада појавио се у Симбшеновој канцеларији на Петроварадинској тврђави тачно у заказано време. Барон није био баш много предусретљив, не зато што је имао резерве према трговцу, већ зато што је држао до своје аристократске личности.

— Прихватамо ваш предлог, господине! — обратио се будућем сараднику. **— Богато ћемо наградити труд. Посебна вам је дужност да уходите руског посланика у Србији Родофиникина. Он обожава добра вина, можда ће вас узети у службу као послужитеља око стола. Дакле, бићете винарски трговац, вино смо вам обезбедили, у Београду ћете отворити подрум. Обавештења шаљите писмом, у овом коверту је шифра, проучите је, запамтите и текст спалите! Новац ћете добијати у Земуну!**

ОБРТ, АЛИ КАКАВ

Поповић је поступио по договору. Све је текло како се само пожелети може. Чак је Родофиникин узео трговца за неку врсту келнера (нема података да ли је Поповић наставио да упоредо води подрум). Извештаји су барону редовно стизали. Нису били богзна шта, али је сваки податак добродошао. Поносан на успех, барон је прослеђивао извештаје у Беч.

А онда је у Петроварадин стигло писмо од Ратног савета из Беча. Када је прочитао прву реченицу, барону се завртело пред очима. „Одмах отпустите Поповића из службе, он је српски шпијун!"

— **Немогуће!** — отело му се. **— Сигуран сам у њега као у себе!**

Није послушао наређење. Преко својих људи повео је тајну истрагу. Резултат је био: Ђорђе Поповић је чист као суза. Задржао га је и о свему тријумфално писмено обавестио надвојводу Лудвига у Бечу. Према архивским подацима надвојвода је у два наврата, 6. јануара и 22. фебруара 1809, од заповедника Петроварадина неопозиво захтевао да Поповића „неприметно одстрани из конфидентске службе".

Симбшен није имао куд. Тешка срца учинио је што се од њега тражило. Нешто му није дало мира: наставио је да копа по „случају" и преко личних веза успео да сазна да је Поповића провалио каплар Михаило Бусер. Наиме, каплар је дезертирао из аустријске војске, прешао у Србију, покајао се, вратио у Земун и, да би се отресао казне, испричао шта је неком приликом у Београду сасвим случајно сазнао о Поповићу. Пребачен је у Беч где је пред Ратним саветом поновио причу.

Барон Симбшен није хтео да призна грешку. Задржао га је на своју руку још око две године, премда на извесној удаљености. Међутим, оно што се сазнало у Бечу средином 1812. било је исувише. Као бомба одјекнула је вест да бивши трговац из Арада Ђорђе Поповић није ни српски ни аустријски, већ руски шпијун! Остаће заувек тајна ко је о томе обавестио лично цара Франца I.

Поведена је истрага. И Аустријанци и Срби били су насамарени. Али за разлику од колебљивог барона Симбшена који никако није хтео да прихвати чињеницу да је изигран, Срби нису околишили: како се шпијуну Поповићу нагло замео траг, претпоставља се да су га устаници ухватили при покушају преласка у Земун и ликвидирали!

Трострука игра Ђорђа Поповића била је завршена.

М. Тодоровић

ЧУДА ЉУДСКИХ РУКУ

БРЖИ ОД ЗВУКА

Иако су први пут коришћени на немачким и британским борбеним авионима крајем II светског рата, у путничком саобраћају млазни мотори заменили су клипне тек половином педесетих година.

Летећи јула 1948. године на експерименталној верзији »викерз викинга« са два »ролс-ројсова« мотора, енглески пробни пилот Јозеф Мат Самерс прелетео је раздаљину од Лондона до Париза за 34 минута и 7 секунди и поставио светски рекорд у брзини лета за путничке авионе.

Истог месеца Самерс је после двадесет минута лета на прототипу »викерз вајкаунт« са елисномлазним моторима задовољно изјавио:

— Био је то најсавршенији лет који сам до сада имао!

После низа модификација и тестирања под различитим условима, јула 1950. године »викерз вајкаунт« добио је употребну дозволу и полетео на редовној линији Единбург — Париз, као власништво британске ваздухопловне компаније БЕА. Био је то први путнички авион на млазни погон у свету. Тада још нико није могао ни да сања да ће свега 16 година касније авиони полетети брзином два пута већом од звука.

Двадесет и првог јануара 1976. године на линији Париз — Рио де Жанеиро извршен је први комерцијални надзвучни лет. Суперсонични авион француско-британске производње »конкорд«, брзином око 2300 километара на час, прешао је (Париз — Рио де Жанеиро и натраг) 20 хиљада километара, односно половину Земљине кугле за само 11 часова.

ТУРБОМЛАЗНИ МОТОР

Обичан дечји балон можда је најприкладнији за објашњење рада сваког млазног мотора. Да ли сте икада надували балон, а затим га нагло испустили? Нагло ослобађање ваздуха тера га у смеру супротном од смера ослобођеног ваздуха.

На сличан начин функционише и турбомлазни мотор. Ваздух из атмосфере кроз уводник улази у компресор који га сабија и убацује у комору сагоревања где се доводи гориво. Сагорели гасови, губећи при том део своје енергије, покрећу гасну турбину која служи за покретање компресора. Из турбине сагорели гасови великом брзином излазе у атмосферу стварајући на тај начин изузетно јак млаз који покреће авион.

Турбомлазне моторе имају суперсонични авиони као што је „конкорд".

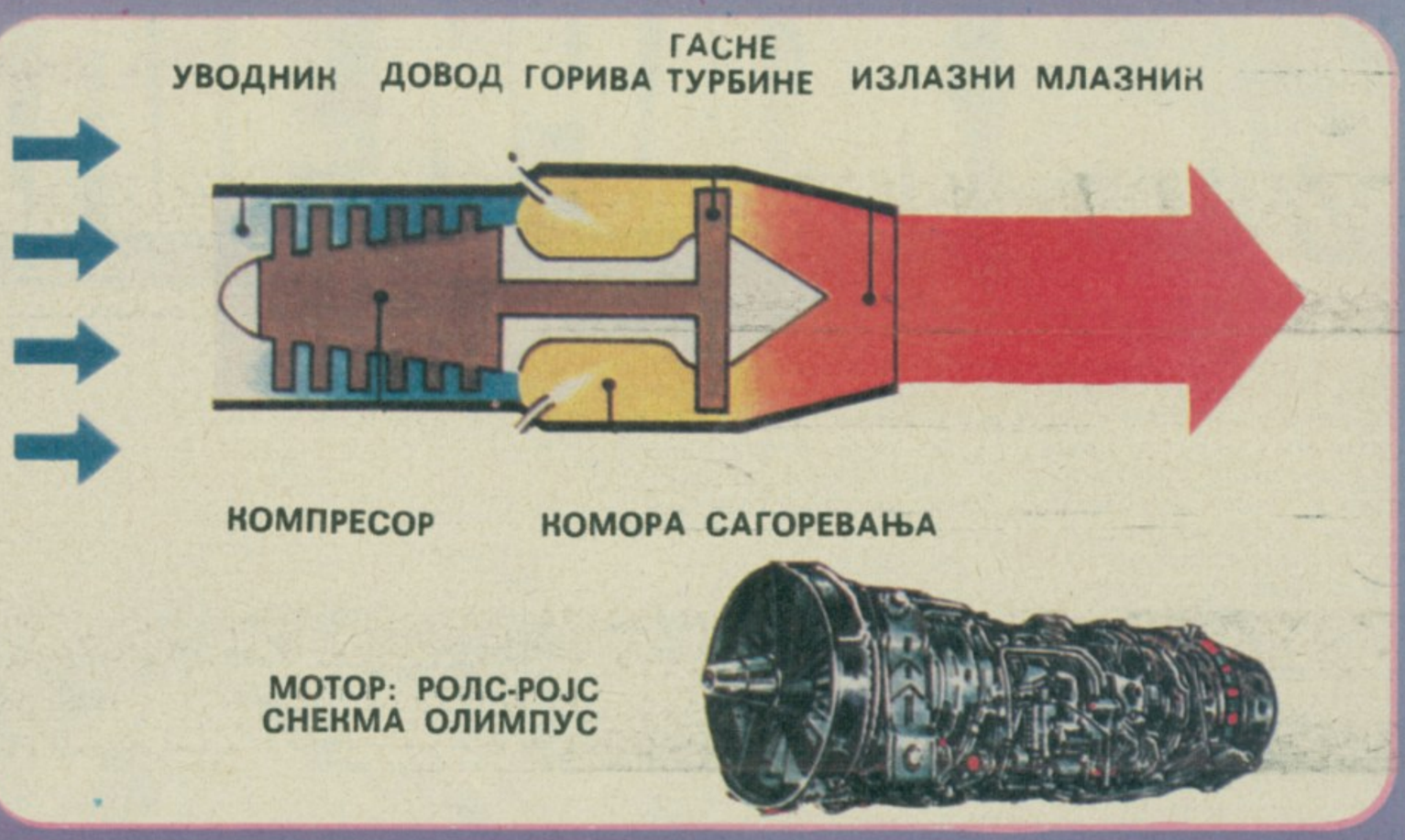

МОТОР: РОЛС-РОЈС СНЕКМА ОЛИМПУС

ЕЛИСНОМЛАЗНИ МОТОР

Елисномлазни мотори представљају комбинацију млазног погона и погона са елисом. Главни покретач ове врсте мотора је турбина која не служи само за погон компресора као код турбомлазног мотора, него преко редуктора покреће још и две елисе.

Поред веће економичности и снаге, једна од значајних предности елисномлазних мотора над клипним је и, захваљујући мањем броју покретних делова у мотору, недостатак вибрације — погодност коју највише осећају путници.

Економични су и погодни за брзине до 850 километара на час.

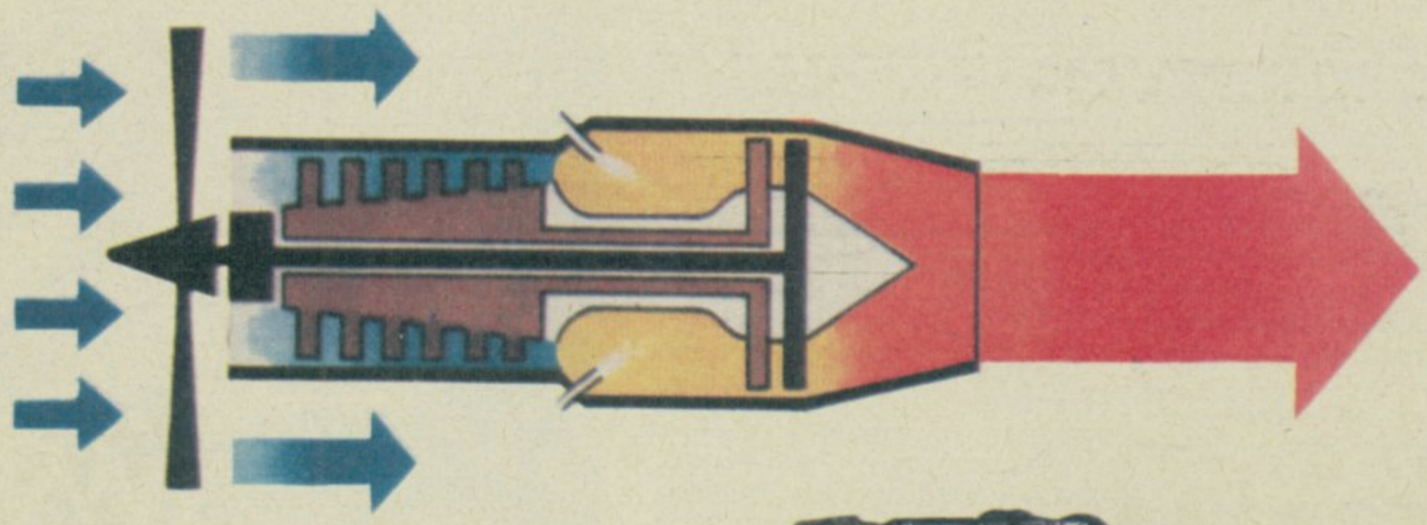

МОТОР: РОЛС-РОЈС ДАРТ

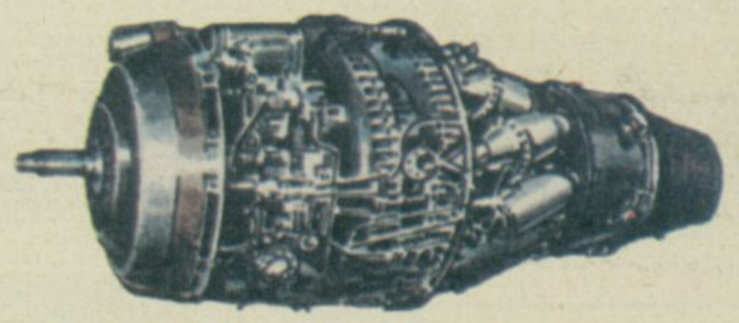

ВЕНТИЛАТОРСКИ МЛАЗНИ МОТОР

Ови мотори представљају модификацију обичног млазног мотора и намењени су авионима који не развијају брзину звука. Додатни кампресор или вентилатор одводи вишак ваздуха који није потребан турбини до задњег дела мотора, где се тај вишак меша са издувним млазом смањујући његову температуру и брзину.

Вентилаторски млазни мотори примењују се на многим великим авионима који се крећу испод брзине звука, као што су „тристар", „трајдент" и „VC 10".

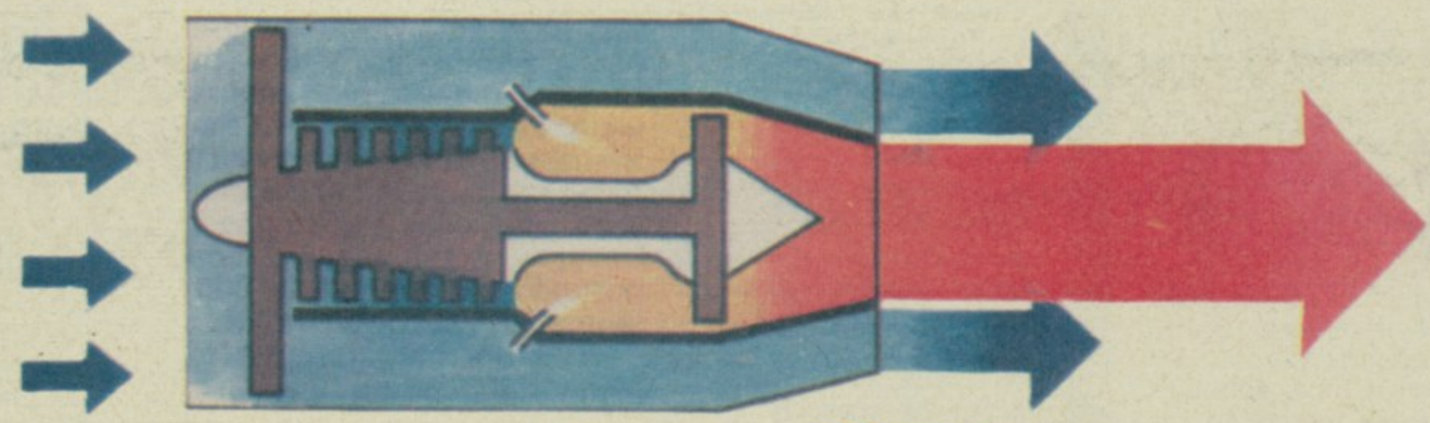

МОТОР: РОЛС-РОЈС РБ 211

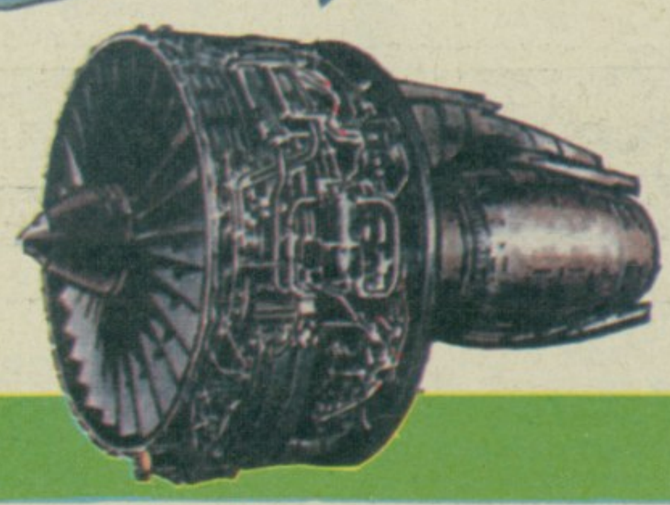

ЖАРИ, ПАЛИ И УБ

Дванаестогодишњи дечак готово је престао да даје знаке живота. Пратиоци на путу до болнице ниједног тренутка нису прекидали вештачко дисање и спољашњу масажу срца. Шест часова касније лекари болнице Бабиџа у Северном Квинсленду, у Аустралији, коначно су одахнули. Дечак је био спасен. Кроз две недеље изашао је из болнице и вратио се учењу и играма на морској обали. Медицина је забележила велик успех: захваљујући напорима лекара и примени најсавременијих метода дванаестогодишњак је преживео смртоносне додире морске зоље (Chiropsalimus quaelrigatus), најопасније медузе на свету, чији отров може да изазове смрт у року од три-четири минута.

Морска зоља дуго је сматрана једним од најопаснијих, по некима и најопаснијим становником мора. Смртоносни отров ове медузе може да се упореди једино са отровом кобре и у најмањим количинама има страшно парализујуће дејство па доводи до фаталних оштећења човековог нервног система. Све до недавног успеха аустралијских лекара сматрало се да је немогуће да неко остане жив, и то без икаквих последица, после смртоносног додира ове врсте медуза.

Чак и ајкула

Медузе, потпуно провидне и у морској води тешко уочљиве животиње, спадају у хидрозое, што на грчком значи водене животиње. Деведесет, често и више, процената њеног организма чини вода, а ипак је у стању да се креће једва приметним, пулсирајућим покретима, да лови, храни се и нормално обавља све остале животне функције. То што је провидна и готово невидљива помаже јој да са још већим успехом примењује своје тајно оружје — бројне сићушне жаоке спремне да у сваком тренутку у тело жртве убризгају довољну количину отрова. Отровом савладану жртву пипцима увлачи у уста, отвор који води право у канал за варење хране.

Медузе које живе у Јадранском мору, или морски клобуци како их називамо због њиховог печуркастог облика, релативно су мале и безопасне у поређењу са, у свету најраспрострањенијим, врстама као што су северноамеричка месечева медуза која у пречнику има обично двадесет и пет сантиметара, или Aurelia из северног Атлантика чији клобук има пречник од преко шездесет сантиметара.

Обично се мисли да гигантске медузе живе у топлим тропским морима, али прави џинови могу да се нађу тамо где бисмо их најмање очекивали: у водама Арктика и Антарктика. Ескимски ловац Џон Малакија тврдио је да је на западној обали Гренланда видео ружичасту медузу пречника не мањег од два и по метра чији су убилачки пипци обавијали нешто што је личило на ајкулу дугачку три до четири метра.

Опасан сусрет

Судећи по бројним причама Ескима, џиновске медузе нису реткост у водама Арктика. Укупна дужина пипака једне тако велике медузе процењује се на преко осамдесет и пет метара. Треба, међутим, напоменути да су сви досадашњи покушаји да се измере тачна тежина, пречник клобука и дужина пипака џиновске медузе остали безуспешни. И поред веома пажљивог руковања,

ТАЈНА ПОЛАРНЕ СВЕТЛОСТИ

ОСЛОБАЂАЈУЋИ СЕ ВИШКА ЕНЕРГИЈЕ ДОБИЈЕНЕ ОД ОТКИНУТИХ СУНЧЕВИХ ЧЕСТИЦА, АТОМИ ИЗ АТМОСФЕРЕ ИЗАЗИВАЈУ ПОЈАВУ КОЈА КОД НЕУПУЋЕНИХ ИЗАЗИВА ПАНИКУ.

Повремено видљива, поларна светлост представља загонетку која вековима распламсава човекову машту. Описи овог феномена могу да се нађу у старим кинеским, јапанским, грчким и римским записима. Кинези су, рецимо, веровали да су то бакље којима духови осветљавају мртвима пут у рај. У 13. веку било је претпоставки да се ради о одблеску ледених наслага на Гренланду. У 17. веку појавио се назив поларна светлост који се односи на исти феномен запажен у области полова северне и јужне хемисфере. Електронски механизми и усавршени фотографски апарати омогућују нам да о овој појави сазнамо много више.

СВЕ ЦЕНТРАЛЕ СВЕТА

Утицај ове загонетне светлости на живот на Земљи много је већи него што се претпоставља. Електрична енергија коју она зрачи веома утиче на систем комуникација.

Поларна светлост избацује у Земљину атмосферу количину енергије која одговара снази свих електричних централа света заједно, врло често изазива сметње код радио и радарских сигнала, утиче на међународне телефонске везе и ултракратке релејне одашиљаче где проузрокује делимична или трајна оштећења. Ни далеководи нису поштеђени — искачу осигурачи на водовима тако да понекад огромна пространства Канаде, севера САД и Скандинавије остају без електричне енергије.

Шта је узрок овог феномена пријатног за око, али непријатног по последицама?

Норвешки физичар Кристијан Биркеланд дао је још 1896. године објашњење поларне светлости. По његовој теорији, од Сунца се непрестано откидају честице које полећу ка Земљи, удаљеној готово 150 милиона километара. На удаљености између 50 и 80 хиљада километара Сунчеве честице налећу на магнетско поље око наше планете и распрше се на све стране у потрази за неком пукотином на њему. Отприлике један одсто успева да продре у Земљину атмосферу, у висини једног од два магнетска пола.

Струјање ових честица ствара енергију која изазива нестабилност и поремећаје у атмосфери на висини од око 5 хиљада километара, а ови поремећаји доводе до стварања великих електричних поља која обједињују огромну енергију Сунчевих честица и енергију присутних јона и електрона. Кад се поменуте честице, јони и електрони, на висини од 100 километара сусретну са атомима и молекулима Земљине атмосфере, долази до јаке космичке активности: ослобађајући се вишка енергије добијене од Сунчевих честица, атоми из атмосфере емитују блештаву светлост. Кисеоник даје овој светлости зелену и црвену, а азот љубичасту, плаву и јаркоцрвену боју.

БИЈА

Морска зоља дуго је сматрана једним од најопаснијих становника мора. Њен смртоносни отров може да се упореди једино са отровом кобре.

ухваћене медузе веома брзо сплазну и распадну се пре но што их извуку на суво.

И само име ове морске животиње, која је добила по митском чудовишту Медузи, звучи застрашујуће. По древној грчкој легенди, лепа млада девојка Медуза — једна од три Горгоне — кажњена је што се дрзнула да оспори лепоту богиње Атине. Њена дивна коврцава коса претворена је у змије, а њеним очима дата је ужасна моћ да сваког кога погледају претворе у камен. Ова морска животиња нема додуше очи, али може непогрешиво да осети све што јој се приближава. Њене жаоке, иглице препуне отрова, смештене су по површини целог тела и спремне да свој опасни садржај убризгају првој непажљивој жртви. Пливача који се у пролазу случајно очеше о медузу у једном једином тренутку ожари на хиљаде таквих отровних иглица. Последице овог непријатног сусрета зависе од врсте медузе и места и површине опечене коже. Реакције на медузин отров разликују се од човека до човека, у најблажим облицима ради се о локалном надражају коже, а нешто ређе јавља се јак бол праћен гнојењем.

Чак и кад се не ради о нарочито отровним врстама, човек кога је опекла медуза може да изгуби свест, а црвенило може да се прошири по целом телу. Познати су случајеви физиолошког шока, грчења мишића, мучнине и повраћања, гушења, губљења моћи говора, тренутне или трајне парализе. Лечење се обично своди на ублажавање болова и мазање лековитим уљима или мастима. За спречавање гнојења у последње време употребљавају се антибиотици. Неки посебни лекови или противотрови не постоје, па је најбоље да их човек, колико може, избегава, нарочито директан додир са врхцима пипака где је концентрисан највећи број жаока. Како пипци могу да буду дугачки и преко петнаест метара, медузу треба заобилазити на прилично удаљености. Гумена ронилачка одела и одела од импрегниране вунене тканине показала су се као веома успешна заштита.

Забринути хотелијери

Ни мртве медузе које је море избацило на обалу нису увек сасвим безопасне. Жаоке потпуно искидани медуза могу дуже времена да сачувају све своје непријатне особине. После снажне олује на мору у води се задржава безброј сићушних, невидљивих жаока, а свака од њих у стању је да нанесе повреду — тешко оном кога запљусне овакав талас. Опекотине су врло опасне и неопходно је, што је могуће брже, изаћи из воде и потражити лекарску помоћ.

Медуза звана морска коприва (Dactylometra quinquecirra) такође је веома распрострањена и додир њених пипака подсећа на жарење коприве.

Мада савремена наука тврди да су медузе веома корисне за производњу различитих врста лекова, због тога нису ништа мање омражене. Летња инвазија медуза може буквално да разјури туристе на неким плажама. Ове наоко лепе и готово неприметне животиње, које нас често преваре својим изгледом, јер подсећају на парчиће најлон врећице, могу понекад да нанесу и веће штете туризму.

Вероватно на интервенцију забринутих хотелијера, Конгрес САД усвојио је 1966. Федерални акт о медузама сачињен с намером да се пронађе начин за уклањање ове напасти с америчких обала. На разне истраживачке и лабораторијске пројекте утрошено је до данас више од два милиона долара. Иако су научници дошли до многих корисних сазнања, у пракси готово ништа није учињено, чак је превладало мишљење да медузе не треба дирати јер оне, наводно, веома добро утичу на размножавање и напредовање острига, ракова и разних врста риба.

Становници Америке већ вековима ратују са медузама. Прве европске досељенике Индијанци су упозоравали на невидљиву напаст у мору. Један документ из 1750. године сведочи да је у заливу Рапаханок, у Вирџинији, медуза усмртила непажљивог пливача.

Све медузе не живе на површини мора. Научници су недавно у Атлантику успели да сниме једну врсту на самом дну океана, на дубини од преко пет хиљада метара.

Сваком по задатак

Најнеобичнија, а многи кажу и најлепша, медуза је такозвана португалска оклопњача или рибарски једрењак која заиста личи на португалски ратни брод из 16. или 17. века. Она, заправо, и није медуза него читава колонија, веома сложена заједница бића из породице медуза, у којој свако има своје обавезе. Једна група задужена је за хватање хране, друга убризгава отров, трећа група жваће храну, четврта чини покрете потребне да би се оклопњача кретала... У овом минијатурном друштву ништа није препуштено случају.

Португалска оклопњача највише је позната по свом прелепом клобуку или једру застрашујуће јарких боја које се јасно види на површини воде. Овај веома лагани, гасом испуњени балон и служи као нека врста једра — изложено ветру оно оклопњачи омогућава да мења правац кретања и постиже већу брзину. Испод шареног једра пружају се пипци дужине и преко тридесет метара. Прекривени су веома ситним, али и веома опасним жарним мехурићима. При слабијем додиру са неким телом покреће се читав компликовани механизам, а сићушне иглице забадају се у кожу жртве и убризгавају отров. Што су риба, или неки други организам већи, покреће се више иглица које имају задатак да у најкраћем могућем року парализу жртву.

Када то постигну, пипци почињу да се грче. Лабораторијским посматрањем утврђено је да пипак оклопњаче од тридесет и пет метара за само неколико секунди може да се смањи на свега неколико метара. У току овог грчења медузе-ловци предају жртву јединкама задуженим за храњење заједнице. Истог тренутка започиње процес варења, а хранљиви састојци распростиру се врло брзо по целој колонији.

Португалске оклопњаче имају велики број непријатеља, али и пријатеља. Џиновске корњаче и веома велике рибе са лакоћом излазе на крај са њиховим смртоносним пипцима — прогутају их у једном залогају. Ова морска напаст веома је гостољубива према неким ситнијим рибама које безбрижно пливају између њених пипака. Човек није те среће.

С. Ђ.

ЗАВЕСЕ НА НЕБУ

У време појачане Сунчеве активности честице успевају да продру у магнетско поље тако дубоко да пронађу „рупе“ у атмосфери, понекад врло далеко од поларне зоне па је тада поларна светлост видљива и у другим областима. Виђена је, на пример, у Француској и Мађарској, над Атином и Мексичким заливом па чак и у Малезији, недалеко од екватора. Појава поларне светлости у областима где је она углавном непозната и где се не очекује ствара панику код неупућених јер претпостављају да се ради о одсјају неког великог удаљеног пожара. У Норвешкој и у другим скандинавским земљама поларна светлост изгледа као завеса на небу или као дуга.

УДАЉЕНИ ПОЖАРИ

Установљено је да се најјаче Сунчеве буре одигравају у размацима од 11 година и баш истеком овог рока поларна светлост достиже врхунац блештавости. Следећа велика „пиротехничка“ експлозија неба очекује се у току ове зиме.

Још има доста необјашњеног о односу између Сунца, Земљиног магнетског поља и атмосфере. Норвешка, Шведска и Финска су данас водеће земље у проучавању феномена поларне светлости. Најсавршенији апарати који се користе у ту сврху налазе се на универзитету града Тромсе, у Норвешкој. Телекамера, на пример, може да сними и оно што се догађа на висини од 100 километара а затим снимак увећа милион пута. Један радарски уређај „чита“ податке присутне у атмосферском појасу Земље широком и до 65 километара. Научници из Тромсеа покушавају, између осталог, да утврде да ли промене при поларној светлости утичу на метеоролошке прилике у свету или их чак и диктирају.

Д. В.

ИЗ ИСТОРИЈЕ СТАРИХ НАРОДА

ГАЛИ

НЕ УБИЈ МУЖА СИ

— ЖИВОТ ТЕШКО ОБОЛЕЛИХ И РАЊЕНИХ МОГАО СЕ СПАСТИ САМО ЖРТВОВАЊЕМ ЉУДСКОГ ЖИВОТА. ОБИЧНО СУ ТО БИЛИ ЛОПОВИ И РАЗБОЈНИЦИ, АЛИ ЧЕСТО И НЕВИНИ КОЈИ СУ БИЛИ У НЕМИЛОСТИ ВРХОВНОГ ДРУИДА.

У старом веку Галијом се називала земља која је обухватала територију данашње Француске, Белгије и северне Италије. Становници ове простране области били су крупни људи, светле пути, косе која им је допирала до рамена. Као и остали варвари живели су у племенском уређењу, а припадници племена били су у крвном сродству.

Гали су становали у једноставним округлим колибама подигнутим насред поља и украшеним главама убијених животиња. Нерадо су обрађивали земљу, али су зато умели да кују гвожђе и израђују предмете од бакра, посебно оружје које им је било и те како потребно за лов и рат.

ДУША НЕ УМИРЕ

Многобројна галска племена нису, међутим, живела у слози. Удруживали су се само за време великих опасности, али би се савез распао чим би минула опасност.

Племе се делило на три класе: свештенике — друиде, витезове или слободне ратнике и сељаке који су били лишени права гласа. Потчињени су били и робови, махом ратни заробљеници.

Највећи углед код Гала уживали су друиди чија је главна дужност била школовање младих и обављање свечаних обреда и ритуала. Њихова реч била је пресудна у свим државним и приватним размирицама. Уколико се неки члан племена не би покорио њиховим наредбама, био би одмах искључен из заједнице — забрањивано му је да присуствује божјој служби и свим племенским скуповима и свечаностима — а то је за сваког Гала представљало највећу срамоту.

Друиди нису ступали у војску нити су учествовали у ратовима. Нису плаћали порез, а били су ослобођени и многих других дужности које су остали чланови племена морали да испуњавају.

Образовање у друидским школама било је, међутим, разноврсно. Са својим ученицима свештеници су расправљали о звездама, величини света, природи, свемоћности бесмртних богова. Најважнији део наставе била је, пак, проповед о сеоби душа — учење друида да душа покојника не умире са телом, него да се после смрти сели из једног бића у друго. Ово је сваки младић морао да научи чим би дошао у школу, јер се сматрало да ће, ако схвати да му је душа вечна, презрети страх од смрти и смелије кретати у ратне окршаје.

ЖРТВА НА ЛОМАЧИ

Као и сви примитивни народи, Гали су били веома побожни. Имали су мноштво божанстава, а указивали су поштовање чак и дрвећу, ветру, грому и другим природним појавама којих су се плашили. Да би умилостивили своје

Верцингеторикс је водио прави герилски рат. Да би непријатељу онемогућио да створи упоришта, спаљивао је и сопствена села.

ЗОГ!

У знак предаје галски вођа је пред Цезарове ноге положио своје оружје и штит.

богове, једном месечно приносили су жртве, најчешће животиње, али је још од давнина уведен и суров обичај да се на жртвену ломачу приносе и људи. Наиме, по тумачењу друида, живот тешко оболелих и рањених у рату могао се спасти само жртвовањем другог људског живота. Жртва је смештана у масиван кип исплетен од прућа који је јавно спаљиван при заласку сунца. Обично су то били лопови и разбојници, а ако таквих у племену није било, спаљивани су и невини људи, најчешће они који су били у немилости врховног друида.

Од богова које су прихватили од Римљана највише су поштовали Меркура, заштитника трговаца и помагача у стицању новца, и Марса, божанство рата. Њему би после победе жртвовали заробљене животиње, а остали плен, оружје и накит, сакупљали су на посвећеним местима у близини села. Ако би се неко усудио да са ових огромних хумки украде неки скупоцен предмет — који се сматрао за заветни дар — кажњаван је најсуровијом смрћу.

По својим породичним обичајима, Гали су се знатно разликовали од других племена. Дечаци нису смели да се појаве пред оцем све док не стасају за војничку службу — упознавали су га тек у својој двадесетој години. Свадбу младих уговарали су родитељи, а муж је у брачну заједницу уносио онолико новца колико је жена доносила мираза. О својој имовини заједнички су водили рачуна, а ако би један члан заједнице умро, његов иметак би припао другом. Муж је имао неограничену власт над женом и децом, па је чак некажњено могао и да их убије. Међутим, када би умро муж, сазиван је скуп свих рођака који су добијали задатак да испитају узрок његове смрти и да, ако се посумња да је у то умешала прсте жена, против ње поведу истрагу. Жена чија је кривица доказана, била би подвргнута најстрашнијим мучењима, а затим јавно погубљена.

Погреби код Гала били су изузетно раскошни и скупи. Покојника су стављали на велику погребну ломачу, а кад би је потпалили, у ватру су бацали све што је умрлом било драго за живота — крзна, скупоцене предмете, па чак и стоку. Прича се да су у најстарија времена заједно са лешом господара спаљивани и његови најоданији штићеници и робови.

ХРАБРИ И ПРКОСНИ

Галска племена живела су на самој граници моћног Римског Царства. Још у 1. веку пре н. е, у свом продирању на север и запад, Римљани су доспели у област данашње јужне Француске и почели да је насељавају. Сталне размирице и сукоби између галских племена навеле су римског војсковођу Јулија Цезара на идеју да освоји читаву Галију и да тако створи најмоћније царство које је икада постојало.

Римска војска имала је искусне и веште заповеднике, разрађену стратегију, али освајање Галије није било тако једноставно. Пркосни и храбри Гали пружали су жесток отпор освајачу. Иако је амбициозни Цезар замислио да свој поход заврши за неколико месеци, ратовање је потрајало пуних осам година.

У првим сукобима Римљани су имали више успеха, али се ратна срећа преокренула када је на чело Гала дошао Верцингеторикс. Овај млад, али веома угледан и храбар човек добро је познавао ратна лукавства. Свестан да су римске легије далеко надмоћније, није се упуштао у директне сукобе, већ је противничку војску исцрпљивао неочекиваним герилским нападима. Успео је да одбрани и своју престоницу Герговију коју је Цезар напао јаким снагама.

Тек после пораза код Герговије Цезар је схватио да има посла са озбиљним противником. Славни римски војсковођа није био човек који би допустио да буде два пута поражен. Сакупио је своје најбоље легије и кренуо у одлучујући окршај. До битке је дошло код града Алезије, где се Верцингеторикс утврдио са неколико хиљада својих војника. Знајући да ће исход овог сукоба бити пресудан за даљи ток рата, обе стране ангажовале су све своје расположиве снаге. Цезарове трупе су надјачале, а Верцингеторикс се, схвативши да је пораз неминован, сам предао победнику.

Галија је коначно потпала под римску управу 51. године пре н. е. Робовање је трајало пуних 400 година, али је Галима донело више користи него штете. Додир са цивилизованим народима учинио је своје. Некада полудивљи ратници, временом су прихватили римске обичаје, законе и културу, окружили се луксузом и занемарили своју некадашњу, надалеко чувену ратничку вештину. Ера варварства остала је прошлост и успомена.

М. Ш

ДОШАЉАЦИ У ЦРНОМ

— МОЈИ ДОМАЋИНИ ДАЛИ СУ МИ »ХИПНОТИЧКИ САВЕТ« ДА ЗЕМЉАНИМА ПОДНЕСЕМ САМО КРАТАК ИЗВЕШТАЈ — УПОРНО ЈЕ ТВРДИО ПОЛИЦАЈАЦ ИЗ НЕБРАСКЕ.

У близини Алансона у Француској 12. јуна 1790. догодило се нешто толико необично да је хитно позван полицијски инспектор из Париза. Пошто се упознао са догађајем, инспектор Лијабеф саставио је следећи извештај:

„У 5 часова изјутра сељаци су опазили необичну куглу окружену пламеном. Прво су помислили да би то могао да буде балон захваћен пожаром, али велика брзина кретања кугле као и звиждук који је при том производила запрепастили су присутне. Кугла је успорила, мало врлудала и онда се нагло спустила на брдо чупајући дрвеће. Топлота је била толико јака да је траву и околно жбуње ускоро захватио пламен. Сељацима је ипак успело да изолују пожар.

Увече је кугла још била топла, а онда се догодило нешто веома чудно, да не кажем невероватно. Међутим, мој извештај ће посведочити и два градоначелника, један лекар и три друга службена лица, да и не набрајам десетине присутних сељака. Изненада су се отворила нека врста врата и — у томе и јесте највећа занимљивост — на њима се појавило створење слично нама али чудно одевено са оделом потпуно приљубљеним уз тело.

Угледавши окупљени народ, промрмљало је неколико неразумљивих речи и побегло према шуми. Сељаци су се инстиктивно повукли и то их је спасло: кугла се убрзо распала, комади су полетели на све стране али су убрзо необјашњиво нестали претварајући се у прах. Не би ли пронашли тајанственог човека, организовали смо трагање, али он као да се расплинуо. Ни после неколико дана није пронађен ни најмањи траг.

Да ли је то биће које је стигло оном необичном летелицом из неког другог света?

Нисам научник, а ова идеја дошла ми је изненада...“

ИГРАЈМО СЕ!

Извештај је предат и Академији наука али су га угледни и признати научници примили с поругом и категорично одбили било какву могућност да неко живо биће може из васионе да стигне на Земљу. Садржај извештаја сматрали су производом маште, а нису ни помислили да оду на лице места и разгледају од кугле остало удубљење на тлу, мада је било видљиво још неколико година.

Од овог полицијског извештаја о „блиском сусрету треће врсте“ од пре непуна два века па све до пре двадесетак година није забележено ништа слично. У наше време се, међутим, испитивању — стварних или наводних — очевидаца поклања посебна пажња: од разговора са научницима који се снимају, психо-тестова и других метода, па до употребе детектора лажи.

Захваљујући свестраним и озбиљним испитивањима, остао је записан и следећи догађај.

Двадесет деветог августа 1967. тринаестогодишњи Франсоа Делпеш и његова деветогодишња сестра Ана-Марија са псом Медором чували су десетак крава у близини свог села Кисака. Било је ведро, а лагани ветар долазио је са запада. Када су у потрази за бољом храном неке краве покушале да пређу у суседну ливаду, Франсоа је потрчао да их врати. Било је око 10 часова и 30 минута, време када је ускоро требало да се врате кући.

Трчећи Франсоа је с друге стране друма опазио четири прилике за које је у први мах помислио да су нека деца. Делимично заклоњени живицом, били су удаљени неких четрдесетак метара. Да би могао боље да види децу коју није познавао, бацио је у том правцу неколико каменчића. Недалеко од њих, такође упола скривена живом оградом, лежала је велика и необично сјајна кугла. Једно од четири створења црних образа и црног одела било је сагнуто, очигледно тражећи нешто по земљи, док је друго у руци држало нешто слично огледалу и њиме махало као да својим друговима даје неке само њима знане знакове.

— Хоћете ли да се играте с нама? — довикнуо им је Франсоа.

Тек тада су мала бића схватила да их неко посматра. И Франсоа је занемео: изненада је први човечуљак главом напред одлетео увис и увукао се у куглу. На исти начин следили су га други и трећи.

Међутим, кад се већ подигао до кугле, четврти се поново вратио, нешто покупио са тла и убрзо полетео да се придружи својим. Кугла је у међувремену већ почела да се диже у спиралама и налазила се на око 15 метара од земље када је сустигао.

Непозната кугла описала је неколико кругова стално се пењући, док је њен одсјај бивао све јачи. Звук се постепено губио, и онда је брзином муње кугла нестала према северозападу. Пастире је истовремено запахнуо мирис сумпора, док су краве почеле узнемирено да мучу. Морали су одмах да их врате кући — пола сата пре уобичајеног времена. Пас Медор је бесомучно лајао покушавајући да следи необичне посетиоце.

О изгледу кугле остали су шкрти подаци. Франсоа носи наочаре и прилично слабо види. Ана-Марија је на доњем делу кугле видела подупираче са некаквим округластим клизаљкама за слетање. Франсоа их није видео. То је било и једино у чему су се искази деце раз-

ликовали. А на мирис сумпора наишли су и стручњаци који су већ око 16 часова истог дана дошли на место догађаја.

ВРЕМЕНСКА РУПА

Вероватно се овом „сусрету“ двоје деце из француског планинског села не би поклонила толика пажња да институције које се баве проучавањем и испитивањем појава везаних за НЛО (неидентификовани летећи објекти) у то време већ нису располагале и подацима о „посети“ ванземаљских бића која се збила осам месеци раније у САД.

Полицајац Херберт Ширмер из Ешленда, Небраска, патролирао је 3. децембра 1967. полицијским колима. У 2 часа и 30 минута после поноћи затекао се у предграђу Ешленда. Кад се приближио раскрсници ауто-путева 6 и 63, светла његовог аутомобила обасјала су неки чудан округао предмет. Опазио је жмиркајућа светла, па је помислио да је то приколица неког камиона у квару. Светла необичног возила изненада су засјала јаче, заслепљујуће...

Полицајац није ни осетио шта се збило а већ је било 3 часа. Значи, између 2,30 када се приближио оном чудном возилу и тренутка када се поново обрео на ауто-путу, постојала је „рупа“ од најмање двадесетак минута.

Вративши се у полицијску станицу, сасуо је у себе неколико чаша ледене воде и мало се умирио. Убрзо је дрхтавом руком написао извештај: „Видео сам летећи тањир на раскрсници ауто-путева 6 и 63. Веровали или не!“ Сачекао је крај дежурства и вратио се кући. Међутим, главобоља га је мучила а неки необичан шум у глави појачавао се кад год је хтео да заспи. Опазио је и неку црвену белегу испод ува, дугачку 5 и широку око 1 см. Изгледала је као да се негде ударио, па томе више није поклањао пажњу.

Његов извештај ипак је узбудио духове. Морао је авионом хитно да крене у Булдер у Колораду да би га тамо испитала специјална студијска група доктора Кондона коју је, ради проучавања НЛО-а, образовала влада САД.

Доктор Кондон и његови сарадници били су више него изненађени оним што им је Ширмер, под хипнозом, испричао. Били су то детаљи догађаја за време „рупе“ од тридесетак минута о којима Ширмер пре хипнозе није умео ништа да каже.

Захватио га је, причао је, тајанствени зрак неког светлећег пиштоља који је проузроковао привремену одузетост. Да би зауставила мотор његових кола, „бића“ су употребила електромагнетно поље, угасила фарове и блокирала радио-уређаје у аутомобилу. Командант посаде позвао га је да разгледа летелицу, затим му говорио о њеном пореклу, начину кретања и посади. Његови „домаћини“ дали су му и „хипнотички савет“ да о свему поднесе само кратак извештај да је видео НЛО, и то по сопственом искуству.

ИЗ СУСЕДНЕ ГАЛАКСИЈЕ

Део незваничног извештаја о разговору стручњака са хипнотисаним Ширмером гласи:

— Јесте ли могли да видите како је изгледало створење које се приближило вашем аутомобилу?

— Не, било је бело и веома ваздушасто.

— Знате ли откуд долазе?

— Из једне суседне галаксије.

—Какве су им намере?

— Не желе да нанесу никакво зло људима на Земљи.

— Зашто су се спустили у Ешленд?

— Хтели су да се снабдеју електричном струјом из водова.

Упитан за неке техничке детаље, Ширмер је давао уопштене заобилазне одговоре или је, напросто, рекао да о томе не може да говори. Као да је „хипнотички савет“ посаде летећег тањира имао јаче дејство од хипнозе стручњака из студијске групе доктора Кондона...

Ширмер је и касније подвргнут многим тестовима и више часова је морао да проведе са члановима Кондонове групе.

Сасвим неочекивано, био је уплетен у „блиски сусрет треће врсте“ и читав његов живот се променио. Морао је да напусти полицијску службу, да се разведе од жене и оде из Небраске. Месецима су његове мисли биле опседнуте детаљима оних фаталних тридесетак минута. Још годинама није могао да их избрише из сећања.

А описа сличних Ширмеровом, датом под хипнозом, има све више на разним странама света. Веровали или не!

С. Ђ.

ТОПЛОТА У СНЕГУ

На карту северних падина Тјаншана убележено је шест нових, раније непознатих језера. Научници су их открили у тешко приступачним пределима, на висини од преко 2000 м.

Сам проналазак није био велико изненађење. Како се показало, вода у језерима презасићена је различитим солима (235 грама на литар воде). И мада овде царује вечити снег температура воде прелази 40° Целзујусових.

Одговор на ово чудо природе покушали су да дају научници Казахстана. Они су установили да су се топла брдска језера сместила уздуж велике тектонске пукотине у Земљиној кори и, претпостављају једни, да њом из недара Земље, заједно с потоцима подземне воде, долази и топлота. Друга претпоставка је да воде језера за своју топлоту могу да захвале Сунчевој енергији: специфичан хемијски састав воде је акумулира.

Без страха код зубара

Мало је људи који без страха одлазе код зубара. Зато је, вероватно, и воронежски стоматолог В. Овчинков дуго размишљао чиме би могао заменити инјекцију против болова. На крају је дошао на идеју да би то могла да буде хипноза.

Решење је нашао у апарату — хипнотизеру. Његов монотони шум делује на слух пацијента, а блештеће тачкице на екрану на његов вид. Непожељних ефеката нема и многи сматрају да се овај апарат може успешно применити не само у стоматологији него и у припремама трудница за порођај, код лечења гнојних рана, чира на желуцу, стенокардије, алкохолизма, хроничног холециститиса, а, такође, и код исправљања говорних мана деце.

НОВЧАНИЦЕ НЕПОСТОЈЕЋЕГ ЦАРА

Када је у новембру 1825, не оставивши мушког наследника, умро цар Александар I, нико није сумњао да ће га на престолу заменити његов брат Константин. Али, Константин се још 1822. године одрекао круне а документ о томе похранио је у тајни ковчег. Не знајући ништа, неки чиновници, желећи да угоде новом господару, ужурбано су припремили цртеже и клишее нове новчанице — рубљу императора Константина.

Константин није постао цар, али је и поред тога штампано неколико прототипова нове монете. Данас се једна од њих налази у Ермитажу, а друга у Историјском музеју у Москви. Позната су и места где се налазе још четири новчанице. Међутим, у каталозима међународних аукција води се још једна рубља несуђеног императора Константина и за њом трагају нумизматичари свих континената.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

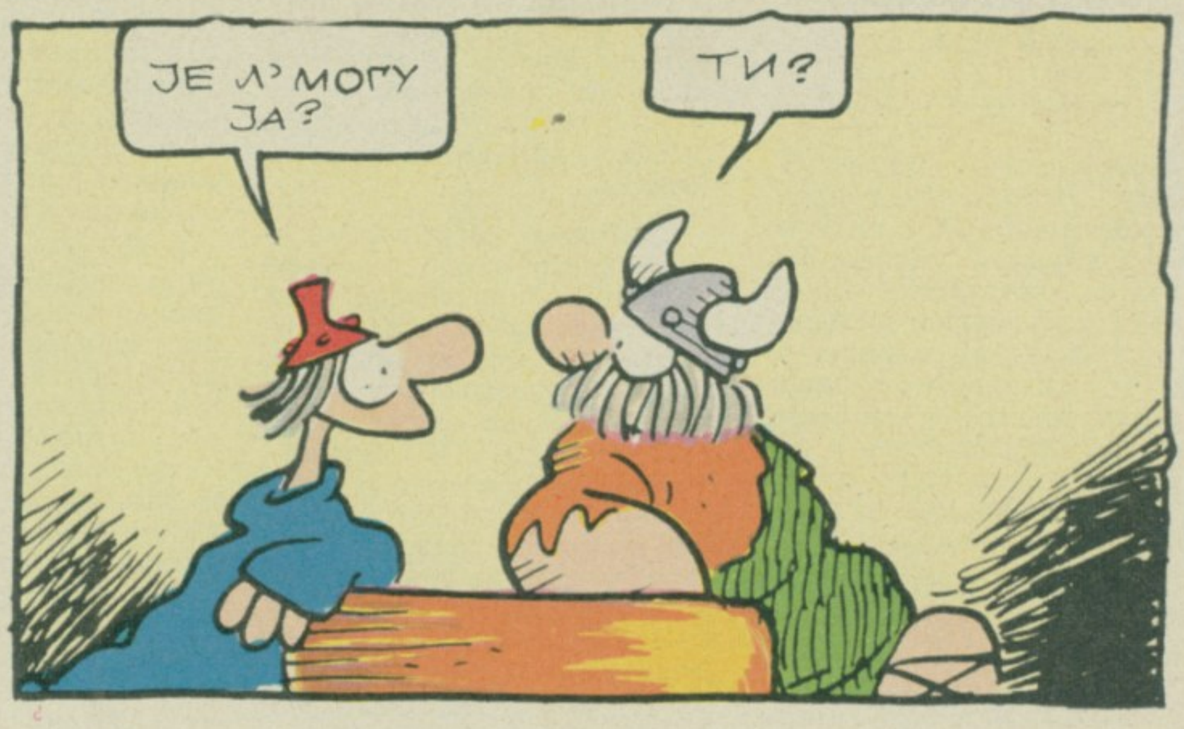

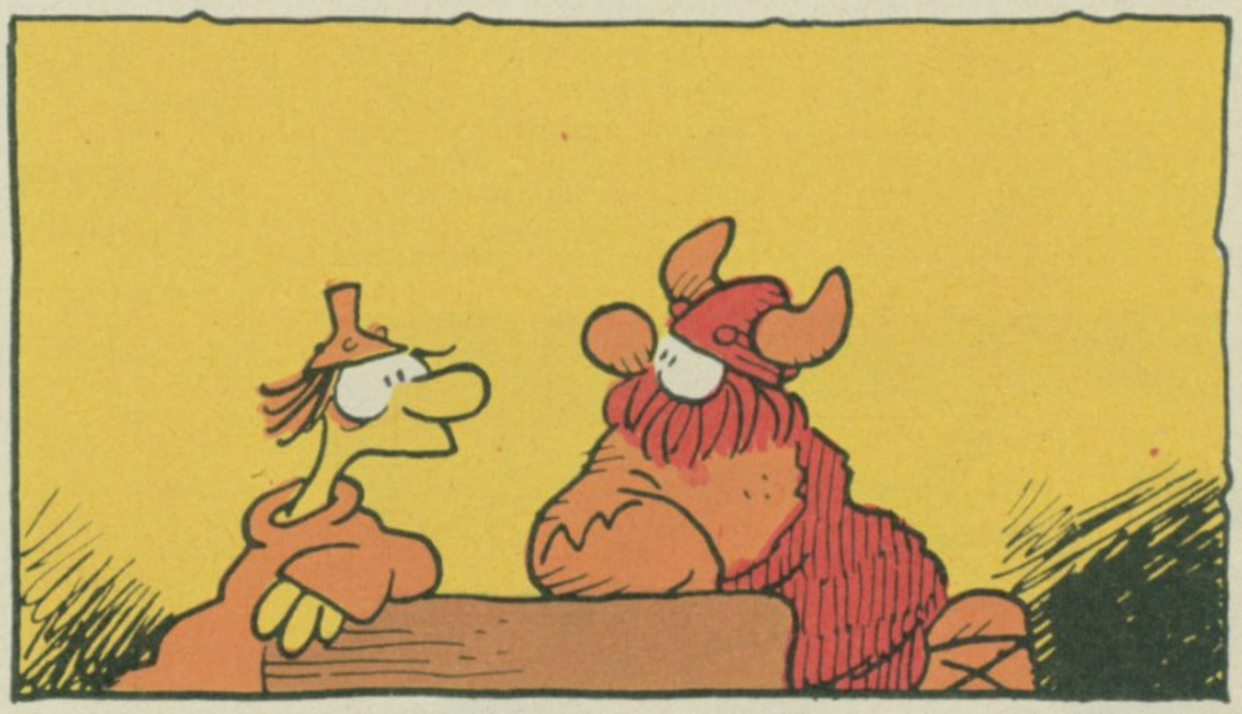

ПЧЕЛА У УХУ

УЖАС КОЈИ ИХ ЈЕ ОБУЗЕО КАДА СУ СХВАТИЛИ ДА ЋЕ СЕ СУДАРИТИ, НЕ МОЖЕ ДА СЕ УПОРЕДИ СА ОНИМ ШТО ИХ ЈЕ ТЕК ЧЕКАЛО: КАМИОНЕТ НА КОЈИ СУ НАЛЕТЕЛИ ПРЕВОЗИО ЈЕ 120 КОШНИЦА.

Двадесет деветогодишњи Харолд Мекферсон и његова четири друга враћали су се кући, у Пасадену, у савезној америчкој држави Мериленд. После неколико дана лепо проведеног одмора били су одлично расположени — све док се волан није заглавио, а њихов камион наједном прелетео на супротну страну пута и ударио у отворени камионет који им је долазио у сусрет.

У ЦРНОМ ОБЛАКУ

Несрећа се догодила у часу када се за воланом налазио Тим Гелдмегер:

— Првих неколико тренутака уопште нисам схватао шта нам се дешава. Наједном смо се нашли усред непрозирног црног облака из којег је избијало необично гласно, претеће зујање. Возач камионета нам је нешто узбуђено довикивао. Мислио сам да покушава да нас упозори да сваког часа можемо да одлетимо у ваздух. Изгледа да су и остали помислили исто, јер смо сви почели ужурбано да се извлачимо из смрскане кабине.

Тим Гелдмехер је прекасно схватио значење речи коју је возач камионета непрестано понављао — пчеле! Пре него што је успео да било шта каже, један од његових другова већ је отворио врата и у кабину су, као да их је усисао неки џиновски вентилатор, покуљали ројеви разјарених пчела. Трен касније, нико од њих више није личио на себе.

Тридесет једногодишњи Џо Провенца сломио је у судару руку и кључну кост, али се и поред повреда дао у бег:

— Чинило ми се да горим. Гушио сам се, избезумљено тражио ваздух и, вриштећи од бола, млатарао рукама покушавајући да пчеле стресем са себе. Нисам престајао да трчим ни док сам скидао мајицу и поткошуљу.

ПРЕКО ДВЕСТА УБОДА

У часу када су и сами хтели да искоче из кабине, Тим Гелдмехер и Рон Блекман опазили су на једном од седишта непомично тело Кена Мекферсона. Без свести је лежао потпуно прекривен пчелама.

Покушали су да га поврате, али су неколико минута насртаји пчела постали неиздрживи. Морали су да га напусте.

Изгледало је као да су сишли с ума. Вриштећи од бола, бежали су кривудајући с једне на другу страну пута.

— Мислио сам да ћу успети да их се ослободим ако скинем све са себе. Не престајући да трчим, збацивао сам један по један комад одеће, све док, најзад, нисам остао го. Грдно сам се преварио. Уместо да ми буде лакше, сада ме више ништа није штитило од побеснелих пчела — сећа се Тим Гелдмехер.

Џо Провенца је први чуо звук мотора. Гледао је у кола која су им се приближавала уверен да је муци коначно дошао крај. На његово запрепашћење, возач је пројурио поред њих иако су му махањем давали знак да стане. Када се то, неколико минута касније, поновило, ниједан од њих није се више чудио.

Оно што је угледао када је, свега неколико минута пошто су га другови напустили, отворио очи, навело је Кена Мекферсона да упркос тупом болу у глави потрчи за осталима. Млатарајући рукама, бежао је праћен ројевима побеснелих насртљивица.

Што су се више удаљавали од места судара, то су и ројеви постајали ређи. До куће удаљене око 400 метара први је стигао Џо Провенца. Задихани и изобличени од уједа и ужаса који су преживели, одмах после њега дотрчали су Рон Блекман и Тим Гелдмехер.

Само су се још Кен и Харолд борили са пчелама. Друговима који су их посматрали чинило се да ће се сваког тренутка срушити, још далеко од сигурности куће.

— Последњим остатком снаге потрчао сам према њима. Ја сам зграбио Харолда, а Рон Кена. Ни сам не знам како смо их довукли до куће — прича Тим Гелдмехер.

Најгоре је прошао Харолд Мекферсон:

— У судару сам повредио ногу. Страшно ме је болела, али сам ипак некако могао да трчим. Много горе од тога било је ужасно зујање у глави. Мислио сам да ћу полудети. Пчела ми је улетела у ухо. Било је то као да ми у глави гори комад угља. Избезумљено сам вриштао све док најзад није сама излетела.

У болници је утврђено да на телу сваког од ових младића има преко двеста убода. На лечењу су задржани само Харолд Мекферсон и Џо Провенца. Иако су се страшни трагови убода изгубили после неколико недеља, сећање на мору коју су преживели пратиће их све још дуго.

М. И.

НЕПОГРЕШИВА МАШИНА?

Детектор за откривање лажи није свемоћна машина. Овај сложени апарат није у стању да, као што многи неупућени мисле, прецизно разликује истиниту од лажне изјаве. Све што је у његовој моћи је — да нацрта графикон.

Графикон овог детектора заснива се, пре свега, на крвном притиску, пулсу и брзини дисања оптуженог. Све ове животне функције се, тврде медицински стручњаци, битно мењају у тренутку када човек изговори лаж. А то, наравно, утиче и на промену графикона.

Тест којем се подвргава испитивана особа састоји се од двадесетак питања и не сме да траје дуже од неколико минута. Питања морају бити кратка и једноставна, а речи употребљене у њима прецизне и недвосмислене. Сматра се да су најбоља она питања на која испитивани може да одговори само са „да“ или „не“.

Само тумачење графикона је сложен посао и поверава се најискуснијим психолозима. При читању детекторског записа мора се узети у обзир да добијени графикон зависи од емотивне стабилности окривљеног колико и од стручности и вештине особе која саставља питања.

Детектор за откривање лажи уведен је у употребу у многим полицијским станицама широм САД пре неколико година. Иако је до сада показао добре резултате, многи криминолози још сумњају у његову поузданост, а неки га чак сматрају потпуно бескорисном направом.

По теорији доктора Ричарда Ноела, професора на Калифорнијском правном факултету, само понашање оптуженог у многим је случајевима довољно да се утврди његова кривица.

— Врпољење на столици, нервозни покрети руку и ногу, замуцкивање, црвенило и подизање гласа оптуженог, поуздани су знаци да нешто крије и да ће у одбрани прибећи лажи — тврди др Ноел. **— Нервоза и збуњеност злочинца одмах ће побудити сумњу, а искусном иследнику неће бити потребан сложени апарат да би утврдио да је његова прича обична лаж.**

М. Ш.

БИМ И БУМ

BABALU стрип

Тим Тајлор: Патрола СЛОНОВЕ КОСТИ

ОБАЗРИВО, ТИТЕ! У ОВАКВИМ ПЕЋИНАМА КРИЈУ СЕ ЛЕОПАРДИ!

СПАДЕ, ПРОНАШЛИ СМО НАШЕГ ЧОВЕКА!

ПРЕМА ТИПОВИМ РЕАКЦИЈАМА, СИГУРАН САМ ДА ЈЕ ОВО КАРСОН!

У ЛОШЕМ ЈЕ СТАЊУ, АЛИ ЈОШ ДИШЕ!

ИЗУЈЕДАЛИ СУ ГА ИНСЕКТИ, А И ПРОЗЕБАО ЈЕ У ХЛАДНОЈ И ВЛАЖНОЈ ПЕЋИНИ!

МЕЂУТИМ, НАЈВЕЋЕ ПОВРЕДЕ ЗАДОБИО ЈЕ У НЕКОЈ ТУЧИ!

У БЛИЗИНИ СПАЉЕНЕ БРВНАРЕ, ТИТ И СПАД СУ ПОДИГЛИ ЗАКЛОН ЗА КАРСОНА...

МИЧЕ СЕТ

НЕШТО БУНЦА!

ТИПО! ДОШАО СИ ДА МИ ПОМОГНЕШ ДА СЕ ОДБРАНИМ ОД ЊИХ!

КО СУ ОВИ, ТИПО? ЈОШ МЕ ЈУРЕ?

НЕ ПРЕДАЈЕМ СЕ ЈА!

СТАНИТЕ, КАРСОНЕ! МИ СМО ПРИЈАТЕЉИ ИЗ ПАТРОЉЕ СЛОНОВЕ КОСТИ!

ОДМОРИТЕ СЕ, КАСНИЈЕ ЋЕМО ПРИЧАТИ!

ОПЕТ ЈЕ ЗАСПАО?

САСВИМ ЈЕ ИСКРПЉЕН?

© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ШТА ЛИ ТУ СЕ ДОГОДИЛО?

ТО НАМ САМО ОН МОЖЕ РЕЋИ

ЛУМАН АНД БОБ ЈАНГ

ДА СВЕ ОВО НЕМА ВЕЗЕ СА СРЕБРНОМ ШКОЉКОМ И ДРУГИМ БЛАГОМ КОЈЕ СМО ПРОНАШЛИ НА ОБАЛИ?

МОЖЕТЕ ЛИ ДА ГОВОРИТЕ, КАРСОНЕ?

ДА... САД МИ ЈЕ БОЉЕ...

ИЗВИНИТЕ ЗБОГ ДОЧЕКА...

БИЛО НАМ ЈЕ ЈАСНО ДА ВАМ НИЈЕ ДОБРО?

ШТА САМ СВЕ ДОЖИВЕО? ТРАЖИЛИ СУ ДА ИМ ДАМ ОБАВЕШТЕЊА, А ЈА НИСАМ ИМАО ПОЈМА О ЧЕМУ СЕ РАДИ?

ОБАВЕШТЕЊА О БРОДОЛОМУ?

ДА, АЛИ...

ЛУМАН АНД БОБ ЈАНГ

6-16

... КАКО ЗНАТЕ?

ГА, ПРОНАШЛИ СМО НЕКЕ ДРАГ'О ЦЕНОСТИ НА ОБАЛИ?

ИЗГЛЕДА ДА СТЕ ОБАВЕШТЕНИЈИ ОД МЕНЕ?

ПРЕТУКЛИ СУ ВАС И ЗАПАЛИЛИ БРВНАРУ И ЧАМАЦ?

УТОЧИШТЕ САМ НАШАО У ОНОЈ ПЕЋИНИ?

ЛУМАН АНД БОБ ЈАНГ

6-17

ДА ЛИ ЗНАТЕ ЧИЈИ ВАС ЈЕ НАПАО?

ЦОНИ СПЕРКО И ЊЕГОВА БАНДА?

КАКО ЈЕ ОН ЗНАО ЗА БРОДОЛОМ?

НЕКА СКИТНИЦА СЕ ПОЈАВИЛА У АГАНИ И ИСПРИЧАЛА МУ?

АЛИ, ОБАЛА ЈЕ ОВДЕ И ПО НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА ИСТА?

СКИТНИЦА И СПЕРКО СУ ДОШЛИ ПО БЛАГО, АЛИ НИСУ ГА НАШЛИ?

МИ ЗНАМО ГДЕ ЈЕ?

© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ЛУМАН АНД БОБ ЈАНГ

6-18

3

ТИМЕ, МЕНЕ НЕ ЗАНИМА БЛАГО, АЛИ...

...ВОЛЕО БИХ ДА ГА МИ ПРОНАЂЕМО. САМО ЗБОГ СПЕРКА?

МИСЛИТЕ ДА ТАЈ БАНДИТ НЕКЕ ОДУСТАТИ ОД ДАЉЕГ ТРАГАЊА?

НЕ! ПРОЧЕШЉАЋЕ ОН ЧИТАВУ ОБАЛУ!

САМО ДА ВАМ НИСУ СПАЛИЛИ ЧАМАЦ!

ПРЕТПОСТАВЉАО САМ ДА МИ СЕ ТАКО НЕШТО МОЖЕ ДОГОДИТИ!

ЗАТО САМ САКРИО МОТОРНИ ЧАМАЦ У ОБЛИЖЊОЈ РЕЦИ КОЈА СЕ УЛИВА У МОРЕ!

НЕ БИ ТРЕБАЛО ОДМАХ ДА ПОБЕГНЕТЕ? НИСТЕ СЕ ЈОШ ОПОРАВИЛИ?

ДОБРО МИ ЈЕ! БРЗО ЋУ ПОВРАТИТИ СНАГУ!

НИСАМ НИ СЛУТИО ДА ЋЕ ДОЋИ ТРЕНУТАК КАД ЋУ МОРАТИ ДА УПОТРЕБИМ СВОЈ СКРИВЕНИ ЧАМАЦ!

СТИГЛИ СМО!

ТИ ОСТАЈЕШ, ТИПО?

РАСТУЖИО СЕ ШТО ГА НИСМО ПОВЕЛИ?

ПА, КАД НЕ ПОДНОСИ ВОЖЊУ МОРЕМ?

МОЈ ЧАМАЦ НЕ МОЖЕ ДА СЕ МЕРИ СА СПЕРКОВИМ БРОДИЋЕМ, АЛИ МОЖДА ЋЕ НАМ ПОСЛУЖИТИ!

ЕВО РУШЕВИНА МОЈЕ ПРЕДСТРАЖЕ? УСКОРО ИЗЛАЗИМО НА ОТВОРЕНО МОРЕ?

ПАЗИТЕ, ИДЕМО ПРАВО НА ЈЕДАН ВЕЛИКИ ТАЛАС?

УУУ? ТИПО ОВО НЕ БИ ПОДНЕО?

А САД, НАПРЕД!

СПЕРКО СИГУРНО ВЕЋ ПРЕТРАЖУЈЕ ОБАЛУ! ВЕРУЈЕМ ДА ЈЕ ПОЗВАО И ГЊУРЦЕ У ПОМОЋ!

НИШТА МУ ТО НЕЋЕ ВРЕДЕТИ!
УПОЗОРАВАМ ВАС ДА БУДЕТЕ ОБАЗРИВИ!

СПЕРКО НЕ СМЕ ПРВИ ДА НАС УГЛЕДА!
© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

НЕКИ БРОД НА ВИДИКУ!
ДАЈТЕ МИ ДОГЛЕД!

СПЕРКОВ БРОДИЋ!
LYMAN AND BOB YOUNG
6-25

УСИДРЕН ЈЕ УЗ САМУ ОБАЛУ... У БЛИЗИНИ НЕКЕ ГОМИЛЕ КАМЕЊА?

НЕ! МИ СМО НАСЛАГАЛИ ТО КАМЕЊЕ!

ЗНАЧИ, СПЕРКО НАС ЈЕ ПРЕДУХИТРИО!
НА СРЕЋУ, НИСМО ТУ ЗАКОПАЛИ БЛАГО ВЕЋ ПЕТ ПОДВОДНИХ СТЕНА ДАЉЕ!

ОДЛИЧНО! ВИДИМ ДА ЈЕ СПЕРКО ВЕОМА ЗАУЗЕТ!

АКО СЕ УСИДРИМО КОД ТРЕКЕ СТЕНЕ, ВИДЕЋЕ НАС!
ТО НЕ СМЕ ДА СЕ ДОГОДИ!
LYMAN AND BOB YOUNG
6-27

КОЛИКО ЉУДИ ИМА СПЕРКО?
ТРОЈИЦУ? ОН ЈЕ ЧЕТВРТИ!

НА ОБАЛИ СУ ТРОЈИЦА!
ЗНАЧИ, НА БРОДУ ЈЕ САМО ЈЕДАН!
5

ХОЋЕМО ЛИ ПРВО ДА САВЛАДАМО ОНУ ТРОЈИЦУ НА ОБАЛИ, ИЛИ ОНОГ ЈЕДНОГ НА БРОДУ?
© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.
LYMAN AND BOB YOUNG
6-28

У ПРАВУ СИ, СПАДЕ!

БОЉЕ ДА СЕ ПРВО ДОКОПАМО БРОДА!

ТАКО ЋЕ СПЕРКО БИТИ У НЕПОВОЉНОМ ПОЛОЖАЈУ!

ПОКУШАЋЕМО ДА ИХ НАДМУДРИМО!

АЛИ, АКО НАС ВИДЕ КАКО СЕ ПРИБЛИЖАВАМО, СТИЋИ ЋЕ НА БРОД ПРЕ НАС!

ПРИЋИ ЋЕМО БРОДУ СА ОНЕ СТРАНЕ КОЈА ЋЕ НАС ЗАКЛОНИТИ ОД ОНИХ СА ОБАЛЕ!

LYMAN AND B.B YOUNG 6-29

ИДЕМО ЈОШ МАЛО КА ПУЧИНИ!

А ОНДА ЋЕМО НАПРАВИТИ ВЕЛИКИ ЛУК...

... И ПРАВАЦ НА БРОДИЋ!

ОНА ТРОЈИЦА СУ ЗАУЗЕТА КОПАЊЕМ!

САМО ГУБЕ ВРЕМЕ!

ЈОШ НИШТА, СПЕРКО!

ПА, НАРАВНО, КАД САМО СЕДИШ И ГУНЂАШ!

САД СМО САСВИМ ЗАКЉУЊЕНИ БРОДОМ!

НАДАЈМО СЕ ДА НАС НЕ ВИДЕ!

ИДЕМО ПУНОМ БРЗИНОМ!

ЈОШ НАС НИСУ ПРИМЕТИЛИ!

ЈОШ МАЛО ДА СЕ ПРИБЛИЖИМО, ПА ИМ НИШТА НЕКЕ ВРЕДЕТИ И АКО НАС ВИДЕ!

?

LYMAN AND B.B YOUNG 7-2

СПЕРКО!

БАНГ!

Али, чланови патроле слонова кост били су веќ сасвим близу...

На-траг на брод!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-4

Заустављу их?

Предухитри га, спаде!

БАНГ!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-5

Држи га, ти-ме!

Ево и ме-не!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-6

За то време...

Сперко нам се приближава!

Препусти их њени, Тиме!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-7

КАРСОН ЈЕ ИЗНЕНАДИО СПЕРКА...

ПРЕ НЕГО ШТО СЕ АЈКУЛЕ ПОЗАБАВЕ ВАМА, УКРЦАЈТЕ СЕ НА БРОД! И ПРЕДАЈТЕ СЕ!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-9

СПЕРКО, ПЛИВАШ НА ПОГРЕШНУ СТРАНУ!

© 1965 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

И ПАЗИ, ЈА МОГУ И ДА ТЕ ПОГОДИМ!

МИСЛИО САМ ДА СИ ПОКОЈАН, КАРСОНЕ?

ТИМ И СПАЈ СУ МЕ СПАСЛИ!

ХЕЈ, БРОД ИМА ТЕЛЕФОН!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-11

МАЈОРЕ, МЕДЕРСЕ, УХВАТИЛИ СМО БАНДУ КОЈА ЈЕ УНИШТИЛА ПРЕДСТРАЖУ У ПАМБУ!

ПОСЛАЋУ ОДМАХ ХИДРОАВИОН!

САМО ДА ВИДИМ ЛИСИЦЕ НА СПАРКОВИМ РУКАМА!

НИСМО ДУГО ЧЕКАТИ?

МИ ВОДИМО БАНДИТЕ У ЗАТВОР, А ВИ ВРАТИТЕ БРОД У АГАНУ!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-12

А АКО ДОЗВОЛИТЕ, МИ БИСМО ПРЕТРАЖИЛИ ОБАЛУ!

ГУБИТЕ ВРЕМЕ! НИСМО ОБАВЕШТЕНИ НИ О КАКВОМ БРОДОЛОМУ!

АЛИ, МАЈОРЕ, СПАД И ЈА СМО ПРОНАШЛИ ОСТАТКЕ НЕКОГ БРОДА И НЕКОЛИКО ЗЛАТНИХ И СРЕБРНИХ ПРЕДМЕТА!

У ПРАВУ СТЕ! ТО ЈЕ СЛУЧАЈ ЗА ПАТРОЛУ СЛОНОВЕ КОСТИ!

САМО, КАРСОН МОРА НАТРАГ У ПАМБУ ДА ПОДИГНЕ НОВУ ПРЕДСТРАЖУ!

НАД БИСТО СПАД И ЈА МОГЛИ ДА ЗАДРЖИМО СПЕРКОВ БРОД НЕДЕЉУ ДАНА ...

... И ПОПРАВИТО МАЛИ ЧАМАЦ!

ОКЕЈ! САМО ДА ЗНАТЕ, ОВДЕ ВРЕБАЈУ МНОГЕ ОПАСНОСТИ!

БАНДИТИ ЋЕ БИТИ ИЗА РЕШЕТКИ ПРЕ СУМРАКА!

ДО ВИЂЕЊА, КАРСОНЕ! И ПОЗДРАВИТЕ НАШЕГ ПРИЈАТЕЉА ТИПОА!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-14

КАКО ЈЕ ОДЈЕДНОМ ПОСТАЛО ПУСТО ОВДЕ!

ОСЕЋАЋЕШ СЕ ЈОШ УСАМЉЕНИЈИ КАД БУДЕШ РОНИО!

ПРВО ДА ПОПРАВИМО ЧАМАЦ НА МЕСТУ ГДЕ ЈЕ КАРСОН НАЛЕТЕО НА ЊЕГА!

ВИДИ ШТА САМ НАШАО!

ПЕРАЈА! ОНА СУ НАМ НЕОПХОДНА ЗА РОЊЕЊЕ!

СПАДЕ, УПРАВИ БРОД ПРЕМА ПЕТОЈ СТЕНИ!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-15

НА ОБАЛИ, ТАЧНО ПРЕКО ПУТА ЊЕ, ЗАКОПАЛИ СМО СРЕБРНУ ШКОЉКУ!

УНОТВИЋЕМО СЕ ОВДЕ! БОЉЕ ШТО ДАЉЕ ОД ОБАЛЕ ДА СЕ НЕ БИСМО НАСУКАЛИ!

ХЕЈ! ПОГЛЕДАЈ КАКО СЕ МОРЕ ЧУДНО ТАПАСА ТАМО!

Пошто су се приближили необичном месту...

Таласи овде не иду према обали? Као да долазе из два супротна правна?

То се две струје сударају?

Зато је вода тако узбуркана?

Не чуди ме, онда, што се овде догодио бродолом?

Ја у том пакпу неку да роним?

Али, морамо некако да истражимо дно?

Моја жеља са истраживањем одједном је минула?

Неколико часова тим и спад су проучавали кретање струја...

Помоћу специјалне кутије са дном од увеличавајућег стакла, посматрали су испод морске површине...

Не вреди, спаде? Да бисмо сазнали да ли је опупина доле, морамо да роним?

Овде би то било могуће само над је осека и кад је море потпуно мирно?

Ауу! Доле је прави пакао?

Надам се да ће са осеком и ајкуле отићи?

САД СУ БАШ ПОВОЉНИ УСЛОВИ ЗА РОЊЕЊЕ!

КРЕНИ НИЗ СТРУЈУ!

СРЕЋНО, ТИМЕ!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-22

ТРАЖЕЋИ ТРАГОВЕ БРОДОЛОМА, ТИМ СЕ НАЋАО У ЧУДЕСНОМ ПОДВОДНОМ СВЕТУ...

ОХ!

ОВА ГОТКА НИЈЕ НИКАКВО ОРУЖЈЕ ЗА ОДБРАНУ!

НЕМАМ ВИШЕ ВАЗДУХА!

LYMAN AND BOB YOUNG 7-25

УУХ! ЗА ДЛАКУ САМ ЈЕ ИЗБЕГАО!

ОТИШЛА ЈЕ! САД ЈЕ НА МЕНЕ РЕД ДА ЗАРОНИМ!

СПАДЕ, САЧЕКАЈ ЈОШ МАЛО!

НЕМА ЧЕКАЊА! УБРЗО ЋЕ И ПЛИМА!

УБРЗО...

© 1960. King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ВЕЛИКА ТРАЧНА ПЕЧИНА ПРИВУКЛА ЈЕ СПАДА...

LYMAN AND BOB YOUNG 7-27

АЛИ, НА САМОТ УЛАЗУ...

ЏИНОВСКА РИБА ПРЕПРЕЧИЛА ТИ ЈЕ ПУТ?

УОПШТЕ МЕСЕ НИЈЕ УПЛАШИЛА, НАПРОТИВ?

ОЧИГЛЕДНО ЈЕ ВЕЋ НАВИКЛА НА ПОСЕТИОЦЕ?

© 1960. King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

САД БАР ЗНАМО ДА МОЖЕ ДА СЕ РОНИ КАД ЈЕ ОСЕКА?

СТРУЈА ЈЕ СВЕ ЈАЧА?

ИСТРАЖИЛИ СМО ВЕЋИ ДЕО ДНА, ДЕСНО ОД СТЕНЕ?

И ТУ СИГУРНО НЕМА ОПУПИНЕ?

LYMAN AND BOB YOUNG 7-29

САДА ТРЕБА ДА ИСТРАЖУЈЕМО С ДРУГЕ СТРАНЕ...

ТАМО ГДЕ ЈЕ ОПАСНОСТ ОД МОРСКИХ СТРУЈА ВЕЋА...

... И ГДЕ ЈЕ ВИДЉИВОСТ МАЊА?

АЛИ ЈЕ ЗАТО ВЕЋА МОГУЋНОСТ ДА ЋЕМО ПРОНАЋИ НЕШТО?

НАЈЗАД ПРИЈАТЕЉСКА ВОЂЕНА БИЋА?

НЕКУ ИЋИ ДУБОКО?

АЛИ, ТЕК ШТО ЈЕ ЗАРОНИО...

КАКО ЈЕ ОВДЕ ДУБОКО? НЕ ВИДИ СЕ ДНО?

СТРУЈА ЈЕ СУ-ВИШЕ ЈАКА! МО-РАМ ДА ИС-ПЛИ-ВАМ!

ЕНО ТИМА! СТРУЈА ГА ЈЕ ОДНЕЛА ДАЛЕ-КО ОД ЧАМЦА!

ОВДЕ ЈЕ ИСПЛИ-ВАО... АЛИ, НЕ ВИ-ДИМ ГА!

Тим је само ус-пео да удахне ваз-дух пре него што га је струја по-вукла у дубину...

УОПШТЕ НЕ МОГУ ДА ЈЕ СЕ ОСЛОБО-ДИМ!

ШТО ТИ ГА НЕ-МА?

ПОТРЕБАН МИ ЈЕ ВАЗДУХ, А СТРУЈА МЕ ВУЧЕ СВЕ ДУБЉЕ!

Тада је Тим угледао огромну црну масу...

Очајан, ухватио се за њу...

Изненада, огромна маса се покренула и то уз водену струју...

И НАЗАД...

ТИМ ЈЕ ЗАПРЕПАШЋЕНО ГЛЕДАО У СВОГ „СПАСИОЦА"...

БИЛА ЈЕ ТО БЕЗОПАСНА КИТ-АЈКУЛА...

ПОЖУРИ, СПАДЕ, МОЖЕ СВАКОГ ТРЕНУТКА ДА ЗАРОНИ!

УУХ! НИСАМ НИ САЊАО ДА ЋЕ ТИ АЈКУЛА СПАСТИ ЖИВОТ!

БИО САМ У ТАКВОМ СТАЊУ ДА НИСАМ НИ ЗНАО ЗА ШТА САМ СЕ УХВАТИО!

ИМАО СИ СРЕЋУ, ТИМЕ!

НИКАДА СЕ НЕ БИХ ИЗВУКАО ДА НИЈЕ БИЛО ТЕ АЈКУЛЕ!

ШТА ЋЕМО САД?

ОВДЕ ВИШЕ НЕ СМЕМО ДА РОНИМО!

А ТО ЈЕ ЈЕДИНО МЕСТО ГДЕ ЈЕ БРОД МОГАО ДА НЕСТАНЕ!

МОРЕ ЈЕ ТОЛИКО ДУБОКО ДА СЕ ДНО НЕ ВИДИ!

АКО СЕ БРОДОЛОМ И ДОГОДИО ОВДЕ, НЕ МОЖЕМО НИШТА ДА УЧИНИМО БЕЗ ОДГОВАРАЈУЋЕ ОПРЕМЕ!

ИЗГЛЕДА ДА СМО ГУБИЛИ ВРЕМЕ!

ЈА СЕ ЈОШ НЕ ПРЕДАЈЕМ! НАСТАВИЋЕМО ДА РОНИМО НА МАЊЕ ОПАСНИМ МЕСТИМА!

МАЛО КАСНИЈЕ...

© 1960 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

НЕМА НИЧЕГ, СПАДЕ?

ДОБИ ДА СЕ ОДМОРИШ?

ОСТАЛО ЈЕ ЈОШ САМО ЈЕДНО НЕИСПИТАНО МЕСТО?

ДА? ОНО КРАЈ САМЕ СТЕНЕ?

ТАМО НЕ МОЖЕМО? ТАЛАСИ И СТРУЈЕ БИ НАС РАЗБИЛИ О ЊУ?

ЗНАМ? ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ НАШЕТ ИСТРАЖИВАЊУ ДОШАО КРАЈ?

АЛИ, ДОСТА СМО РОНИЛИ, А НИСМО НИТАЛО РАЗТИШЉАЛИ?

?

LYMAN and BOB YOUNG 8-11

ПОКУШАВАМ ДА ЗАМИСЛИМ КАКО СЕ ДОГОДИО БРОДОЛОМ?

НЕ ЗАСМЕЈАВАЈ МЕ?

НИКАДА НИСАМ БИО ОЗБИЉНИЈИ? ДА БИСМО ОТКРИЛИ БЛАГО С БРОДА, МОРАМО ДА ОКРЕНЕМО ИСТРАЖИВАЊЕ У ДРУГОМ ПРАВЦУ?

С ТИМ СЕ СЛАЖЕМ?

ЗАМИСЛИ БРОД У НЕВОЉИ? ШТА МОЖЕ ДА СЕ ДОГОДИ С ЊИМ?

ТИ УТЕШ ДА САЊАРИШ, ПА И ОДГОВОРИ НА ТО ПИТАЊЕ!

© 1960 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

LYMAN and BOB YOUNG

И ХОЋУ? БУРА ЈЕ НАТЕРАЛА ЈЕДРЕЊАК У ОВЕ ВОДЕ, А МОРСКЕ СТРУЈЕ ЈЕ СУ ЗАПЕЧАТИЛЕ ЊЕГОВУ СУДБИНУ?

КАД СУ ЧЛАНОВИ ПОСАДЕ СХВАТИЛИ ДА БРОДУ НЕМА СПАСА, ГЛЕДАЛИ СУ ДА СЕ САМИ ИЗВУКУ НА ОБАЛУ?

БЛАГО СУ ПРЕБАЦИЛИ У СПАСИЛАЧКИ ЧАМАЦ?

САД ЈЕ ВЕЋ ТЕЖЕ РЕШИТИ СЛУЧАЈ?

НЕ БУДИ СЕ, САЊАРУ? ШТА СЕ ОНДА ДОГОДИЛО?

15

ПА, ЧАМАЦ ЈЕ МОГАО ДА СТИГНЕ ДО ОБАЛЕ, АЛИ Ја ТО НЕ ВЕРУЈЕМ!

ПИРАТИ СУ СИГУРНО ПОСТАЛИ ЖРТВЕ ОГРОМНОГ ТАЛАСА!

LYMAN AND B.B YOUNG 8-15

КАДА СЕ БУРА СТИШАЛА, ДВА КОВЧЕГА СУ СЕ НАШЛА НА ОБАЛИ!

ЈЕДРЕЊАК ЈЕ, ВЕРОВАТНО, НЕСТАО У МОРСКИМ ДУБИНАМА!

LYMAN AND B.B YOUNG 8-16

ТАКО ЈА ТО „ВИДИМ"!

НИСАМ ЗНАО ДА СИ ВИДОВИТ! ЗНАЧИ, ТРЕБА ДА КОПАМО, А НЕ ДА РОНИМО!

ПО ТЕБИ, КОВЧЕЗИ СУ НЕГДЕ НА ОБАЛИ!

ТАКО ЈЕ!

МИСЛИШ ДА ЋЕ КОПАЊЕ БИТИ ЛАКШЕ ОД РОЊЕЊА!

КАД БИСМО ИМАЛИ ДЕТЕКТОР... ХЕЈ! ИМАМ ИДЕЈУ!

ОВАЈ МАЊ И МЕТАЛНА ШИПКА, ДОБРО ЋЕ НАМ ПОСЛУЖИТИ!

LYMAN AND B.B YOUNG 8-17

ЗАБИЋЕМО ШИПКУ У ПЕСАК И ЛУПАТИ ПО ЊОЈ МАЊЕМ!

ПОЧНИМО!

ПРОШЛО ЈЕ НЕКОЛИКО ЧАСОВА ...

LYMAN AND B.B YOUNG 8-18

ЧУЈЕШ ЛИ?

ДАНГ!

МОЖДА ЈЕ ШИП-КА УДА-РИЛА У КАМЕН?

НЕ БИХ РЕ-КАО?

НЕШТО СЕ НАЗИРЕ?

КОВЧЕГ?

ЈУПИИИ!

LYMAN AND BOB YOUNG 8-19

АЛ' ЈЕ ТЕ-ЖАК?

БРАВА ЈЕ ЗА-РЂАЛА... ЛАКО ЋУ ЈЕ РАЗВАЛИ-ТИ?

© 1960, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

СРЕБРНА ШКОЉКА ЈЕ СИГУРНО ИЗ ДРУГОГ КОВЧЕГА, ЧИЈА СЕ САДРЖИНА РАСУЛА ПО ОБАЛИ?

ОВАЈ ЈЕ НЕТАКНУТ?

LYMAN AND BOB YOUNG 8-20

ТИМ И СПАД СЕ УБРЗО УПУТИШЕ ПРЕМА АГАНИ...

ВРАЋАТО СЕ С ТОВАРОМ, МАЈОРЕ?

САЧЕКА-ЋУ ВАС У МОРЕ-УЗУ?

ТУКА АГАНА НА ВИДИКУ?

LYMAN AND BOB YOUNG 8-22

ПОГЛЕДАЈ КОЛИКО ЧАМАЦА И БРОДИЦА ДОЛАЗИ ДА НАС ПОЗДРА-ВИ!

МАЈОР ЈЕ КАЗАО ДА ЋЕ ПОСЛАТИ САМО ЈЕ-ДАН ЧА-ТАЧ НАО ПРАТЊУ!

ТИМЕ, ЂУДИ СУ САЗНАЛИ ДА СТЕ ПРОНАШЛИ БЛАГО? НЕКОЛИ-КО ЧЛАНОВА ПАТ-РОЛЕ МОРАЋЕ ДА СЕ ПОПНЕ НА ВАШ БРОД!

LYMAN AND BOB YOUNG 8-23

ЈЕ Л' ЧУЈЕШ? МО-РАТО ДА ИМАТО ПРАТЊУ ДА НАРОД НЕ БИ РАЗНЕО БЛА-ГО!

17

ПА, ОВО ЈЕ СВЕ СТАНОВНИШТВО АГАНЕ ИЗИШЛО ДА НАС ДОЧЕКА!

ДРАГО ТИ ЈЕ ДА ЈЕ МАЈОР ПОСЛАО ОРУЖАНУ ПРАТЊУ!

ФАНТАСТИЧНО! КАКО СТЕ ОВО ПРОНАШЛИ?

ЈЕДНОСТАВНО! ТИМ ЈЕ ПОГЛЕДАО У СВОЈУ КРИСТАЛНУ КУГЛУ ...

ПУСТИ МЕНЕ ДА ОБЈАСНИМ, СПАДЕ!

ПРОНАШЛИ СМО КОВЧЕГ ПОШТО САМ ЈА УСВОЈОЈ ГЛАВИ РЕКОНСТРУИСАО БРОДОЛОМ!

ШТА?

ГУСАРСКИ БРОД ЈЕ СИГУРНО БИО ЗАХВАЋЕН ОЛУЈОМ! ЊЕГОВА ПОСАДА ЈЕ ПОКУШАЛА ДА СЕ СПАСЕ ЧАМЦЕМ!

АЛИ И ЊИХ СУ ТАЛАСИ ПОВУКЛИ НА ДНО! КОВЧЕГ ЈЕ ИЗБАЧЕН НА ОБАЛУ И ЊЕГА ЈЕ ПРЕКРИО ПЕСАК!

ГУСАРСКИ БРОД, КАЖЕШ?

РАЗОЧАРАЋУ ТЕ, ТИМЕ! ОВАЈ КОВЧЕГ ЈЕ БИО У АВИОНУ!

АВИОНУ!

ШТА?!

БРОДОЛОМ СЕ ДОГОДИО, АЛИ САМО У ТВОЈОЈ МАШТИ!

АВИОН ЈЕ ПРЕНОСИО ДВА КОВЧЕГА!

ОТКУД ЗНАТЕ?

КАДА СИ МИ РЕКАО ДА СИ ПРОНАШАО СРЕБРНУ ШКОЉКУ, ПРЕГЛЕДАО САМ СВУ СВОЈУ ДОКУМЕНТАЦИЈУ И НОВИНЕ...

НА **ОБАЛИ ДИНА** ДОГОДИЛА СЕ САМО ЈЕДНА НЕСРЕЋА... И ТО **АВИОНСКА!**

ЛЕТЕЛИЦА ЈЕ НЕСТАЛА У МОРУ, А КОВЧЕГ ЈЕ ИЗБАЧЕН НА ОБАЛУ И ЗАТРПАН ПЕСКОМ!

А ЈА САМ ПОВЕРОВАО ДА СИ ТИ ЗАИСТА ВИДОВИТ!

БИЛО КАКО БИЛО, ОН ТЕ ЈЕ ОДВЕО НА ПРАВИ ТРАГ!

АЛИ, НЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ СВОМ „ГЛЕДАЊУ У ПРОШЛОСТ ВЕЋ...

...СРЕЋИ!

ШТА ЋЕТЕ С БЛАГОМ?

ВРАТИЋЕМО ГА АВИОНСКОЈ КОМПАНИЈИ КОЈА ГА ЈЕ ПРЕВОЗИЛА! СВЕ БЛАГО СВЕТА НЕ БИ НАМ ПРУЖИЛО ОНОЛИКО УЗБУЂЕЊА КОЛИКО СМО ДОЖИВЕЛИ НА ОБАЛИ ДИНА!

КРАЈ

ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТЉИЋ: ПОВЕРЉИВ ЗАДАТАК

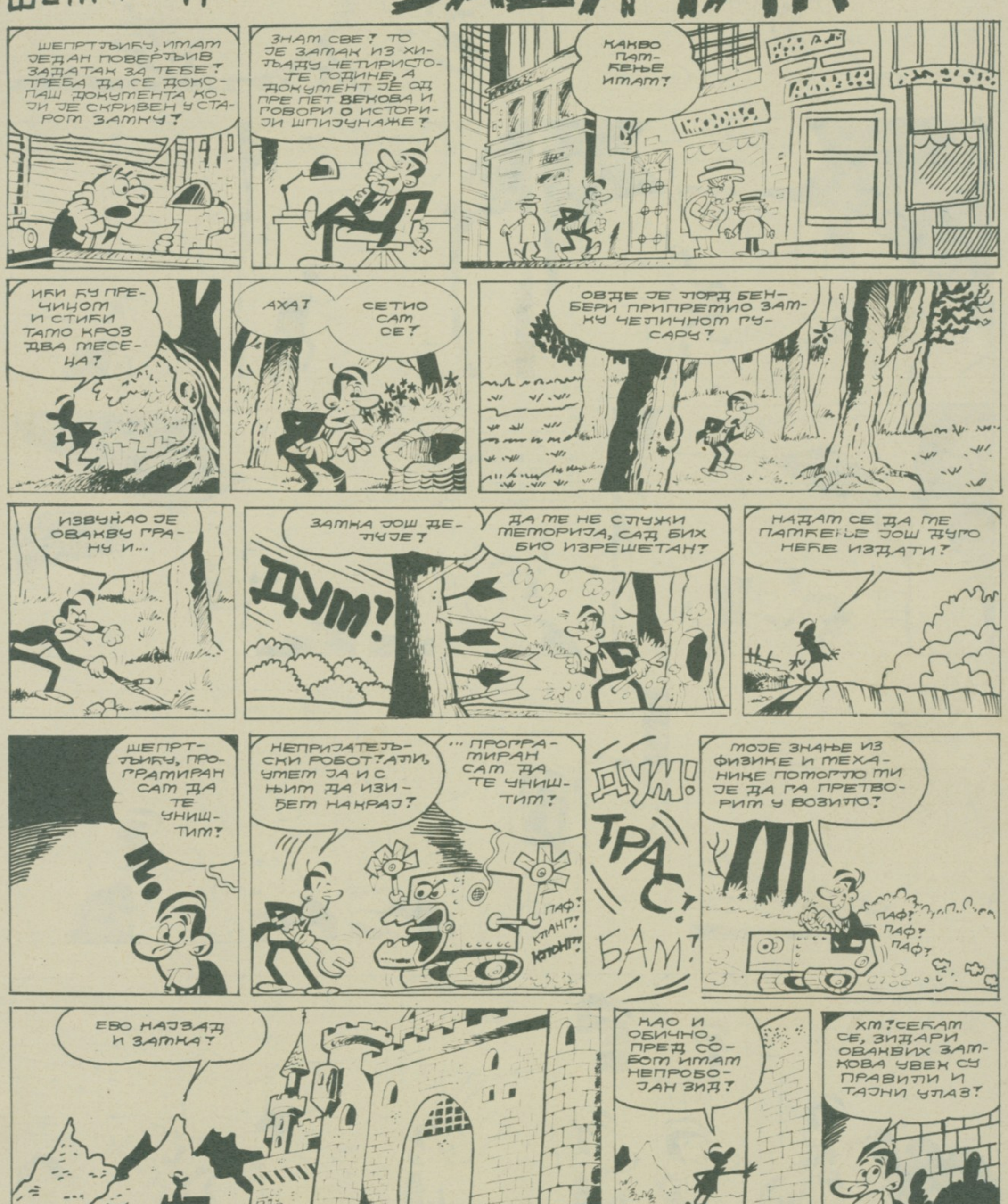

И КАО ШТО РЕКОХ...

ХО, ХО! СУМЊАМ ДА СЕ ЈОШ НЕКО МОЖЕ ПОХВАЛИТИ ОВАКВИМ ПАТЊЕЊЕМ!

ОВАЈ ТУНЕЛ ЈЕ ДУГ ЧЕТИРИСТО ДВАДЕСЕТ ТРИ МЕТРА И ОСАМ САНТИМЕТАРА!

НАЈЗАД, У СРЕДИШТУ ЗАМКА!

ХММ! У КОМ ЗИДУ ЈЕ ДОКУМЕНТ?

КЛАДИМ СЕ ДА ЈЕ ИЗА ОВОГ КАМЕНА!

ШТА САМ КАЗ'О?

А ПОГОДИО САМ САМО ЗАТО ШТО САМ СЕ СЕТИО ДА ЈЕ ГРАДИТЕЉ ЗАМКА, БИО ПАТУЉАК, ВИСОК СВЕГА ДЕВЕДЕСЕТ ТРИ САНТИМЕТРА!

А САД, ДА БЕЖИМ!

ЈОШ ЈЕДНОМ МИ ЈЕ ПАТЊЕЊЕ ПОМОГЛО ДА ОБАВИМ ЗАДАТАК!

ВРАТИО САМ СЕ, ШЕФЕ!

ЗНАО САМ ДА У ТЕБЕ МОГУ ДА СЕ ПОУЗДАМ!

ДАЈ МИ ТАЈ ДОКУМЕНТ!

ДА, ШЕФЕ?

И ДА ЗНАТЕ, ЗАДАТАК САМ ОБАВИО ЗАХВАЉУЈУЋИ...

?

?

ХЕ, ХЕ? ХОЋЕТЕ ДОКУМЕНТ?

АЛИ... ОВАЈ... ЈА САМ ЗАБОРАВИО ДА ГА ПОНЕСЕМ!

НЕ БИСТЕ СЕ НИ ВИ СЕТИЛИ ДА ВАМ ЈЕ ГЛАВА ПУНА СВЕГА, КАО МОЈА!

ПА, ДОБРО, МОЖЕ ТО И МЕНИ ДА СЕ ДОГОДИ!

20

КРАЈ

ГОГАЈ

By Bud Sagendorf

КИЋА ЈЕ ОД ЈУТРОС НЕШТО НЕРАСПОЛОЖЕН!

?

ААААХ!

КИЋО!

ПРОБУДИО САМ СЕ И СХВАТИО ДА САМ НИКО И НИШТА!

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

НИКО И НИШТА!? ПА ТИ СИ НЕШТО НАЈДРАГОЦЕНИЈЕ ШТО ИМАМО!

ХА!

?

ТИ СИ НАША БУДУЋНОСТ! ОД ТЕБЕ ЗАВИСИ СВЕТ! ПРЕД ТОБОМ СУ ВЕЛИКА ДЕЛА!

?

!

ТИ ТРЕБА ДА ДОВЕДЕШ СВЕТ У РЕД! ТВОЈА ДУЖНОСТ ЈЕ ДА ИСПРАВИШ ГРЕШКЕ КОЈЕ СМО **МИ** НАПРАВИЛИ!

!

ВИДИШ! И, ШТА САД КАЖЕШ?

?

НЕЋУ ДА ОДРАСТЕМ!

10-7

Bud Sagendorf 21

УМЕТНОСТ И ВАРАЛИЦЕ

ЛАКОВЕРНИ ПУШКИН

НЕ ЗНАМО КО ЈЕ БИО НАЈВЕЋИ ФАЛСИФИКАТОР СВИХ ВРЕМЕНА — БИО ЈЕ ИСУВИШЕ ЛУКАВ ДА БИ ДОЗВОЛИО ДА ГА УХВАТЕ. АЛИ О ОНИМА КОЈИ СУ БИЛИ МАЊЕ ВЕШТИ ОСТАЛЕ СУ ЗАНИМЉИВЕ ПРИЧЕ ...

Године 1796. Ирац Вилјем Хенри обавестио је јавност да је на неком сеоском имању пронашао читаву гомилу непознатих Шекспирових рукописа. Није шала, на светлост дана изронила су писма која је Шекспир слао својој љубавници, нова верзија „Краља Лира", фрагмент „Хамлета" и још много папира и папирића које је велики уметник писао својом руком. А као круна свега — две потпуно непознате Шекспирове драме: „Вортигерн" и „Хенри II".

Нису Енглези лаковерни. не може њих да изигра макар ко. Рукописе су одмах дали експертима и многоучени стручњаци кимнули су својим многоученим главама: може, текстови су писани Шекспировом руком.

Обожаваоци Шекспира били су одушевљени. Глумци су се одмах дали на посао и ускоро је најављен догађај сезоне: у позоришту „Друри Леин" приказивала се Шекспирова „изгубљена" драма „Вортигерн".

Али, десило се нешто неочекивано: премијера није успела! Гледаоци су звиждали јер нису били баш много сигурни да је то Шекспир... И — били су у праву!

Ускоро је Вилјем Хенри скрушено признао да је све те списе које је хтео да подметне као Шекспирове — сам написао. Имао је тек деветнаест година, младост-лудост, ето — десило му се. Млади преварант кажњен је само немим презиром лепо васпитаних Енглеза.

ОКОМ И МИКРОСКОПОМ

Добро, Вилјем Хенри је само једном покушао да се неслано нашали па се после лепо покајао. Али шта човек да каже за Алкибијада Симонидеса који се годинама бавио сличним преварама? И никада нису успели да га казне за овакав начин забављања.

Овај млади Албанац почео је успешну каријеру фалсификатора 1853. године када је грчком краљу продао — Хомерове списе. Пошто су стручњаци са Атинског универзитета потврдили аутентичност рукописа, краљ је био сасвим задовољан куповином. Јесте да је доста платио — али бар је дошао до списа непроцењиве вредности

Ускоро је откривено да је краљ купио најобичнији фалсификат, али опрезни Алкибијад већ је „испарио" из земље.

Неколико година касније за гомилу долара, продао је неком турском удружењу гомилу „древних асирских, грчких и египатских манускрипата". Што је промакло оку, није микроскопу — микроскопском анализом у Берлину откривено је да је непоправљиви Алкибијад опет продао фалсификате.

Древне манускрипте је још неколико пута „проналазио" и, увек под другим именом, продавао их наукољубивим и лаковерним пашама. Касније је проширио тржиште и на запад, па је војводи од Сатерленда за добре паре продао „оригиналне" писма Елизара цару Јустинијану. За све списе купљене од Алкибијада, пре или касније, откривено је да су фалсификати, али вештог Алкибијада никад нису успели да казне.

Међу „славним" фалсификаторима било је доста и оних који су били наклоњени сликарству, као на пример, Елмур де Хори. За овог Мађара критичари су говорили да је сасвим безначајан и неталентован сликар, а ипак је Елмур доживео да стотине његових платна краси зидове најпознатијих светских галерија и музеја, а хиљаде његових дела имала су почасна места у многим приватним колекцијама. Платна су носила лепе потписе: Матис, Модиљани, Шагал, Пикасо, Гоген, Брак, Сезан... Превара је откривена 1967. године када су његови похлепни и незајажљиви „менаџери" продали неком тексашком милионеру — 44 оваква ремек-дела.

Елмур се годинама исцрпљивао фалсификујући платна многих славних сликара, а испало је да се тиме није баш много овајдио. По цео дан седео је за штафелајем — а богатили су се само они који су та платна продавали. Искиданих нерава, исцрпљен, у сталном страху од затвора — Елмур је пре четири године извршио самоубиство.

Још један фалсификатор са сликарским амбицијама доживео је трагичан крај — Ханс ван Мегерен. Његова фалсификаторска делатност откривена је сасвим случајно.

За време другог светског рата Геринг је откупио од Ван Мегерена један „оригинал" Јана Вермера, познатог сликара из 17. века. После рата данске власти затвориле су Ханса због сарадње са нацистима и продаје националног блага непријатељу. Преплашени Ханс признао је да је реч о фалсификату. Да би био убедљивији, у затвору је насликао још једну Вермерову слику и направио боје којима се служио приликом фалсификовања. Осуђен је на годину дана затвора, али казну није издржао — умро је од срчаног удара.

ИПАК ЈЕДНА ПРАВА

Славољубиви Клифорд Ирвинг тврди за себе да је начинио највећу књижевну подвалу овог века. Пре девет година појавио се код једног њујоршког издавача и продао му рукопис аутобиографије за коју је тврдио да је, уз његову помоћ, написао чувени и загонетни билионер Хауард Хјуз. Искусни новинари и људи који су знали Хјуза потврдили су аутентичност дела. Ради веће уверљивости Ирвинг је приложио и двадесет писама написаних Хјузовом руком. Петорица најпознатијих графолога у земљи детаљно су испитали ова писма и једнодушно потврдили да их је писао Хауард Хјуз лично.

Наредне године, уз помоћ једне циришке банке, изишло је на видело да подебела књига коју је Ирвинг продао нема баш никакве везе са Хјузом! Свих 1200 страница написао је Ирвинг, додуше уз помоћ једног свог пријатеља. Овај аматер успео је чак да фалсификује и Хјузова писма — мада никада у животу није видео ни словце његовог рукописа!

Ирвинг је, ипак, добро прошао: вратио је оно што му је остало од 765 хиљада долара које је добио од издавача и седамнаест месеци провео на присилном одмору — у затвору.

Књижевна мистификација која је највише узбудила наш свет догодила се 1827. године. Проспер Мериме објавио је те године збирку балада за које је тврдио да су — народне песме из наших крајева. У књигу је уврстио и прозни превод „Хасанагинице" која је већ стекла европску славу.

Било је то време кад се Европа увелико занимала за наше народне песме, па је зато овој збирци и посвећена велика пажња научника и књижевника. Пушкин, који је препевао две песме из Вукове збирке, почео је да преводи и баладе из Меримеове збирке.

Али, у другом издању збирке шаљивчина Мериме признао је у предговору да је све баладе — сам написао! Још је исмејао Пушкина који је насео превари. Ипак, за утеху љубитељима наше поезије, у ово издање укључио је и превод једне наше народне песме. Праве.

ДА ЛИ ЈЕ ПОСТОЈАО АНДРИЈА?

Историчари наше књижевности и данас лупају главе над једним делом које је штампано пре скоро четири века. Године 1599. дубровачки лекар Томо Наталих Будиславић штампао је у Венецији маскерату „Јеђупка" као дело свог покојног рођака Андрије Чубрановића. Али, испоставило се да се највећи део „Јеђупке" поклапа са песмама „Ијупке", хварског песника Микше Пелегриновића. Ко је кога поткрадао? Некада се тврдило да је нечасни плагијатор био Пелегриновић, али последњих година мисли се супротно.

Ипак, све сумње око ове лепе дубровачке маскерате нису решене. Пажљиво су проучени сви дубровачки архиви — али није нађен ни један једини сигуран траг о Дубровчанину по имену Андрија Чубриновић.

Неки научници тврде зато да Чубрановић никада није ни постојао и да је и „Јеђупку" и „Ијупку" написао Пелегриновић. Славољубиви Томо Наталић Будиславић није се устезао од фалсификата који би ишли у прилог његовим амбицијама. Можда је и песника Андрију Чубрановића једноставно измислио и прогласио се његовим рођаком...

Љ. Ј

ЗА ВАШУ БИБЛИОТЕКУ

РЕЧ И МИСАО — ЈУБИЛАРНО КОЛО

Ово коло представља избор из свих до сада објављених кола „Реч и мисао".

У избор су ушла најчитанија дела која су доживела и по неколико издања.

1. Александар Пушкин: **КАПЕТАНОВА КЋИ**
2. Волтер: **КАНДИД**
3. Едгар Алан По: **АВАНТУРЕ ГОРДОНА ПИМА**
4. Сервантес: **УЗОРНЕ ПРИЧЕ**
5. Проспер Мериме: **КОЛОМБА**
6. Молијер: **ТАРТИФ — ДОН ЖУАН**
7. Есхил: **ПЕРСИЈАНЦИ — ОКОВАНИ ПРОМЕТЕЈ**
8. Ј. П. Екерман: **РАЗГОВОРИ СА ГЕТЕОМ**
9. Рабле: **ГАРГАНТУА**
10. *** **ПЕСМА О КРАЉУ НАЛУ**
11. К. Ф. Мајер: **МОНАХОВА СВАДБА**
12. Никоро Макијавели: **ВЛАДАЛАЦ**
13. Омер Хајам: **РУБАИЈЕ**
14. Вилијам Саројан: **ЗОВЕМ СЕ АРАМ**
15. Томас Харди: **ЖЕНА С МАШТОМ**
15. *** **НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ**
17. Вилијем Фокнер: **ДОК ЛЕЖАХ НА САМРТИ**
18. *** **РИМСКА ЛИРИКА**
19. Михаил Шолохов: **ЧОВЕКОВА СУДБИНА**
20. Ђакомо Леопарди: **ПЕСМЕ И ПРОЗА**
21. Еме Сезер: **КРСТАШКИ РАТОВИ ТИШИНЕ**
22. Томас Вулф: **ТКАЊЕ ЖИВОТА**

Све су књиге штампане латиницом у брошираном повезу (пластифициране корице). ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 18. — ДИНАРА

РЕЧ И МИСАО — XIII КОЛО

23. Симо Матавуљ: **БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ**
24. Иво Андрић: **ЈЕЛЕНА, ЖЕНА КОЈЕ НЕМА**
25. Милан Кашанин: **ИЗАБРАНИ ЕСЕЈИ**
26. Стеван Раичковић: **ПЕСМЕ**
27. Димитар Солев: **КРУЖНО ПУТОВАЊЕ СЕНКЕ**
28. Аџо Шопов: **ДУГО ДОЛАЖЕЊЕ ОГЊА**
29. Илъф и Петров: **НОВА ШЕХЕРЕЗАДА**
30. Марина Цветајева: **НЕОВДАШЊЕ ВЕЧЕ**
31. Платон: **О ЈЕЗИКУ И САЗНАЊУ**
32. Монтењ: **ОГЛЕДИ**
33. Едмон Ростан: **СИРАНО ДЕ БЕРЖЕРАК**
34. Андри де Монтерлан: **МРТВА КРАЉИЦА**
35. Рејмон Кено: **СТИЛСКЕ ВЕЖБЕ**
36. Сомерсет Мом: **ИЗАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ**
37. Д. Х. Лоренс: **ТАЈНЕ ФЕНИКСА**
38. Т. С. Елиот: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ**
39. Патрик Вајт: **НОЋ ЛУПЕЖА**
40. П. Калдерон де ла Барка: **ЖИВОТ ЈЕ САН**
41. Х. Р. Хименес: **ЈА НИСАМ ЈА**
42. Чезаре Павезе: **ДОЋИ ЋЕ СМРТ И ИМАЋЕ ТВОЈЕ ОЧИ**
43. Дино Буцати: **ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ**
44. Рабиндранат Тагоре: **ХИМНА ЧОВЕКУ**
45. Амрита Притам: **ТАЈ ЧОВЕК**
46. *** **АРАПСКА ПОЕЗИЈА**
47. Исмаил Кадаре: **ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ**

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластифициране корице) ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 20.— ДИНАРА

РЕЧ И МИСАО — XIV КОЛО

48. Бладан Десница: **ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА**
49. Ерих Кош: **САТИРЕ**
50. Миодраг Павловић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ**
51. Руди Шелиго: **ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ**
52. В. И. Љењин: **МАРКСИСТИЧКО-ДИЈАЛЕКТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА**
53. Ф. М. Достојевски: **КРОТКА**
54. Константин Паустовски: **НОВЕЛА О ШУМАМА**
55. Александар Грин: **ПАЦОЛОВАЦ**
56. Осип Мандељштам: **РАЗГОВОР О ДАНТЕУ**
57. Славомир Мрожек: **ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ**
58. Николај Хајтов: **ДИВЉЕ ПРИЧЕ**
59. Вићалати: **ПЕСМЕ О ЉУБАВИ**
60. Константин Кавафи: **ПЕСМЕ**
61. Фридрих Ниче: **ОСВИТ**
62. Селинџер: **ЛОВАЦ У РАЖИ**
63. Џон Апдајк: **РАЗУЗДАНИ ЕРОС**
64. В. С. Мервин: **ВАШКЕ**
65. Х. Л. Борхес: **КРАТКЕ ПРИЧЕ**
66. Маркес: **ОЧИ ПЛАВОГ ПСА**
67. Еуђенио Монтале: **ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА**
68. Октавио Пас: **ЛУКОВИ**
69. Жан Пол Сартр: **НОВИ ЕСЕЈИ**
70. Марсел Пруст: **ЈЕДНА СВАНОВА ЉУБАВ**

Се књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластифициране корице). ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 40.— ДИНАРА, А ЗА КЊИГЕ ПРОЛЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА И ЛОВАЦ У РАЖИ 80.— ДИНАРА

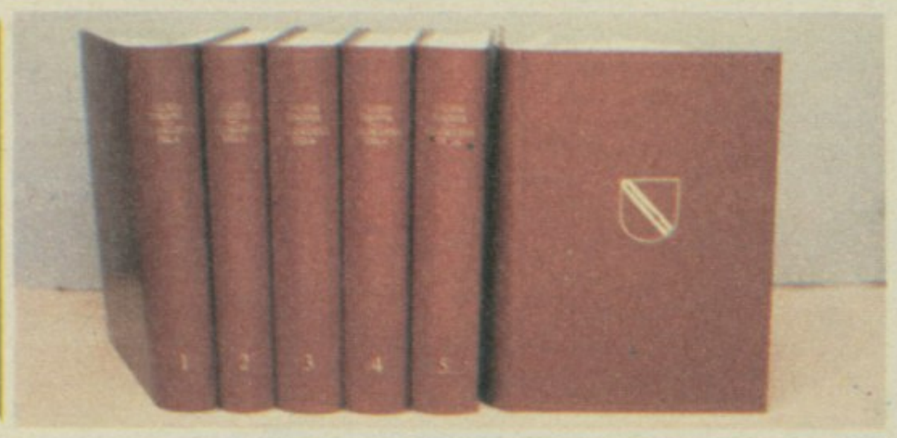

71. Виљем Шекспир: ЦЕЛОКУПНА ДЕЛА (у 6 књига)

I књига
БУРА
ДВА ВИТЕЗА ИЗ ВЕРОНЕ
ВЕСЕЛЕ ЖЕНЕ ВИНДЗОРСКЕ
РАВНОМ МЕРОМ
ЗАБУНА
МНОГО ВИКЕ НИ ОКО ЧЕГА
НЕНАГРАЂЕНИ ЉУБАВНИ ТРУД
СНОВИЂЕЊЕ У НОЋ ИВАЊСКУ

II књига
МЛЕТАЧКИ ТРГОВАЦ
КАКО ВАМ ДРАГО
УКРОЋЕНА ЗЛОЋА
СВЕ ЈЕ ДОБРО ШТО СЕ ДОБРО СВРШИ
БОГОЈАВЉЕНСКА НОЋ
ЗИМСКА БАЈКА

III књига
ТРОИЛ И КРЕСИДА
КОРИОЛАН
ТИТ АНДРОНИК
РОМЕО И ЈУЛИЈА
ТИМОН АТИЊАНИН
ЈУЛИЈЕ ЦЕЗАР
МАЧЕТ

IV књига
ХАМЛЕТ
КРАЉ ЛИР
ОТЕЛО
АНТОНИЈЕ И КЛЕОПАТРА
СИМБЕЛИН
ПЕРИКЛЕ

V књига
РИЧАРД ДРУГИ
ХЕНРИ ЧЕТВРТИ I
ХЕНРИ ЧЕТВРТИ II
ХЕНРИ ПЕТИ
ХЕНРИ ШЕСТИ I
ХЕНРИ ШЕСТИ II
ХЕНРИ ШЕСТИ III

VI књига
КРАЉ ЏОН
РИЧАРД ТРЕЋИ
ХЕНРИ ОСМИ
СОНЕТИ И ПОЕМЕ

Заједничко издање „Рада", „Народне књиге", „Нолита" и БИГЗ-а. Формат 16x22,5. Страна 4.384. Повез: платно. Латиница. Цена 2.100.—

72. Ф. М. Достојевски: ОДАБРАНА ДЕЛА (у 15 књига)

БРАЋА КАРАМАЗОВИ, књига I
БРАЋА КАРАМАЗОВИ, књига II
ЗЛОЧИН И КАЗНА
ИДИОТ, књига I
ИДИОТ, књига II
МЛАДИЋ
ПОНИЖЕНИ И УВРЕЂЕНИ — БЕДНИ ЉУДИ
ЗАПИСИ ИЗ МРТВОГ ДОМА — ЗАПИСИ ИЗ ПОДЗЕМЉА
НЕТОЧКА НЕЗВАНОВА — СЕЛО СТЕПАНЧИКОВО
БЕЛЕ НОЋИ — КОЦКАР — ДВОЈНИК
ЗЛИ ДУХОВИ, књига I
ЗЛИ ДУХОВИ, књига II
ПРИПОВЕТКЕ, књига I
ПРИПОВЕТКЕ, књига II
ПРИПОВЕТКЕ, књига III

Формат 14x20. Страна 6.500. Повез: платно. Латиница. Цена 2.200.—

73. Л. Н. Толстој: ОДАБРАНА ДЕЛА (у 14 књига)

ДЕТИЊСТВО — ДЕЧАШТВО — МЛАДОСТ
СЕВАСТОПОЉСКЕ И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ
ТРИ СМРТИ И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ
РАТ И МИР, књига I
РАТ И МИР, књига II
РАТ И МИР, књига III
РАТ И МИР, књига IV
АНА КАРЕЊИНА, књига I
АНА КАРЕЊИНА, књига II
ПРИЧЕ ИЗ „НОВЕ АЗБУКЕ"
ДРАМЕ
СМРТ ИВАНА ИЉИЧА И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ
ВАСКРСЕЊЕ
ХАЏИ МУРАТ И ДРУГЕ ПРИПОВЕТКЕ

Заједничко издање „Рада" и „Просвете". Формат 13,5x19,5. Страна 7.780. Повез: платно. Ћирилица. Цена 2.800.—

74. И. С. Тургењев: ОДАБРАНА ДЕЛА (у 10 књига)

ЛОВЧЕВИ ЗАПИСИ
ПРИПОВЕТКЕ, књига I
ПРИПОВЕТКЕ, књига II
ПРИПОВЕТКЕ, књига III
ПРИПОВЕТКЕ, књига IV
ПРИПОВЕТКЕ, књига V
ПРИПОВЕТКЕ — ПЕСМЕ У ПРОЗИ
РУЂИН — ПЛЕМИЋКО ГНЕЗДО
УОЧИ НОВИХ ДАНА — ОЧЕВИ И ДЕЦА
ДИМ — НОВИНА

Издање „Матице српске". Формат 19,5x12,5. Страна 4.192. Повез: платно. Ћирилица. Цена 1.500.—

ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА „РАД" — 11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12. Телефони: 422-517 и 404-765

НАРУЏБЕНИЦА — П3/22

Саим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које желите):

ЗА ГОТОВО — вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања књига од поште), с попустом од 10%; или
НА ОТПЛАТУ — вредност наручених књига отплатићу у редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница на ваш жиро-рачун 60801-603-15117, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема књига. Најмања рата је 200 — динара. Књиге се могу отплаћивати у највише 12 месечних рата.
За купце на отплату обавезна овера наруџбенице. Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.
У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду.

(име и презиме)

(број поште, место и адреса стана)

(радна организација и место где је купац запослен)

(датум) М. П. (овера о запослењу и потпис овлашћеног лица)

(потпис купца и број личне карте)

У ПОТРАЗИ ЗА ЗАКОПАНИМ БЛАГОМ

МИШАР у МИШ

Вредност опљачканих драгоцености процењена је на 60 милиона енглеских ливри. До њих се могло стићи једино дешифровањем бројних докумената.

Када се попео на губилиште да врати дуг својим гусарским злочинима, Оливије Левасер, звани Ла Биз (Мишар), бацио је међу окупљени народ криптограм, запис тајним писмом, и узвикнуо:

— Дајем своје благо ономе ко ће умети да га нађе!

Догодило се то 17. јула 1730. на острву Реињон и из тог догађаја никле су најнеобичније и најзамршеније приче о потрагама за благом којих је икада било.

Ко се докопао тајне поруке нико не зна, али већ више од два века Индијски океан, Сејшелска острва и северни рт Мадагаскара поприште су непрекидних потрага. Наравно, појављује се и безброј шифрованих докумената, ребуса и симбола који се, по предању, односе на Ла Бизово благо.

ЗЛАТО У УВУ

Лов на благо започео је, колико се зна, 1923. на острву Махеу на југу Сејшела, на приобалном земљишту које је било власништво извесне госпође Сави. Она је до тада на неким хридинама већ запазила цртеже каквих, истина, има доста по острвима Индијског океана. А онда је једног дана на обали нашла и извајано камење. Када је претражила околину наишла је на клисуре очигледно усечене људском руком.

Олује и кише које су спирале хумус са тла и оголиле гране срушеног дрвећа изнеле су на видело велики број малих скулптура, међу њима и неколико у облику корњача и отвореног ока, па је било сасвим природно што се родила жеља да се одгонетне њихово порекло и значај. Одмах су почела ископавања и поред једног чудовишног каменог ока пронађена су два мртвачка ковчега. По златној минђуши у левом уву лако је одгонетнуто да се ради о посмртним остацима двојице гусара. Поред њих је, без ковчега, лежао и трећи леш.

И тако, корак по корак, од вајаног камења од гусарских гробова, дошло се, наравно, до претпоставке да се ту ради о сакривеном благу. И најмању сумњу одагнао је један правник са острва који се, кад је сазнао за открића госпође Сави, појавио пред њом с речима:

— Ја поседујем документа о благу скривеном на неком острву у Индијском океану. Налазиште може да се открије једино ако се знакови уклесани у стене допуне подацима из мојих докумената. Ја имам податке, ви имате знакове. Благо је на вашем земљишту, треба га само потражити!

Али задатак није био нимало једноставан! Правникова документација била је више него обимна: један криптограм који је могао да се дешифрује само помоћу тзв. Соломонових клавикула (збирка магичних рецепата записана цртежима и разним знацима), затим два писма, једна опорука и више докумената у ребусима или симболима „слободног зидарства" (масонерије). Осим тога, није баш било сасвим сигурно да се сви ти документи односе на исту ствар.

Било како било, када се проуче и саберу сви ти подаци може да се успостави редослед чињеница које доводе до колико-толико прихватљивог решења.

ПОХАРАНА ДЕВИЦА

Оливије Левасер, звани Ла Биз, рођен је у Калеу крајем 17. века. Године 1721. удружио се с енглеским гусаром Тејлором. У априлу исте године двојица истомишљеника којима није недостајало храбрости домогли су се богате португалске лађе „Девица са Рта". На броду који се пред олујом склонио у луку Сен Дени, на острву Бурбону, налазили су се, поред осталих, гроф Ерисера, поткраљ Индије, и бискуп Гое.

Ла Биз није имао потребе да уцењује поткраља ни да тражи откуп, али је зато дубоко посегао за драгоценостима које су се налазиле на лађи. Биле су то читаве гомиле дијаманата, накита, бисера, златних и сребрних полуга, тканина, кутија обложених драгим камењем — чија је заједничка вредност процењена на 60 милиона енглеских ливри.

Без сумње богат плен! О томе сведочи и следећа анегдота за коју многи тврде да је аутентична. Сваки гусар је од плена добио 42 дијаманта. Једног од њих, међутим, запао је само један дијамант али тежак колико и 42 мала. И „да не би био ускраћен за број", како је објаснио свој поступак, разбио је камен у 42 мала комада.

„Девица са Рта" била је оправљена и, промењивши име у „Победник", постала Ла Бизова галија.

»ПЛЕН« КРИЈЕ ПЛЕН

Али већ следеће године, у намери да се обрачунају са гусарима, Дугеј-Труен и енглески комодор Метјус допловили су у ове воде. Међутим, морске разбојнике очигледно је прошла воља за правим окршајем: Тејлор је побегао на Антиле, а Ла Биз се повукао на острво Св. Марија, у бли-

...И РУПИ

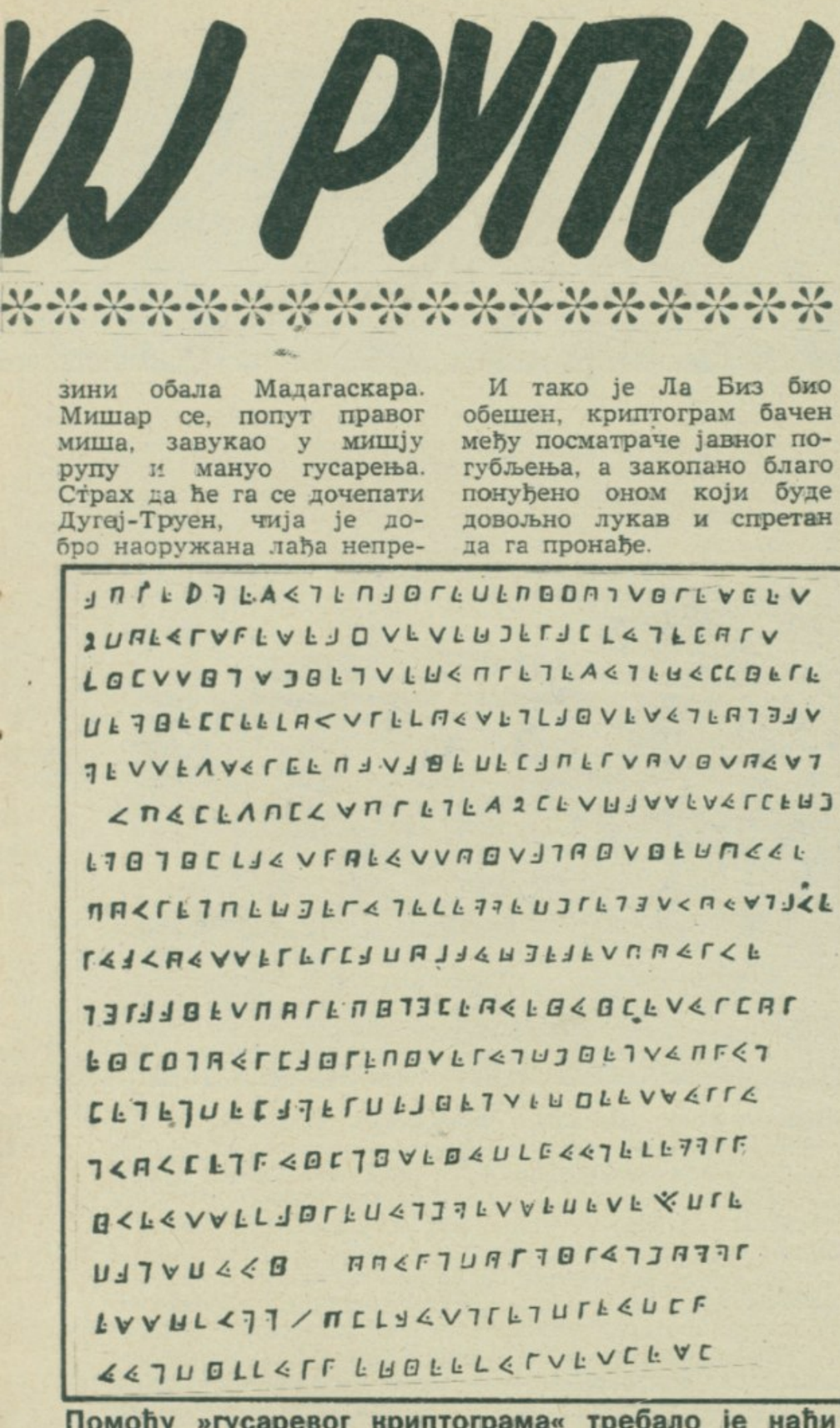

Помоћу »гусаревог криптограма« требало је наћи Ла Бизово благо.

Слова и бројеви добијени дешифровањем знакова са »гусаревог криптограма«.

зини обала Мадагаскара. Мишар се, попут правог миша, завукао у мишју рупу и мануо гусарења. Страх да ће га се дочепати Дугеј-Труен, чија је добро наоружана лађа непрекидно крстарила од екваdсра до Рта Добре Наде, натерао га је у „превремену пензију".

И већина других гусара обуставила је своју активност. Користећи се амнестијом коју им је понудио краљ Француске, постали су прилично мирни грађани.

Ла Биз је, међутим, отезао да прихвати услове амнестије. Вратио је, истина, црквено посуђе и свећњаке, али није могао тако лако да се одвоји од плена са „Девице од Рта".

Зато је, претпоставља се, и сакрио благо. Али где?

Око 1729. године бивши гусар очигледно више није могао без мора. Запослио се као бродски пилот у заливу Антонжил на Мадагаскару. Једног дана своје услуге понудио је и броду „Медуза", власништву Индијске компаније. Међутим, срећа му је окренула леђа. Капетан Д'Ермит, командант брода, препознао га је. Није заборавио да је тај исти Ла Биз небројено пута напао лађе његове компаније, па је зато и наредио да се ухапси. На суђењу гусар није имао шансе: изречена смртна казна извршена је 7. јула 1730.

И тако је Ла Биз био обешен, криптограм бачен међу посматраче јавног погубљења, а закопано благо понуђено оном који буде довољно лукав и спретан да га пронађе.

Да ли је благо остало скривено или је пронађено и потрошено или, пак, поново закопано — поуздано се не зна. Постоје, међутим, показатељи да је међу благом које је Бернарден Нажеон де Л'Естан завештао својим синовцима Жистену Маријусу и Жану Маријусу било и Ла Бизово благо или бар део. То може да се закључи и по писмима која им је писао, као и документима који су или приложени тим писмима или по поузданим пријатељима достављени његовим синовцима. Читава та документација данас се налази у архиви Међународног удружења трагача за благом. Отуда се и зна да је Бернарден Нажеон, зван Битен (Плен), био син поморског официра у служби код Индијске компаније, па је, претпоставља се, до једног дела свог блага дошао и преко гусарских заоставштина.

Битенов живот зацело није био узоран. Кад се заситио пустоловина, пријавио се у службу француске морнарице. Верујући да у једном од бројних окршаја с енглеском морнарицом може да погине, у мају 1798. написао је опоруку. У једном од тих супотенове заоставштине као и они пронађени на острву Махеу испоставило се да садрже више заједничких тачака: места која се наводе као налазишта, ребуси, масонски симболи, речи око и корњача.

Године 1916. на острву Памби у близини Занзибара нађено је, додуше, благо на којем су били иницијали Н. Б, па треба веровати да је то био део заоставштине Бернара Нажеона. Сва остала налазишта остала су непозната. Тачније, када се допрло до места која би требала да одговарају наводима из шифрованих докумената, наишло се или на потпуно непознавате знакове или на празну земљу и пусто камење. Благу није било ни трага. Или га никад није ни било или га је неко већ покупио!

То је дакле та тајанствена и замршена повест Ла Бизовог блага и златног и сребрног скровишта Нажеона де Л'Естана. Хоће ли још неко поћи у потрагу?

С. Ђ.

ДВА ЛАКТА — ЈЕДАН МЕТАР

Лакат је једна од најстаријих и у свету најраспрострањенијих мера за дужину.

Као и друге старе мере тако се ни лакат није одликовао већом прецизношћу, у првом реду зато што је његова величина зависила од висине човека који мери. Осим тога, у разним крајевима и временима биле су различите дефиниције ове мере за дужину. У средњовековном Загребу, како пише И. Ткалич, као лакат (cubitus) се „сматрала дужина од ручног прегиба до рта малог прста". У старом Риму то је била дужина од ручног лакта до средњег (великог) прста на опруженој руци и шаци. У Црној Гори за ово је узиман врх кажипрста.

У старог Грчкој и Риму лакат је имао једну и по стопу; шест шака или 24 прста. Када се данас ова стара мера помене, онда се обично за њену вредност каже „око пола метра".

Најстарији писмени помен лакта код нас налази се у уговору Дубровника са краљем Владиславом у коме се каже колико лаката платна Дубровник мора платити на име царине 1234. године.

И у нашим народним песмама помиње се лакат као мера за дужину. Тако, у једној стоји „Силно му се коњиц помамио, шест лаката у висину скаче". а у другој „Турише га у ледну тамницу, у дубину стотину лаката". У једној шаљивој, далматинској песми помиње се нека жена, млинарица, која је „лакат дуга, два широка", а у сличној из Македоније се каже „Купи баба еден дедо, педа (педаљ) човек, лакот брада".

У неким нашим крајевима може се чути пословица „Не мери се човек лактом, него умом".

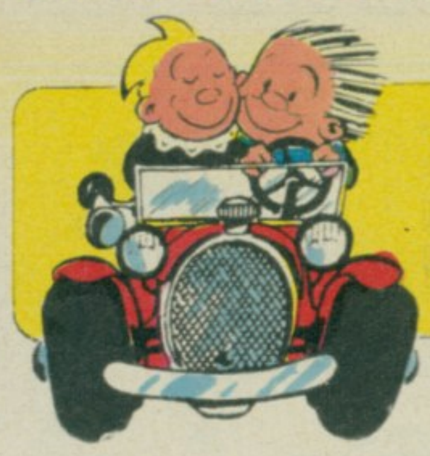

ЗАБАВНИКОВ САЛОН АУТОМОБИЛА

7

БРЖЕ, БР

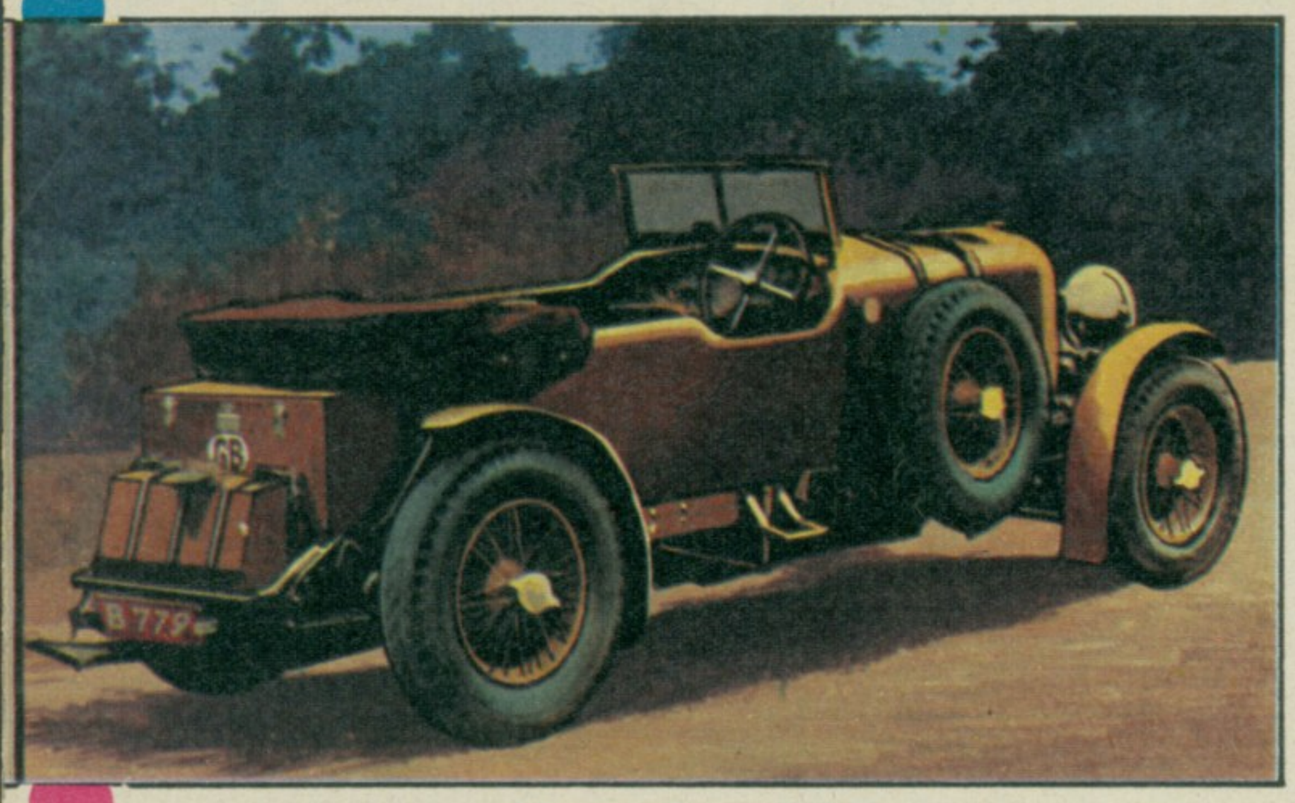

Бентли (Енглеска, 1927)

Основне одлике енглеске аутомобилске производње чинили су избор одличних материјала и њихова прецизна занатска обрада. Најбољи представници таквих схватања у градњи аутомобила биле су фирме: „Ролс-Ројс“ и „Бентли“. Пре него што су 1931. спојене, „Бентли“ је првенствено правио спортска и тркачка кола која су по необичном избору боја емајла на хладњаку била лако препознатљива. Најуспешнији модел на тркама, који је и прославио фирму, био је овај 4,5 lit »S-charged« направљен 1929. На „Гран прију Француске“ 1930. освојио је друго место иза ненадмашног „Бугатија“. Мотор: 4 цилиндра у линији са компресором, горивом су напајала 2 карбуратора. Из запремине од 4 398 ccm извучено је 240 KS са највећом брзином близу 200 km/h.

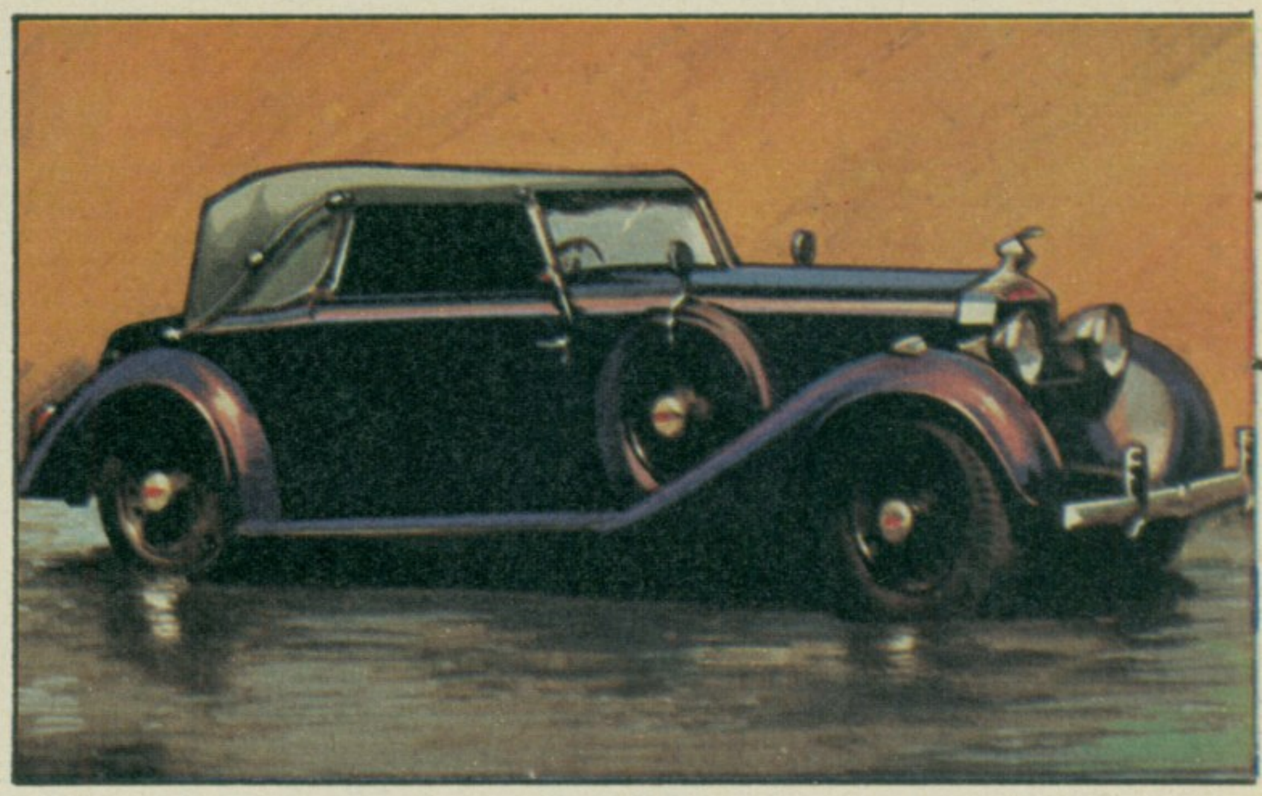

Хиспано Свиза (Шпанија, Француска, 1935)

Аутомобили ове продукције однели су многе награде на тркачким пистама широм света. Међутим, и на сајмовима „елеганције“ који су између два светска рата били у моди нису остајали без победничких трофеја. Модел по којем је фабрика постала позната био је „алфонсо“ а име је добио по једном од својих чувених купаца — шпанском Краљу Алфонсу XIII. Настављајући традицију у Барселони и Паризу, погонима фирме, прављена су све успешнија возила. Нарочита пажња поклањана је лепом изгледу, спољњем и унутрашњем. Овде видимо један из низа тих изузетних аутомобила који је направљен 1935. Огроман фау-12 („V“-12) мотор запремине 9,5 lit давао је 200 KS а то је било довољно да возило развије брзину преко 160 km/h.

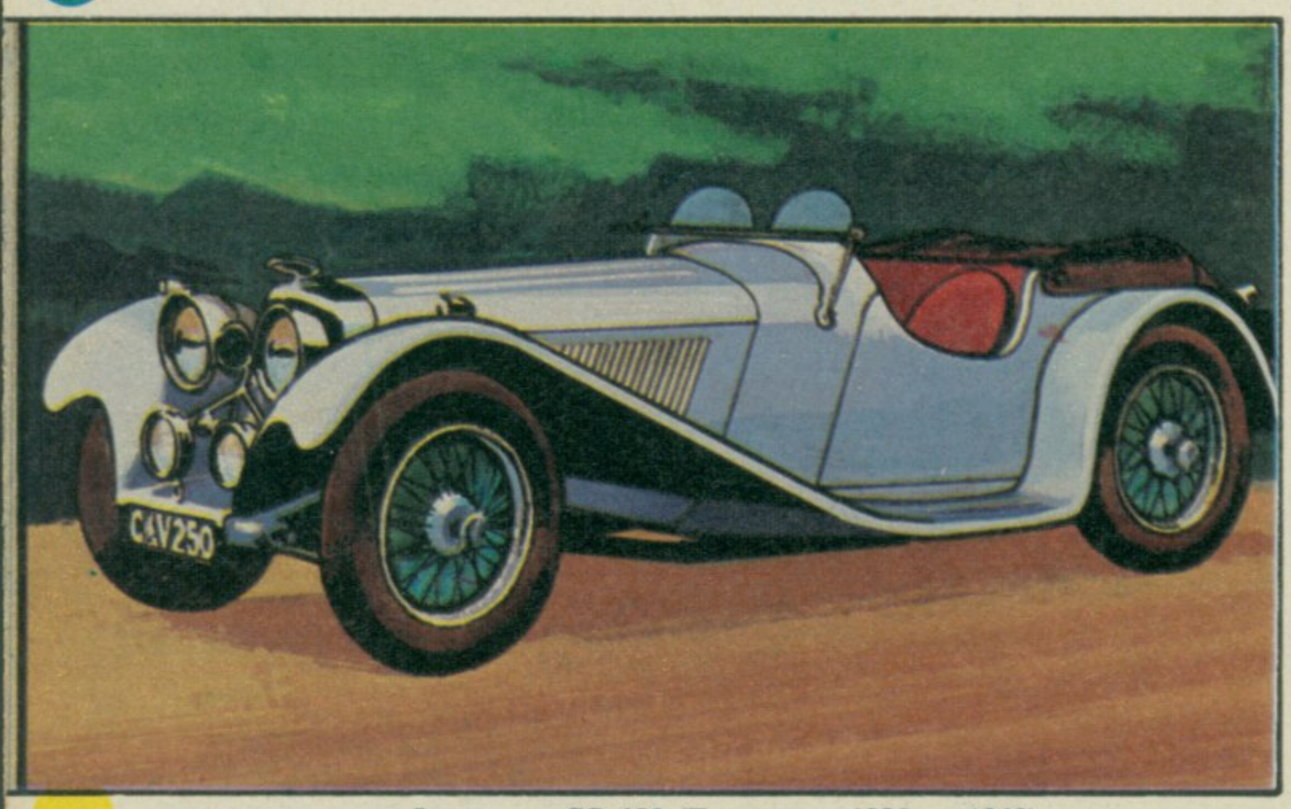

Јагуар — SS-100 (Енглеска, 1936 — 1940)

До 1931. ова фабрика се углавном бавила производњом мотоцикала. Искуства стечена на овај начин дала су изванредне резултате већ на самом почетку градње аутомобила. Уследила је читава серија чувених „SS« модела коју је прекинуо рат 1941. Најбоље од тих возила носило је ознаку „SS-100“. а његова производња настављена је и после рата све до 1951, сада под именом „MK-V“. Била су то кола модерних и складних линија са заиста одличним возним карактеристикама, па су се са доста успеха појављивала и на многобројним такмичењима. Мотор са 6 цилиндара и 3 485 ccm имао је 110 KS при 4 250 ob/min, 2 карбуратора одлично су пунила цилиндре горивом па је тако аутомобил могао да иде 160 km/h.

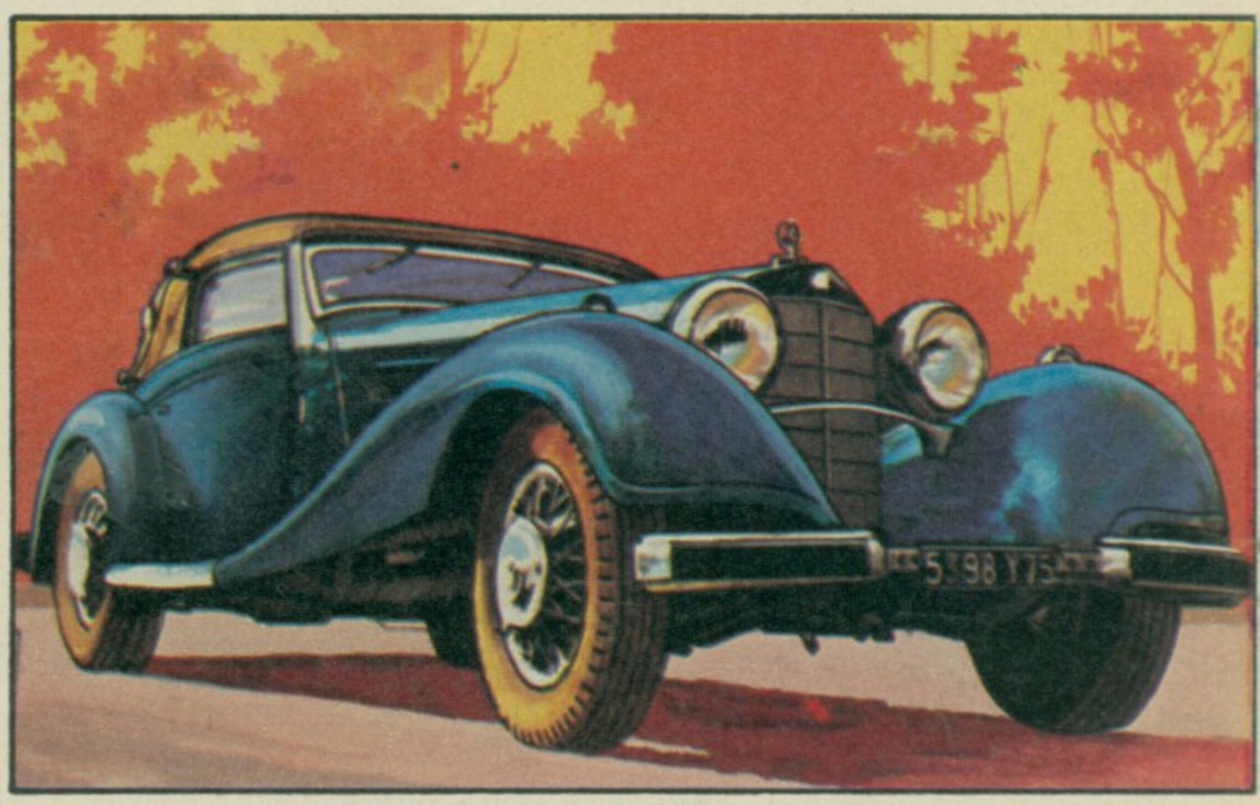

Мерцедес Бенц, тип 500-K (Немачка, 1934)

Највећа и најпознатија фабрика аутомобила у Немачкој пред други светски рат била је свакако „Мерцедес Бенц“. Као и данас, ако занемаримо неколико покушаја да се направе мања и популарна возила, из конструкциног бироа и производних хала ове фабрике излазила су првенствено она скупа и велика, али зато и изузетног квалитета. Тих година Немачка је била захваћена нацистичком хистеријом која је диктирала и потребу за престижом по сваку цену. Такав је и овај спортски купе прављен за нацистичку врхушку, који је заиста ремек-дело у својој класи. Постојале су две верзије, 1934 — 1936. и 1936 — 1939. Један примерак овог аутомобила приликом потписивања пакта о ненападању са Немачком добио је и Јосиф Стаљин. Мотор је имао 8 цилиндара, 5 018 ccm, 160 KS са компресором и брзину од 160 km/h.

ЖЕ, МИШИЋУ!

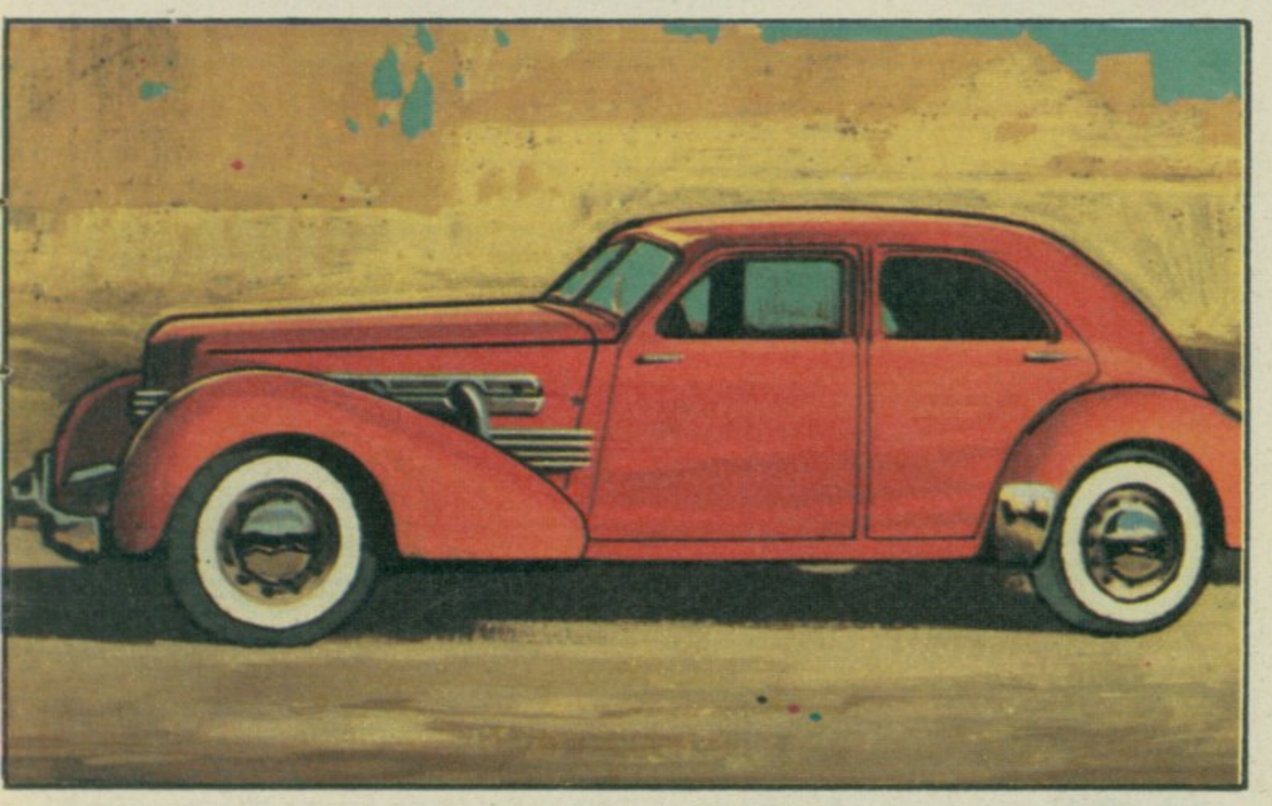

Корд (САД, 1937)

Пре него што је ослабљена штрајковима и погрешном рекламном политиком затворила своје аутомобилске погоне, „Ејбарн-Корд компанија“ пустила је у продају без сумње своје најбоље моделе „810“ и „812“. Веома модерно замишљена и направљена са читавим низом први пут примењених техничких проналазака, ова возила су доживела неславан крај. Направљено их је свега 2320 и од скромне цене (1 995 долара) са којом су нуђени купцима по изласку из фабрике, до данас сачувани модели на лицитацијама за колекционаре старих аутомобила достижу и 40 хиљада долара. Кола су имала предњу вучу, изванредно огибљење, готово бешуман рад, али су и остале возне карактеристике биле изванредне. Мотор од 8 цилиндра у фау („V“) распореду са 4 730 ccm имао је 195 KS.

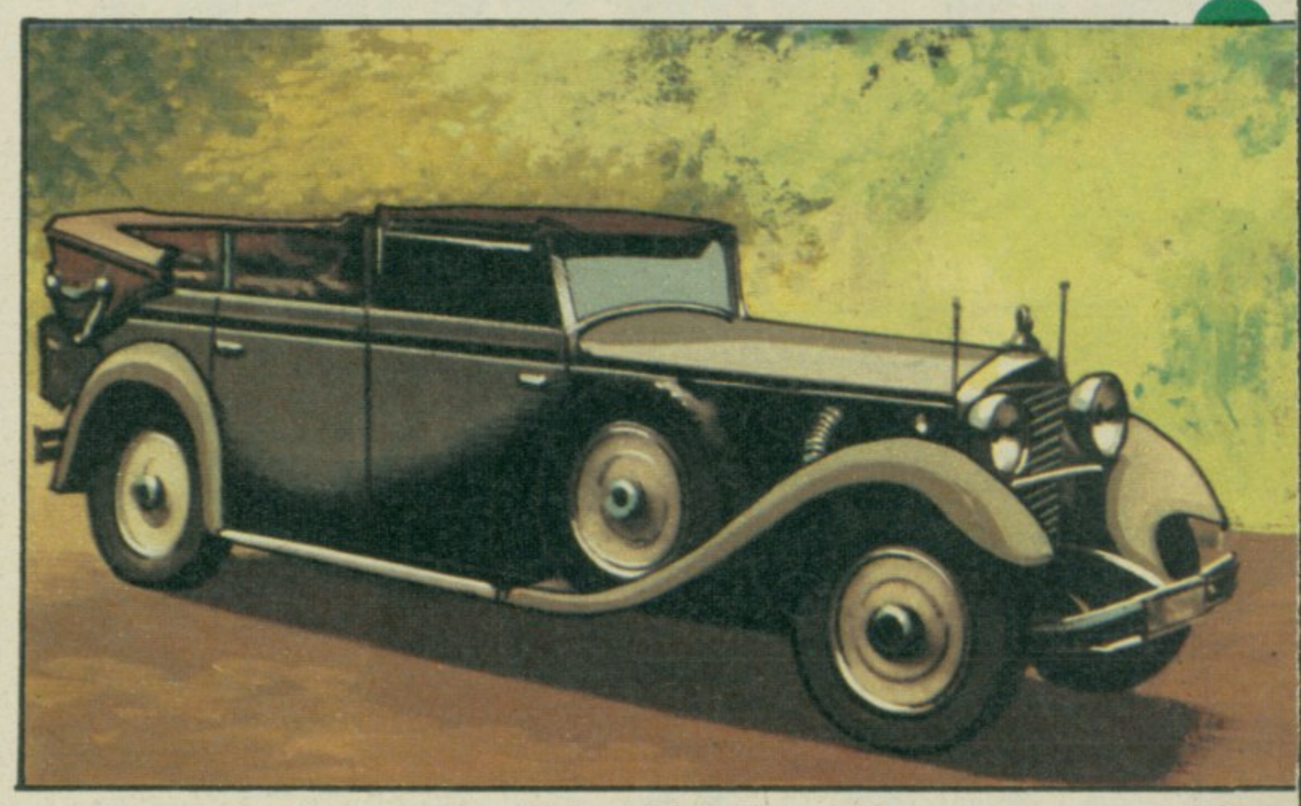

Мерцедес Бенц Кајзер (Немачка, 1937)

Доследно спроводећи нацистичку политику у индустрији, фирма „Бенц“ је, на захтев Рајх-канцеларије, приступила градњи најрепрезентативнијих немачких кола намењених за вожњу Хитлера и њему најближих сарадника. Цео случај има малу предисторију. У време док се још борио за власт, пре 1933, Хитлер је, као вођа једне тада мале и нимало цењене партије, покушао да за своје потребе купи аутомобил марке „мајбах“, тада најбоље у Немачкој. Међутим, са подсмехом је одбијен. Купио је „мерцедес“ и када је постао канцелар (председник владе) и те како је помогао фабрику која га није одбила. Ова огромна лимузина имала је оклопљену каросерију и непробојна стакла, па су често виђана широм окупиране европе.

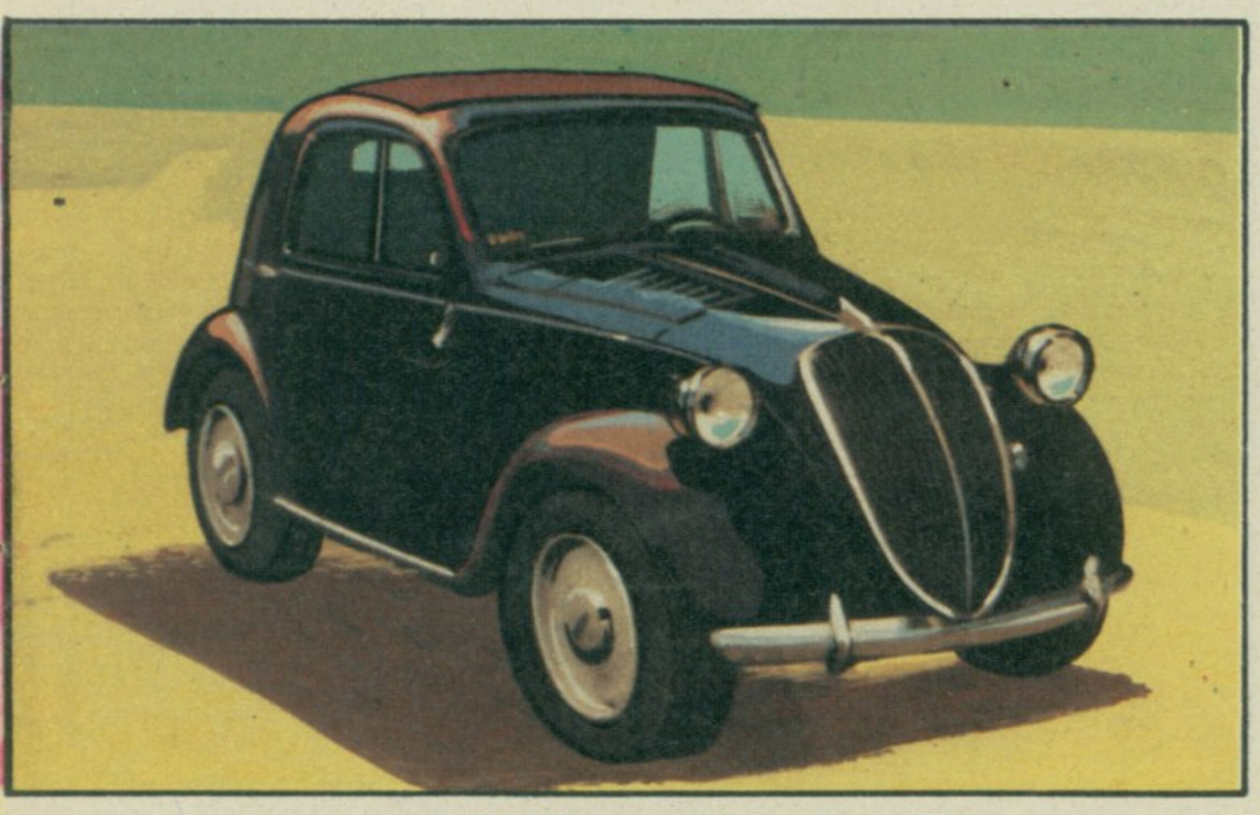

ФИАТ Тополино (Италија, 1936)

„Мали миш“, како је у преводу називан овај популарни аутомобилчић, прављен је све до 1954. У том периоду само у Италији их је направљено преко пола милиона. По лиценци су га производили и „Симка“ у Француској и „НСУ“ у Немачкој. Био је то убедљиво најјефтинији ауто свога времена. Његови творци инжењери у „ФИАТ-у“, Данте Ђикоза и Франко Феси, желели су да направе кола која ће бити једноставна и јефтина, поуздана и дуготрајна. У овоме су потпуно успели а резултат њиховог напора био је малиша који је имао мотор са 4 цилиндра хлађен водом, запремине 569 ccm и 13 KS. На равном путу „тополино“ је могао да развије брзину до 90 km/h.

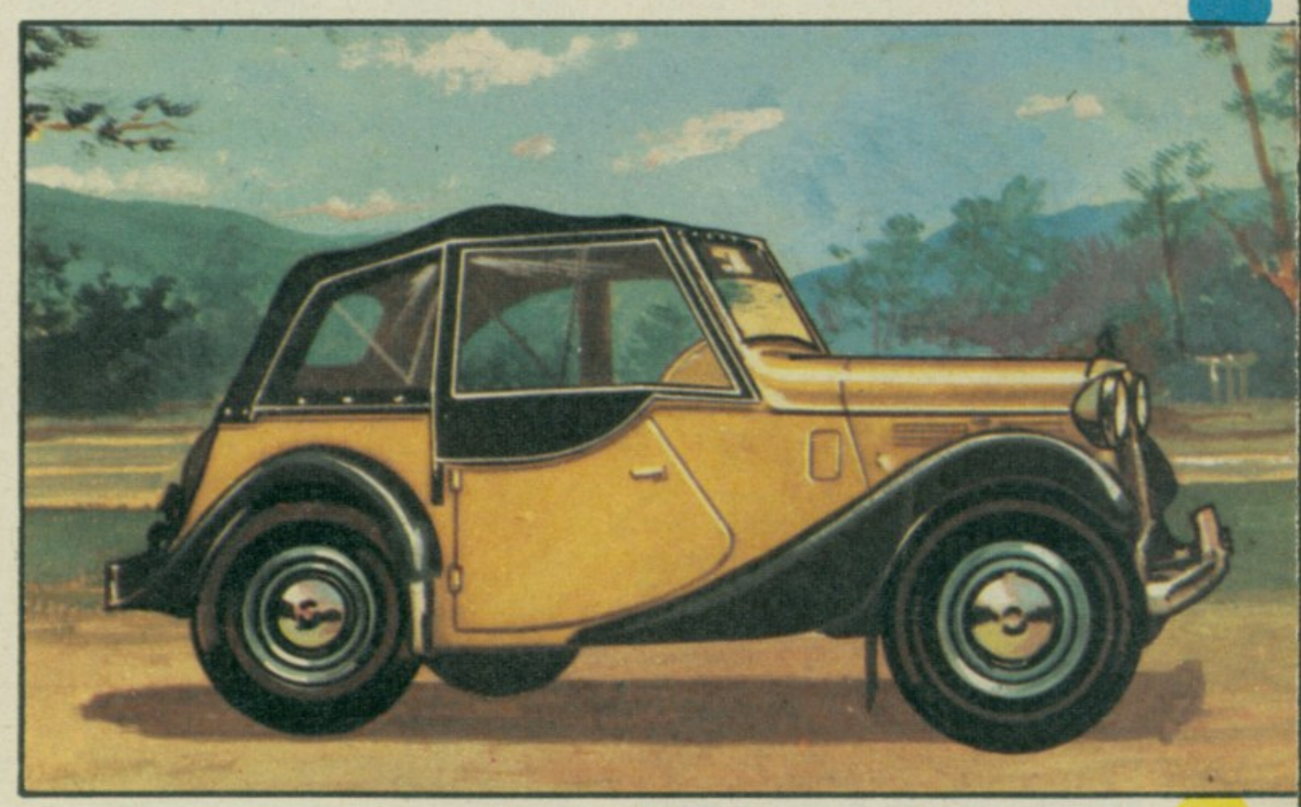

Датсун (Јапан, 1932 — 1945)

И овај мали аутомобил прављен је са сличним жељама као „тополино“ и неки други. Иако је носио ознаку »made in Japan« било је очигледно да је копија „остин севна“. Код каснијих верзија направљене су извесне измене, али енглески узор остао је видљив до краја производње. Возило није пружило неке техничке новине, али је због мале цене било веома тражено (у Јапану се продавао по цени која је одговарала износу од 700 америчких долара). Модел на слици настао је 1936. и имао је нешто јачи мотор у односу на претходне серије. Водено хлађење, 4 цилиндра у реду, запремина 722 ccm, 16 KS и мењач са три степена преноса дозвољавали су највећу брзину од 85 km/h.

ХИТ-страна

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ПОП-ВЕСТИ

РАМОНС (RAMONES)

Ових дана први амерички панк-састав поново се активирао и управо је издао своју нову плочу. Њен назив је „Крај века" (»End of the Century«).

Рамонси ће нову албум промовисати двадесетодневном турнејом по Енглеској. За сада се пе зна да ли ће осим Енглеске посетити и неке друге европске земље у којима такође имају бројну публику.

РЕИНБОУ (RAINBOW)

Дуго очекивана турнеја групе РЕИНБОУ по Енглеској управо је најављена за крај фебруара. Ричи Блекмор ће се тако после дуге паузе поново појавити пред својим земљацима. Турнеја је неколико пута одлагана, најчешће услед промена у самом саставу. У тренутној постави гру-

пе, поред Блекмора, свирају још и његов бивши басиста из ДИП ПАРПЛА Роџер Гловер, певач Грем Бонит, бубњар Кози Пауел и на инструментима са клавијатурама Дон Еври. РЕИНБОУ су завршили снимање новог албума, али тачан датум његовог изласка још се не зна.

ВЕСТИ ИЗ СУБОТИЦЕ

Пре осам месеци у Суботици је основана група СУБОТИЧКИ ПРО БЛЕМ. Захваљујући младима у месној заједници Мала Босна, добили су просторије за пробе где једанпут недељно одржавају игранке. Обилазе и места у околини Суботице где их млади веома добро примају. Свакодневно марљиво увежбавају композиције познатих музичара, али и сами компонују. Свирају рок-ен-рол и кантри-рок.

За време лета свирали су на „ОРА Палић 79", а појавили су се

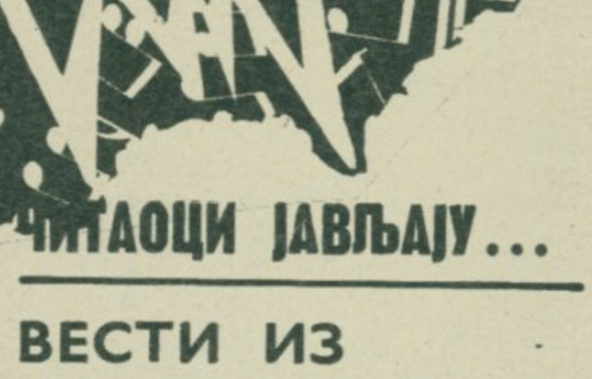

и у Дому омладине у Суботици на „Рок-шоу" када су наступиле још неке групе из Суботице и околине. Сав приход са овог концерта намењен је као помоћ пострадалима у земљотресу у Црној Гори.

Чланови групе су: ТИБОР ЦИНДРИЋ (вокални солиста), ЈОЖЕФ СЕЛЕШ (бубњеви), БРАНИСЛАВ БАШИЋ (бас-гитара и пратећи вокал) и ЈОЖЕФ СЕКЕРЕШ (соло-гитара и пратећи вокал).

Сабо Золтан
Горењска 31/8
24000 Суботица
(хонорар 150 дин)

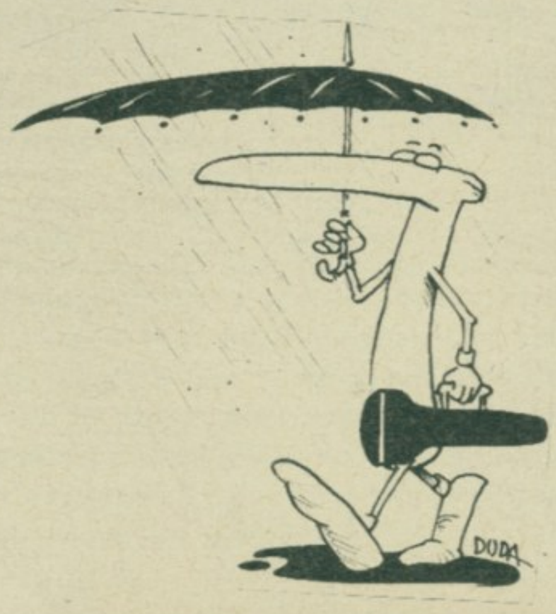

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ВОЉЕЛА БИХ ДА ТЕ НИСАМ СРЕЛА

Музика: Ђело Јусић
Текст: Жељко Сабол
Пева: Тереза Кесовија

Вољела бих да те нисам срела
Да те нисам љубила у ноћи
Да ти нисам упамтила очи
И на дугу вјерност ти се клела
Све би љепше било тад
Ја сам друга жена сад
Не враћај се рећи сам ти хтјела
Вољела бих да те нисам срела
Да ми ниси причао о себи
Никад не бих маштала о теби
Никад не бих бијеле руже срела
Вољела бих да те нисам срела
Док смо дуго шутјели у тами
За све ово ми смо криви сами
Плакала сам дуго дуго бдјела...

ТЕРЕЗА КЕСОВИЈА

Претходна година била је за ТЕРЕЗУ КЕСОВИЈУ још једна у низу успешних: побеђивала је на фестивалима, одржавала концерте о којима се и данас говори, имала запажене тираже плоча... За ову годину има још већих планова. Одлучила је да се по други пут отисне у Париз и наступима у „Олимпији" покуша да освоји град светлости.

Тренутно је Тереза са најпознатијим композиторима приступила на доста тежак посао — реализацију плоче на француском. У току марта три недеље ће наступати у програму париске „Олимпије". Позив је упутио директор ове куће Жан-Мишел Борис који је присуствовао њеном концерту у Загребу и изјавио: „Не сећам се да је неки певач забавне музике у свом шоу-програму свирао класику на флаути. То је право освежење. Морам да кажем да сам ретко сретао такве певаче који после два и по часа рада на оцени имају снаге за разговор, вечеру, смех. Обично се с топлим чајем повлаче на лечење свог грла. То је невероватна енергија. Нешто слично може само Беко."

Недавно је изишао нови албум Терезе Кесовије „Пољуби ме", назван по песми са прве стране. У беспрекорној интерпретацији, надахнуто и искрено, отпевала је композиције Ђела Јусића: „На Страдуну", „Љубомора", „Младости, моја лијепа радости", „Вољела бих да те нисам срела", „Остали смо пријатељи", „Нећу мислити на те", „Опростићу", „Врати ми вјеру, врати ми срећу", „Наше коло" и „Живот је лијеп" из мјузикла „Дундо Мароје".

Поред наступа у „Олимпији", Тереза ће певати на „Карневал-фесту 80", имаће крађу турнеју по Европи, а на лето ће гостовати дуж јадранске обале када ће и промовисати свој најновији албум на коме ће се наћи најлепше мелодије из познатих филмова.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Ти и ја" и „Ако пријеш ближе" (Здравко Чолић), „Кад бих био бијело дугме" и „Шта бих дао да си на мом мјесту" (БИЈЕЛО ДУГМЕ), »Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band« (BEATLES), »Greatest Hits« (SMOKIE), »Darkness on the Edge of Town« (Bruce Springteen) i »Greatest Hits« (ABBA) Такође продајем и синглове: „Тако ти је мала моја кад љуби Босанац" (БИЈЕЛО ДУГМЕ), „Још глас", „Љубав има лажни сјај" и „Ти си била увијек била" (Здравко Чолић), »Money, Money, Money«, »Knowing Me, Knowing You«, »Fernando«, »Dancing Queen« и »Mamma Mia« (ABBA), »Daddy Cool«, »Ma Baker« и »Rivers of Babilon« (BONEY M).

Дајана Кољевић,
Веслачка 12,
41000 Загреб

НОВЕ ПЛОЧЕ

БИТЛСИ (BEATLES)

Поновни сусрет са ненадмашним БИТЛСИМА овога пута омогућила нам је продуцентска кућа Југотон. На једном од својих новијих издања представила нам је нумере које су популарни „чупавци" из Ливерпула изводили у филму »A Hard Day's Night«. Тринаест мелодија тандема Ленон-Макартни враћају нас у време које се, на жалост милиона љубитеља добре музике, више неће вратити.

МИРО УНГАР

Један од ветерана домаће естраде сцене Миро Унгар још се не предаје. Наступима на малом екрану, фестивалима, концертима и снимљеним плочама, Миро покушава да ос-

тане присутан у најужем врху наших интерпретатора забавне музике. Један од таквих покушаја је и издавање сингл-плоче са нумерама „Полети, бијела птицо" и „Џозефина".

МИШО КОВАЧ

Својевремено најтиражнији домаћи солиста Мишо Ковач издао је нову ЛП плочу „Увијек има нешто даље". Музички добро обликована, уз још бољу интерпретацију, ова плоча је једна од бољих Мишиних остваре-

ња. Поред насловне нумере, ту су још и композиције: „Да ли је то љубав права", „Варљиво љето", „У свакој те жени покушавам наћи", „Ове ноћи сви су срећни" и др.

СМОКИ (SMOKIE)

Једна од најпопуларнијих група у свету СМОКИ недавно је издала своју велику плочу под називом

»The Other Side of the Road«. Са овог ЛП-ија скинут је хит-сингл »Babe It's up to You« који је као лиценцно издање издала продуцентска кућа Југотон.

ДУБРАВКА ЈУСИЋ

„Није мене брига" назив је композиције коју смо крајем прошле године често слушали. У диско-ритму, једноставног текста и интересантних гласовних могућности Дубравке Јусић, ова песма брзо је освојила симпатије многих. Поред ове хит-нумере, на плочи се налази и композиција „Почешљај луди фриз".

КЕЈТ БУШ (KATE BUSH)

Позната енглеска певачица КЕЈТ БУШ стекла је популарност захваљујући пре свега роману „Оркански бисови" (»Wuthering Heigts«) писца Емили Бронте. Инспирисана овом књигом и филмом рађеним по роману, Кејт је направила необичну композицију истог наслова. „Осећала сам да морам да напишем песму о јунакињи Кети чији лик прого-

ни Хитклифа", каже Кејт Буш. „Оркански висови" су јој тако помогли да преко ноћи постане звезда у читавом свету. Отада је снимила пет синглова и три ЛП-ија.

У свом слободном времену Кејт се често враћала роману „Оркански висови" настојећи да што више сазна о његовом аутору. Тако је открила да су Емили Бронте и она рођене истог дана — 30. јула.

БОБАН ПЕТРОВИЋ И ЗДРАВО

Бобан Петровић може да буде потпуно задовољан својим хитом „Морам" јер му је донео популарност и позиве за бројна гостовања (у децембру прошле године појавио се на телевизији чак осам пута).

Бобанова сарадња са дискографском кућном Suzy настављена је и као резултат тога имамо нову плочу „Ај'мо на журку". Овај младић је поборник окупљања

младих на журевима, па нам је ту своју идеју изнео и на овом последњем синглу чији је он комплетан аутор. У реализацији ове плоче помогао му је и Слободан Марковић. За разлику од претходног сингла „Морам", овај последњи с композицијама „Ај'мо на журку" и „Куц-гуц-штуц" је у бржем ритму, а електронски инструменти су много мање коришћени. Бобан је један од наших малобројних певача коме је пружена могућност да снима за америчку дискографску кућу CBS, па се његов ЛП снимљен у Њујорку очекује у априлу.

МАМА РОК

Нишка група МАМА РОК постоји од 1977. године, када је и победила на Гитаријади у Зајечару. Отада је неколико пута мењала поставу и садашњи састав чине: Зоран Стојановић (шеф групе и гитариста), Слободан Крнић (гитариста), Зоран Стојковић (вокални солиста), Братислав Николић (бубњар) и Љубиша Милошевић (басиста).

Пре нешто више од месец дана група је издала малу плочу са композицијама „Наручићу, мала, буђење у седам" и „Ева". Занимљиво је да је за прву нумеру аранжман дао Горан Бреговић који се у тренутку припремања плоче налазио на одслужењу војног рока у Нишу. Ова песма зато веома подсећа на стил БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА. „Ева" је лагана композиција и одудара од уобичајног стила групе који карактерише брзи ритам и блуз.

**Адреса: МАМА РОК,
Рентгенова 12/13,
18000 Ниш**

НАША КАРИКАТУРА

ФИЛ ЛИНОТ · ТИН ЛИЗИ (PHIL LYNOTT · THIN LIZZY)

НАЦИОНАЛНИ ПАРК ПОД ЗЕМЉОМ

МАМУТ

Мамутску пећину у држави Кентаки, у САД, открио је сасвим случајно неки ловац 1799. године над му је утекао један медвед и сакрио се у њеним тајанственим дубинама.

Пуних 13 година, управо до 1812. године, она није привлачила пажњу, али тада, када су ратне потребе изискивале све веће количине барута, откривено је да су унутрашњи зидови пећине обложени дебелим наслагама калијумовог нитрата, одличне сировине за производњу експлозива.

Данас је Мамутска пећина стекла светску славу и постала прворазредна туристичка атракција, коју свакодневно посећују хиљаде радозналих туриста са свих континената. Они сатима, па и данима, обилазе њене дуге ходнике у којима је температура између 12 и 14°C. Укупно је испитано, осветљено и стављено на располагање туристима преко 200 km ходника на пет спратова, раскошно украшених подземних дворана, чудесних облика сталактита и сталагмита, испресецаних подземним рекама и језерима, јамама којима се не види дно . . .

Као највећу атракцију Американци показују туристима »замрзнуту Нијагару« која заиста изгледа тако као да се огромна маса воде највећег водопада на свету у једном тренутку у паду замрзла. Друге, не мање занимљивости, су Дворана од оникса и Кристално језеро. По реци Ехо плови се чамцима, а над се нешто запева или викне из мрачних дубина, враћа се снажан ехо. На дубини од 89 m испод земље налази се ресторан у коме туристи могу да се освеже, ручају и да за то време на филму посматрају све лепоте ове џиновске пећине за чије је детаљно разгледање потребно месец дана.

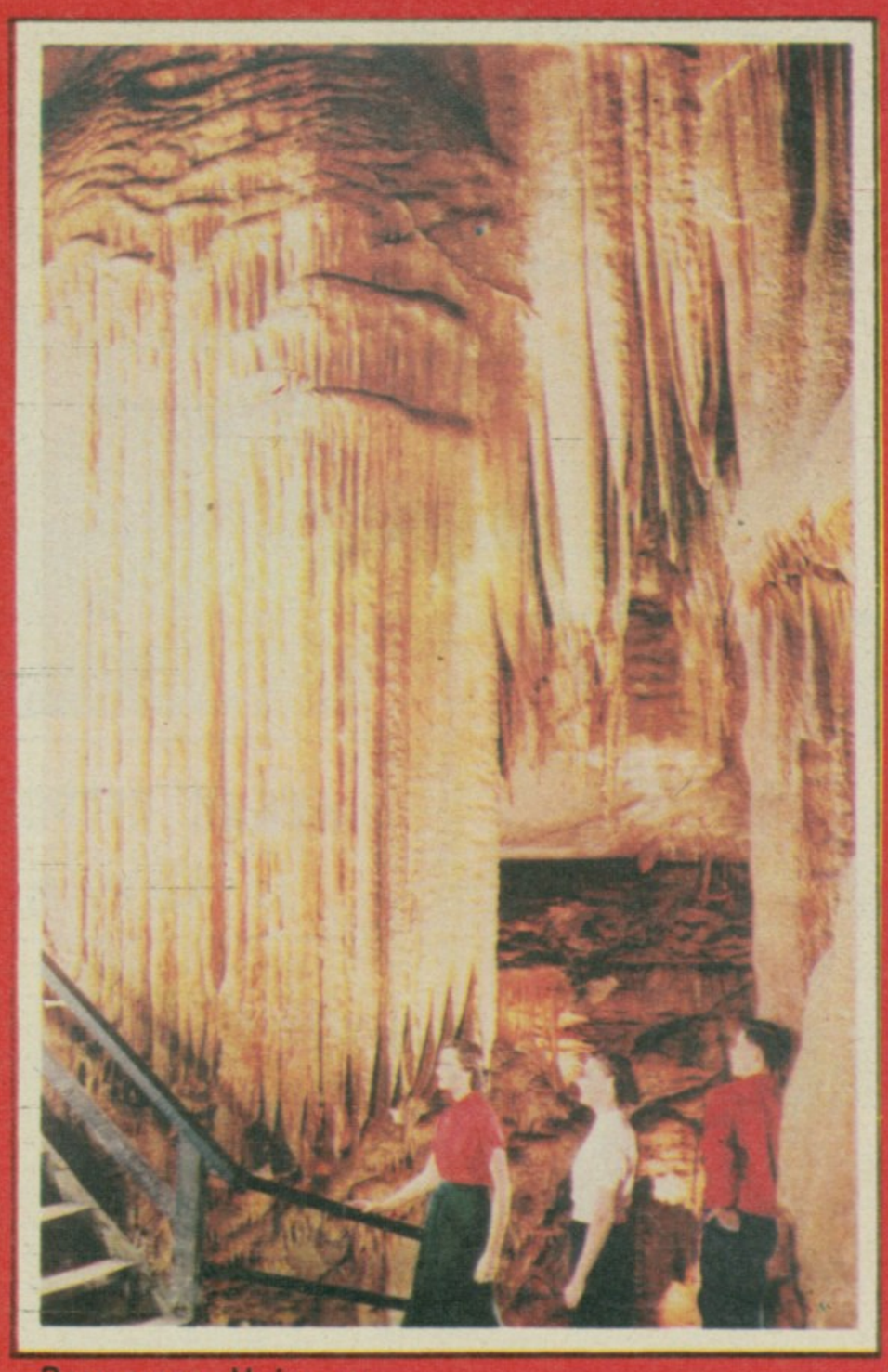

Замрзнута Нијагара

Дворана од оникса

Године 1941. Мамутска пећина је проглашена Националним парком. Поред ње је изграђен музеј који носи њено име, а ту су смештени експонати нађени у пећини

ТСКА ПЕЋИНА

КАДА СУ 1812. ГОДИНЕ ПОРАСЛЕ РАТНЕ ПОТРЕБЕ И КАДА ЈЕ ТРЕБАЛО НАЋИ СИРОВИНУ ЗА БАРУТ, ЉУДИ СУ СЕ СПУСТИЛИ У ПОДЗЕМЉЕ. ДА БИ СЕ ДАНАС ДЕТАЉНО РАЗГЛЕДАЛИ ПОДЗЕМНИ ХОДНИЦИ И ДВОРАНЕ ПОТРЕБНО ЈЕ—МЕСЕЦ ДАНА ШЕТЊЕ И ПЛОВИДБЕ.

Кристално језеро

Река Ехо

приликом њеног проучавања, изложени и препарирани примерци пећинске флоре и фауне приказани најзанимљивији детаљи пећине.

Оно пећине је изграђено паркиралиште за неколико хиљада аутомобила, подигнут је мотел са рестораном, уређено више километара стаза за шетњу. Кроз парк дуж којег вијугају два бистра поточића у чијим се водама огледају високе крошње бреза, јела, борова и другог бујног растиња.

У десетак продавница сувенира могу се купити и парчићи сталактита и сталагмита извађени из пећине.

М. Никитовић

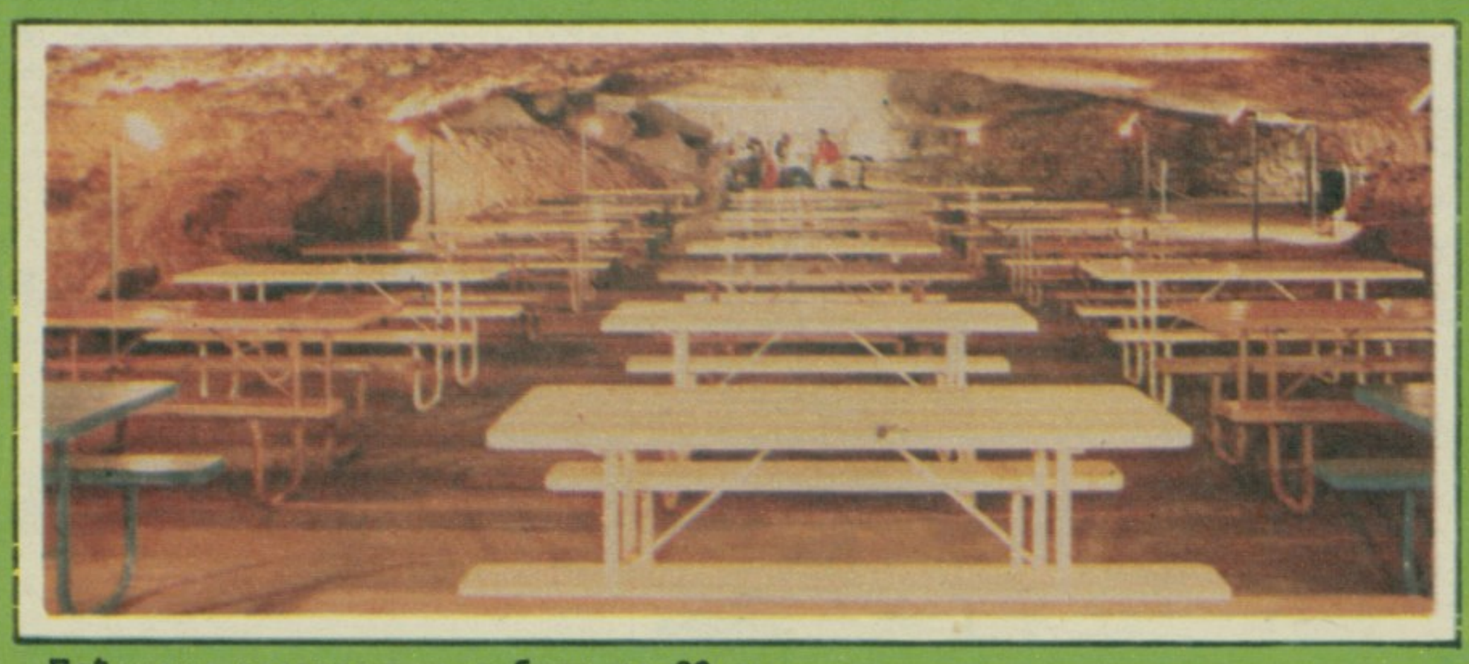

Пећински ресторан на дубини од 89 m

8

КАКО СЕ ТО РАДИ

СНИМИТЕ ФИЛМ

МАКРО - СНИМАЊЕ

МОЖЕШ ЛИ ДА СНИМИШ ЛЕПТИРА?

КАДА ОКРЕНЕМ ЗУМ ДО ОЗНАКЕ „МАКРО" ОНДА МОГУ ДА СНИМАМ ИЗ ВЕЛИКЕ БЛИЗИНЕ!

ПОЛУГА МАКРО - ЗУМА

СКАЛА ЗУМА

СКАЛА МАКРО УОШТРАВАЊА

ОКРЕЋУЋИ ЗУМ ОД ТЕЛЕОБЈЕКТИВА ОД МАКРО-ОЗНАКЕ, КОМБИНУЈЕТЕ ТОТАЛ СА КРУПНИМ ПЛАНОМ!

КАКО УПОТРЕБИТИ ЗУМ

ЕЛБКТРИЧНИ ЗУМ

7.5mm 10mm 12mm 15mm 20mm 25mm 30mm 35mm 40mm 45mm

НЕ ЗУМИРАЈТЕ ЧЕСТО И НАГЛО! ЗУМИРАЊЕ ТРЕБА ДА ТРАЈЕ НЕКОЛИКО СЕКУНДИ! ЕЛЕКТРИЧНИ ЗУМ ОМОГУЋАВА ПОСТУПНИЈЕ ЗУМИРАЊЕ!

КРЕЋЕ СЕ ОБЈЕКТ НЕ КАМЕРА

ТРЕБА МИ МАЛО АКЦИЈЕ!

МЛАТАРАЊЕ КАМЕРОМ НЕЋЕ ПОМОЋИ...

...БОЉЕ ЈЕ ОДАБРАТИ СТАЛАН ПОЛОЖАЈ СА КОГА СЕ ВИДИ ВЛАСТИТО КРЕТАЊЕ ОБЈЕКТА!

КОЛИКО ТРЕБА ДА ТРАЈЕ КАДАР

КРУПАН ПЛАН 3 СЕК. СРЕДЊИ ПЛАН 6 СЕК. ТОТАЛ 10 СЕК.

СВАКИ КАДАР ДА ТРАЈЕ ДОВОЉНО ДУГО ДА СЕ ВИДИ ЗБИВАЊЕ!

ВЕОМА СЛОЖЕНИ ПРИЗОРИ НАЛАЖУ ЗНАТНО ДУЖЕ КАДРОВЕ!

БОЉЕ ЈЕ ДА КАДАР БУДЕ ПРЕДУГ НЕГО СУВИШЕ КРАТАК, ОНО ЧЕГА НЕМА ТЕШКО ЈЕ ДОСНИМИТИ...

...АЛИ СЕ СНИМЉЕНИ МАТЕРИЈАЛ МОЖЕ СКРАТИТИ!

Децо, нова књига - нови пријатељ!

Библиотека **МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ** садржи 10 књига које су намењене малишанима који знају сами да читају.

- **ЖУЂА ЛАВИЋ**
- **СРЕБРИЦА ЗЕБРИЦА**
- **СИВКО МАГАРЕНЦЕ**
- **ЗАХАРИЈЕ ЗЕЦ**
- **МИЦА МАЦА**
- **СУРКО СЛОНЧЕ**
- **ШАРЕНКО ПОНИ**
- **ЛЕЛИЦА ПЧЕЛИЦА**
- **МИШКО И ПЛИШКО МАЛЕ КОАЛЕ**
- **НАТА МАЛА ЖИРАФА**

Надахнут и стилизован текст Лазе Лазића и лепе илустрације у боји пружиће деци сазнања о разноликом живом свету који их окружује.

ЦЕНА КОМПЛЕТА 1—10, 350.— динара.

Библиотека **ПЧЕЛИЦА** од 1—16 сликовница је право уживање за децу!

- **ПАТУЉАК ТИН**
- **МАЧАК, ПЕТАО И МИШИЋ**
- **УОБРАЖЕНА МАЧКИЦА**
- **КОКА СА ЗЛАТНИМ ЈАЈИМА**
- **СИВКО МУЗИЧАР**
- **ПАСТИР И ОВЧИЦА**
- **ТИГАР У ЗАМЦИ**
- **ЛИСАЦ И ПЕТАО**
- **ПРАСЕ И ЈАГЊЦИ**
- **ЛИСАЦ И ГРОЖЂЕ**
- **ПОШТЕНИ ДРВОСЕЧА**
- **ДВА ПРИЈАТЕЉА**
- **МАЛИ ОБУЋАР**
- **ОПКЛАДА**
- **КОЗИЦА И ЛИЈА**
- **МАЛИ РИБАР**

Сликовнице садрже избор басни познатих баснописаца Лафонтена, Саманијега, Езопа, Толстоја и других.

ЦЕНА КОМПЛЕТА 1—16, 128.— динара.

Купци из Београда књиге могу подићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК КАРАЏИЋ", Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 20-339; Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; Светозареву — Славке Ђурђевић бб. згр. Б-3, тел. 23-313 и у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација „ВУК КАРАЏИЋ"
Београд, Краљевића Марка бр. 9

НАРУЏБЕНИЦА 11.3, 22.2.80.

Овим неопозиво наручујем:
1. БИБЛИОТЕКУ „МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ" 1—10, по цени од 350.— динара
2. БИБЛИОТЕКУ „ПЧЕЛИЦА" 1—16, по цени од 128.— динара

Одговарајући износ од ———— динара исплатићу:

ЗА ГОТОВО — са попустом од 10%, плаћање поштару приликом пријема књига.

НА ОТПЛАТУ — за укупан износ од ———— динара, који ћу исплатити у ———— редовних месечних рата, с тим што месечна рата не може бити мања од 200.— динара. Рате ћу отплаћивати сваког месеца, најкасније до 10-ог у месецу, по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница „Вук Караџић". (Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име ————————

Место и година рођења ————————

Занимање ————————

Поштански број и место ———— Улица и број ————

Назив радне организације ————————

Место седишта ———— Улица и број

Овера о запослењу ———— Телефон ————

Бр. личне карте ———— издате од СУП-а ————

Потпис купца

Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

ИДИОТ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА • ЛАЈОН МИЛЕР

Најраније проверени подаци о Олдосу Ворпу као детету без икакве сумње показују да су — иако је иначе био потпуно нормалан у физичком погледу — суседи, другови у игри, па и чланови његове породице сматрали да је потпуни идиот.

Такође је познато да је био мирно дете, изузетно благе нарави, са добрим навикама и уопште пристојним понашањем. Једини глас који је икад пустио од себе био је звук који је сведоке његовог више него скромног „говора“ неодољиво подсећао на хистеричан смех: „Хи, хи, хи!...“ Иначе, тако је „говорио“ само понекад и то кад би га позвали да једе или, још ређе, кад би његово интересовање привукао неки чудан предмет — шљунак необичног облика, танак прутић или један од сопствених прстију.

Зарђали волан

Олдос Ворп, тај млади идиот, тргао се сасвим нагло и неочекивано из уобичајене учмалости. Чим је напунио шест година (сматрамо за обавезу да читаоцу склоном тачним датумима укажемо на то да је, на жалост, то време само приближно тачно) Олдос Ворп је предузео низ истраживачких похода до оближњег градског ђубришта које се налазило одмах иза куће Ворпових, тачније иза њиховог кокошињца.

После неколико таквих експедиција, момчић се једног поподнева вратио кући вукући велики зарђали волан. Размисливши подуже о месту на коме би што боље сакрио то непроцењиво благо, млади Ворп га је оставио у кокошињцу.

Тако је почело остваривање плана које је трајало скоро **двадесет година.**

Олдос Ворп је провео детињство, дечаштво и младост премештајући са ђубришта у кокошињац хиљаде металних предмета најразличитијих величина и намена.

Пошто је нормално [illegible] тако очигледно било, [illegible] вих интелектуалних могућности. Олдосови родитељи били су задовољни што [illegible] он бави нечим што га чини колико-толико срећним и задовољним. Није им ни падало на памет да сину јединицу замере што има тако необично осећање за лепо и корисно.

Олдос Ворп је одустао од мукотрпног и на изглед бесмисленог посла исто онако нагло као што га је започео. Скоро годину дана — мада је и тај период само приближан због непотпуних података — Олдос није напуштао посед родитеља. Кад није био заузет задовољавањем основних физичких потреба, то јест исхраном и спавањем, без икаквог циља је шетао близу гомиле отпадака који су само њему били драгоцени.

Једног [illegible] отац млађег Ворпа [illegible] тио је на његов наслеђени [illegible] гомиле отпадака бирати и издвајати поједине предмете, а затим их повезује и склапа.

Ремек-дело

На овом месту треба нагласити да извештај о такозваној „Ворповој реакцији“ не може да буде потпун без непосредних запажања Олдосовог оца Ламберта Симнела Ворпа. Ево шта је Ворп-старији касније изјавио о поменутој стваралачкој делатности Ворпа-млађег:

— Оно што ме је (проклето) запањило било је то да се сваки (проклети) отпадак који је узео (про-

шрафко

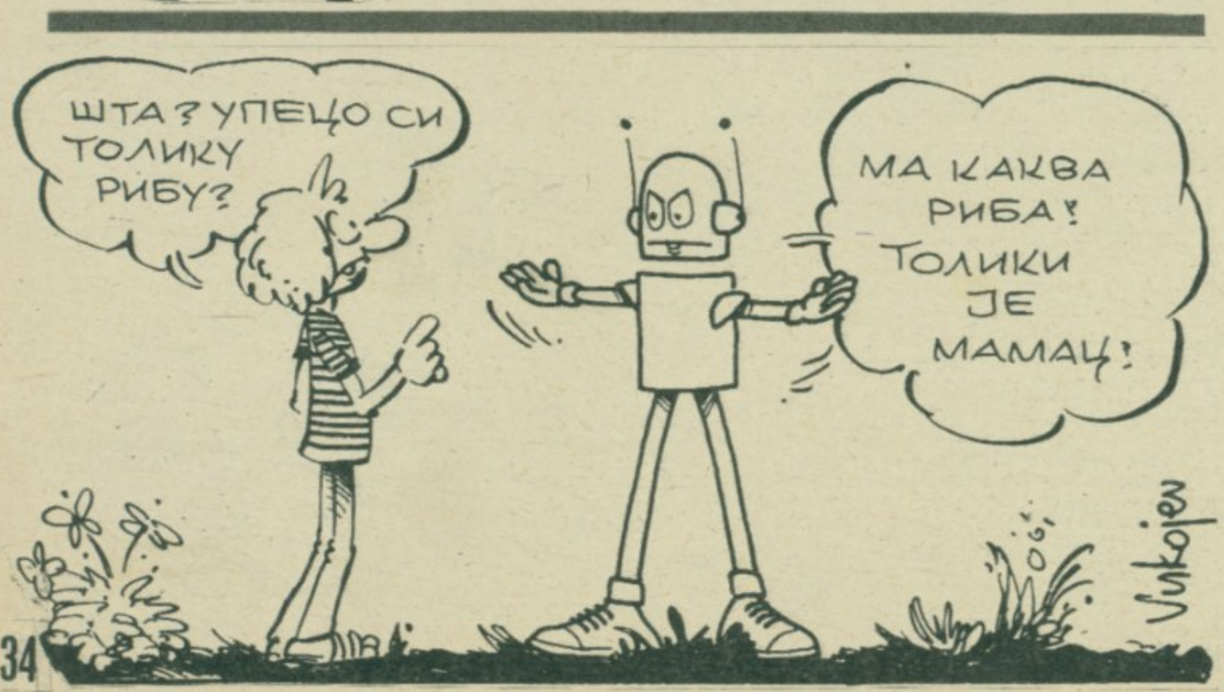

клето) уклапао у други (проклети) отпадак. Није имао никакве (проклете) везе да ли је у (проклетом) питању била (проклета) опруга од (проклетог) мадраца или (проклети) завртањ од (проклетог) усисивача за прашину, или (проклета) мућкалица од (проклетог) миксера.

— (Проклето) дерле је монтирало један (проклети) део на други и они су (проклето) стајали заједно као да су тако (проклето) спојени у (проклетој) фабрици. У то можете да будете (проклето) сигурни . . .

Када је поменут алат који је Ворп-млађи употребио за своју колико упечатљиву толико несвакидашњу конструкцију, уважени Ворп-старији је одлучно изјавио:

— Није било никаквог (проклетог) алата.

Што се тиче чврстине и постојаности необичне грађевине или машине коју је конструисао Ворп-млађи и у погледу чијег се карактера и данас ломе копља, Ворп-старији је такође био врло јасан.

Познати физичар др Палмер га је нестрпљиво упитао:

— Али како је, забога, успео да направи једну нераскидиву целину од толико различитих и бесмислених саставних делова?

Ворп-старији је прибрано и бираним речима одговорио:

— (Проклета) ствар је стајала као да је изливена од (проклетог) челика у (проклетом) калупу. И нико, понављам, нико није могао да је растави на (проклете) делове!

Нема сумње да је ремек-дело Ворпа-млађег стајало врло стабилно, пошто се он често пентрао на њега да би уређају додао још неки „део". Равнотежа (проклете) грађевине ниједном се није пореметила.

Ворпова реакција

Све ово што смо досад рекли, колико год да је оскудно, представља кратак историјат „Ворпове реакције" који је претходио најфантастичнијем експерименту изведеном у физици.

За тачан извештај о том експерименту који је изведен пред стручњацима треба да захвалимо инжењеријском пуковнику Херберту Армстронгу и физичару др Филипу Кросу.

Тачно у десет часова и 46 минута тог судоносног дана, Олдос Ворп је подигао са земље врло стар и врло зарђао волан — онај исти који је као шестогодишњи клинац довукао са градског ђубришта.

После краћег оклевања, Ворп-млађи се попео на врх необичне грађевине, застао, а затим нестао у њеним дубинама. Неколико минута се није појављивао, па су се искусни посматрачи већ мало забринули за његову судбину у смртоносном загрљају направе која им је личила на опасну гомилу крша.

Коначно, Олдос Ворп се појавио на врху грађевине, сишао и почео да пиљи у дело својих руку.

У недостатку поузданијих података, ево шта су уважени пуковник и ништа мање уважени физичари написали у свом извештају:

— Пошто је неколико минута стајао нетремице гледајући у конструкцију, Ворп јој је коначно пришао. Из направе је штрчала ручица, у ствари обична шипка на чијем је крају била месингана кугла неке креветске ноге. Ворп је повукао ручицу. Оно што се затим догодило било је заиста фантастично!

— Најпре смо чули потмулу тутњаву — писало је даље у извештају. — Звук је постајао све јачи и после петнаестак секунди смо видели како испод направе избија зеленкаст пламен. Затим се цела та гомила отпадака **подигла у ваздух** на висину од око двадесет метара и — **непомично стајала!**

— Олдос Ворп је одушевљено трчкарао испод направе — писало је у извештају. — Неколико пута је викнуо: „Хи! Хи! Хи!, а потом је пришао дугачком каблу који је висио са грађевине. На крају кабла био је зарђали точак од млина за кафу. Ворп је скинуо точак и — машина се полако спустила на тле.

Хи, хи, хи...

Наравно, сви су били врло узбуђени због тог догађаја. Представници војске, штампе, владе и разних универзитета, као и други радозналци, масовно су почели да пристижу на лице места.

Међутим, нико од њих није могао да ступи у везу са Олдосом Ворпом, једноставно зато што млади геније није умео да говори, иако је одавно превалио двадесету.

Ни Ворп-старији, припрост али вољан да помогне властима, није могао да расветли проблем. То се најбоље види из његових изјава које смо раније навели.

Покушаји да се испита унутрашњост Ворпове машине такође нису уродили плодом. Све што су стручњаци успели да утврде било је то да је у питању „обична гомила гвожђурије". Осим тога, млади Ворп није волео таква истраживања, али је радо и са очигледним уживањем стављао машину „у погон".

Тако су многи очевици имали прилике да се увере у јединствени карактер „Ворпове реакције".

Најсавременији опити помоћу гајгерових бројача и електронских уређаја такође нису допринели да се разјасни у чему се реакција у ствари састоји.

Када су на лице места стигли телевизијски и филмски снимatељи, Олдос Ворп их је замишљено погледао с врха машинерије, а затим нестао у њеној унутрашњости.

Појавио се на врху носећи пажљиво али одлучно поменути зарђали волан, а затим је сишао и вратио га на старо место — у кокошињац. Потом је систематски, али обрнутим редом од оног по коме је делове уградио у машину, скинуо све делове и вратио их у кокошињац набацавши их на гомилу . . .

И тако, данас су разбацани саставни делови целине помоћу које је изазвана у физици позната „Ворпова реакција". Не обраћајући никакву пажњу на готово хистеричне молбе стручњака, Ворп-млађи је, ћутке као обично, преузео на себе тежак задатак: пренео је део по део бивше конструкције на првобитно место — градско ђубриште.

Тренутно, Олдос Ворп најчешће седи на сандуку у задњем дворишту родитељског дома, озбиљно загледан у небо изнад градског ђубришта. С времена на време заблистају му очи и он врло тихо али сасвим разговетно каже:

— Хи . . . хи . . . хи-и-и-и! . . .

укрштене речи

КАПЕТАН КУК

Пре неколико дана, тачније 14. фебруара, навршила се 101 година од смрти великог енглеског морепловца и истраживача Џемса Кука, познатог и као Капетан Кук. На својим многобројним путовањима открио је, између осталог, и источну обалу једног континента (уписати испод **броја 1**), први је опловио обале северозападног полуострва Северне Америке **(број 2)**, да би на крају био убијен на, е, то упишите испод **броја 3.** Иначе, његово име носи више од 20 географских објеката.

ДУТОР ВЕ-МАК	1	ЉУБИША САМАР-ЏИЋ	НЕОГРА-НИЧЕНИ ВЛАДА-РИ	СРАМО-ТАН ЧИН	ВРСТА РИБЕ, КАЈФАЋ		3		ВРСТА ТУРСКОГ НОЖА / ДРАЖБА
2							ТЛУМАЧ ПАТИНО / НАШЕ ОСТРВО		
ДОВЕСТИ У УСПРАВАН ПОЛОЖАЈ									
ЗНАК СУМПОРА		САЊАЛИ-ЦА / ПОСАО							
ИНЕР-ТАН, СПОР					ИНДИЈ-СКИ АСКЕТА				
ДРВЕНИ ПЛУГ					УЧЕСНИК У СВА-ТОВИМА				
НАЈДАЉА КАРТА					ДРЖАВА У АЗИЈИ / СЈАЈАН, СВЕТАО				
ЛИТАР / ПЕПЕ-ЉАСТИ		ДРАК ПАПИРА / РЕКА У МЕКЕДОН.						ШАХОВСКИ ТЕРМИН	
				ЛОРЕНС ОЛИВИЈЕ / 3,14...			ЗНАК РИЈЕКЕ		
ВРСТА КВАР-КА							УЗВИК / ПРВИ ЛЕТАЧ (МИТ.)		
АРТИЗАМ									
ЈЕДИНО-ЦИФРЕН БРОЈ	ПЕВАЧИЦА КИКИ / „ВОЈНА ПОШТА"			ТАКМИЧЕ-ЊЕ У БРЗИНИ / НИТОН					НАШ ПЕСНИК КАРОЉ
			НАВИКА, ОБИЧАЈ						
НАПРА-ВА У ФИЗИЦИ									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Х. истрајати, новац, срд, а, рд, дуге, ТУЂА ЗЕМЉА, самар, Ал, става, вс, и, квантитет, ар, ТИШИНЕ, лоше, Милет, ниво, с, ј, Ита, ампир, ци, обрада, А, свитњак.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00	динара
6 месеци	220,00	динара
1 година	440,00	динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220.00	динара
6 месеци	440.00	динара
1 година	880.00	динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку — НО „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	47 —
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА" код ИНВЕСТ БАНКА — БЕОГРАД, на рачун број 6081-620-63-257300-00051, са обавезном назнаком, претпата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАЗНИК"

НАРОДНА КЊИГА

Књижевност за децу и омладину

1. Мирослав Антић (I—III)
ДРУГА СТРАНА ВЕТРА
ПТИЦЕ ИЗ ШУМЕ
НЕБО У ОКУ
Ћирилица, тврди, вишебојни повез, формат 13,5 × 20
Цена комплета: 300 дин.

2. ПОЕМЕ ДОБРИЦЕ ЕРИЋА (I—III)
ВАШАР У ТОПОЛИ
ТОРТА СА ПЕТ СПРАТОВА
ДОЛИНА СУНЦОКРЕТА
Ћирилица, брошурани повез формат 15,5 × 20
Цена комплета: 240 дин.

3. РОМАНИ АРСЕНА ДИКЛИЋА (I–IV)
НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ
САЛАШ У МАЛОМ РИТУ
ЈЕСЕН У МРТВАЈИ
МОРИШКИ СНЕГОВИ
Ћирилица, формат 14 × 20, тврди повез са вишебојном кутијом и брошурани.
Цена тврдог повеза: 600 дин.
Цена брошираног повеза: 350 дин.

4. ЈУНАЦИ ЦРТАНОГ ФИЛМА (I–III)
Сарадња са ИРО „Вук Караџић
НЕОБИЧНЕ ЗГОДЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА И ЊЕГОВИХ ПРИЈАТЕЉА
МЕДВЕД ЈОГИ И ЊЕГОВА ДРУЖИНА
ПУСТОЛОВИНЕ ВИКИЈА ВИКИНГА
Тврди повез са четворобојним илустрацијама у заштитној кутији од картона у боји. Ћирилица и латиница.
Цена комплета: 750 дин.

IX КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ“
11. БОЛИВИЈСКЕ БАЈКЕ
12. БРАЗИЛСКЕ БАЈКЕ
13. БАЈКЕ ИНКА
14. БАЈКЕ МАЈА И АСТЕКА
15. ЧИЛЕАНСКЕ БАЈКЕ
16. ВЕНЕЦУЛЕАНСКЕ БАЈКЕ
Цена по књизи: 50 дин.

Књиге можете поручити:
- Код издавача, „Народна књига“, 11000 Београд, Шафарикова 11
- У Салону „Народне књиге“, Цетињска 6
- У Сервису „Народне књиге“, Николе Спасића 2

Члановима Клуба читалаца „Народне књиге“ уобичајени попуст од 20%
У нашим Пословницама у:
- Новом Саду, Фрушкогорска 4
- Смедереву, Липе, Маршала Тита 50
- Лесковцу, Балканска 15-А
- Ченти, Жарка Зрењанина 64
- Скопљу, Бит Пазар 66
- Сарајеву, Синђелићева 1

X КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ“
17. ГРЧКЕ БАЈКЕ
18. ШПАНСКЕ БАЈКЕ
19. ИРАНСКЕ БАЈКЕ
20. ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ
21. КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ
22. ТУРСКЕ БАЈКЕ
Цена по књизи: 60 дин.
Цена комплета: 360 дин
Формат 12,5 × 19, тврди повез са четворобојним корицама, ћирилица.

I КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ“
5. ВИЈЕТНАМСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
6. ЈАПАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
7. КИНЕСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
8. КОРЕЈСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
9. МОНГОЛСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
10. ТИБЕТАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
Цена по књизи: 100 дин.
Цена комплета: 600 дин.

ИРО „НАРОДНА КЊИГА“, 11000 Београд, Шафарикова 11

НАРУЏБЕНИЦА — П. З. 22. 2. 80.

Овим НЕОПОЗИВО наручујем књиге под бројевима (упишите бројеве књига које наручујете)
А. ЗА ГОТОВО — укупно динара ..... уз попуст од 10%, тако да ћу износ од динара ..... платити поштару кад ми уручи књиге.
Б. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара ..... коју ћу вам суму отплатити у ..... месечних рата, уз камату од 8% (најмања рата је 100 динара). Рате ћу уплаћивати до 10. у месецу до исплате целе суме.
У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

.....
(Презиме, очево име и име)

.....
(Поштански број, место, улица и број)

.....
(Радна организација у којој је купац запослен)

.....

.....
((Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

Купци, који књигу купују на отплату, оверавају наруџбеницу у радној организацији где раде, а пензионери приликом куповине књига на отплату прилажу претпоследњи чек пензије.

У ПРЕРИЈАМА КАЊОНИМА И ПУСТИЊАМА ДИВЉЕГ ЗАПАДА
ЖИВЕ ВАШИ ЈУНАЦИ ЧИЈЕ СУ ПУСТОЛОВИНЕ ОПИСАНЕ
У КОМПЛЕТУ КЊИГА

КАРЛ МАЈА

ОЛД ШУРЕХЕНД I и II
БЛАГО У СРЕБРНОМ ЈЕЗЕРУ
САБЛАСТ ЉАНА ЕСТАХАДА
СИН ЛОВЦА НА МЕДВЕДЕ

Луксузна опрема на 1500 страница са сликаном заштитном кутијом.
Цена комплета 1000,00 динара,
а купци поузећем, који нам пошаљу наруџбеницу добијају књиге по цени од **800,00 динара.**

НАРУЏБЕНИЦА П. Забавник 22. II 1980.

Издавачко предузеће „Аугуст Цесарец", 41000 Загреб, Браће Орешки 18.

Овим неопозиво наручујем комплет књига Карл Маја
а) поузећем — уз попуст од 20% (значи платићу поштару 800,00 динара)
б) на отплату — по пуној цени у највише пет рата

Име и презиме.....

Тачна адреса .....

Место и број поште .....

..... МП .....

Назив радне организације (за купце на отплату) — Својеручни потпис

Код PEZ*-а је увек нешто ново!*

Ако радо узимаш PEZ *бомбоне*
и играш се PEZ *фигурицама,*
пошаљи нам 5 омотница
PEZ *бомбона, а ми ћемо*
ти послати леју PEZ *књижицу.*
Као пријатељ PEZ *-а користићеш*
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај сваког петка
на овом месту о новостима
за пријатеље PEZ *-а*

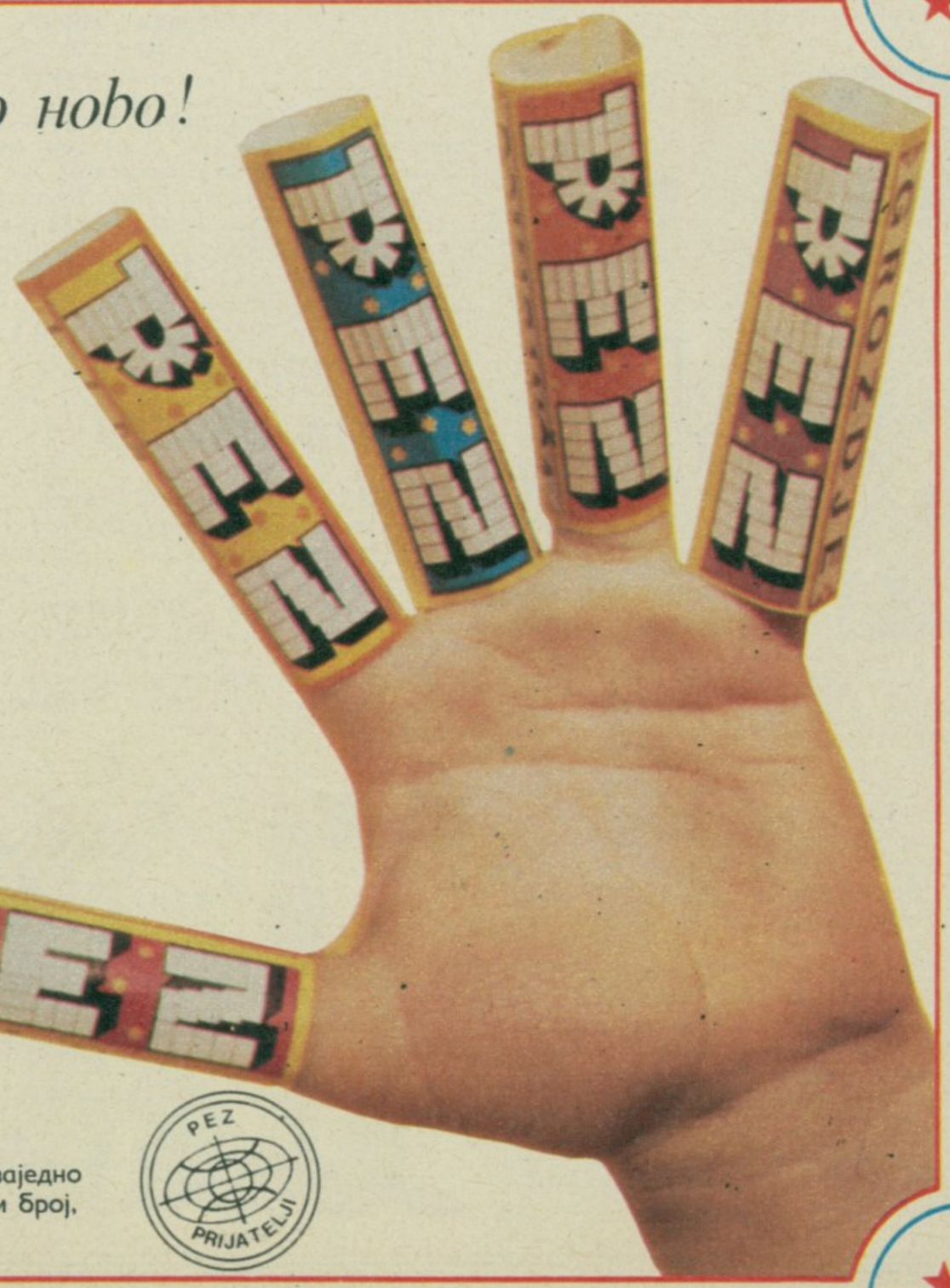

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА
Kolinska

Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ", 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број, место и поштански број)

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

КАО ТРИ ПЛАТЕ

Хтео бих да сазнам нешто више о Радио-Београду који је прошле године прославио педесетогодишњицу рада.

Синиша Мишић,
Стара Пазова

Подручје са којег се првих година рада Радио-Београда убирала претплата од слушалаца обухватала је данашњу Србију са покрајинама, Македонију, Црну Гору и знатне делове Босне и Херцеговине. На тој територији 1928. године било је само 7 хиљада радио-апарата јер је „кутија која свира" била прави луксуз: коштала је готово три учитељске плате! За поређење: данас у нашој земљи има преко милион радио-апарата.

Свој рад Радио-Београд је прекинуо на дан немачког бомбардовања нашег главног града — 6. априла 1941. године, а наставио у слободној Југославији — 10. новембра 1944. Уочи нове 1977. свечано је пуштен у погон нови предајник од 2000 киловата, најснажнији у Европи. Радио-Београд има пет програма: први, други, трећи, Београд 202 и издвојени програм озбиљне музике на УКТ таласима. Прошле године славио је изузетан јубилеј: 50 година деловања, од чега 35 у слободној Југославији. Тим поводом, друг Тито је одликовао Радио-Београд Орденом заслуга за народ са златним венцем. Чланови овог угледног колектива поклонили су нашем Председнику први јубиларни златни микрофон.

О Радио-Београду сазнаћеш много више из наше рубрике на 3. страни.

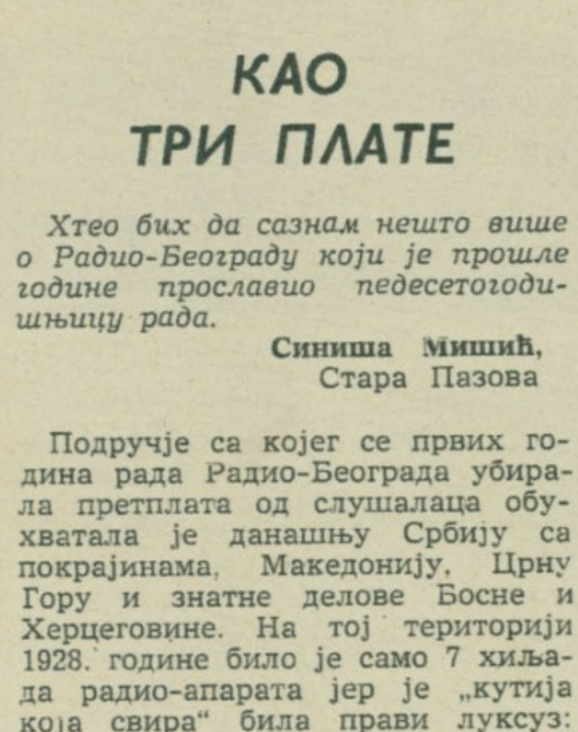

МАЛО МИ — МАЛО ТИ

Може ли после завршене друге године Више педагошке академије за васпитаче да се упише трећа година психологије? Ако не може, наведи ми све услове за упис.

Светлана Ћирић,
А. Шантића 7
Пирот

Најпотпунији одговор на твоје питање добићеш на Катедри за психологију на Филозофском факултету у Београду, Чика Љубина 20. Обрати им се писмом или, ако ти то више одговара, телефоном. Њихов број је 639-222, локал 111, позивни број за Београд 011.

ШЕКСПИР НА МОСТУ

Да ли је тачно да је Шекспир радњу своје трагедије „Млетачки трговац" сместио на мосту Риалто у Венецији?

Леа Абинун,
Марибор

Шекспир је заиста радњу своје трагедије „Млетачки трговац" сместио на најпознатијем венецијанском мосту Риалту, на Каналу Гранде. Пројектовање моста а исто тако и извођење радова, од 1580. до 1592. године, поверено је конструктору Антонију да Понте. Он је својој креацији дао необичну форму: желећи, између осталог, да не омете пролаз тешких галија мост је уздигао у средњем делу. Из истог разлога одређена је и његова висина изнад воде. Пролаз тешких галија кроз Канал Гранде био је веома важан за поморску силу као што је била Венеција у то време.

Мост је, у ствари, представљао део улице која се њиме прекидала и настављала. Отуда и све оне радње на њему у којима се продавала најлуксузнија роба доступна само људима дубоког џепа. У неким од тих радњи продавала су се и сликарска платна и боје: у њима је куповао и прослављени мајстор маниризма — Тинторето.

МАЛО МИ — МАЛО ТИ

Може ли после завршене друге године Више педагошке академије за васпитаче да се упише трећа година психологије? Ако не може, наведи ми све услове за упис.

Светлана Ћирић,
А. Шантића 7
Пирот

Најпотпунији одговор на твоје питање добићеш на Катедри за психологију на Филозофском факултету у Београду, Чика Љубина 20. Обрати им се писмом или, ако ти то више одговара, телефоном. Њихов број је 639-222, локал 111, позивни број за Београд 011.

ШЕКСПИР НА МОСТУ

Да ли је тачно да је Шекспир радњу своје трагедије „Млетачки трговац" сместио на мосту Риалто у Венецији?

Леа Абинун,
Марибор

Шекспир је заиста радњу своје трагедије „Млетачки трговац" сместио на најпознатијем венецијанском мосту Риалту, на Каналу Гранде. Пројектовање моста а исто тако и извођење радова, од 1580. до 1592. године, поверено је конструктору Антонију да Понте. Он је својој креацији дао необичну форму: желећи, између осталог, да не омете пролаз тешких галија мост је уздигао у средњем делу. Из истог разлога одређена је и његова висина изнад воде. Пролаз тешких галија кроз Канал Гранде био је веома важан за поморску силу као што је била Венеција у то време.

Мост је, у ствари, представљао део улице која се њиме прекидала и настављала. Отуда и све оне радње на њему у којима се продавала најлуксузнија роба доступна само људима дубоког џепа. У неким од тих радњи продавала су се и сликарска платна и боје: у њима је куповао и прослављени мајстор маниризма — Тинторето.

МНОГИ ВЕЛИКАНИ БИЛИ СУ — МАЛИ!

Имам 14 година и ниског сам раста што веома утиче на моје понашање. Молим те да ми одговориш како се може утицати на бржи раст.

Читалац из Београда

То што си ниског раста није разлог да будеш очајан. Имаш пред собом још времена да нарастеш. Не заборави да мушкарци расту до 20. године! Сем тога, најбоље би било да се консултујеш с неким лекаром, рецимо школским, и да се с њим поразговараш о проблему који те мучи. Хтели бисмо још на нешто да ти укажемо: многи велики људи били су ниског раста. Као пример навешћемо само Лењина и Пикаса. Били су то људи ниског раста али великог духа и зато — не клони!

БЕРЗА ВЕДРИ И ОБЛАЧИ

Волим да преко ТВ дневника и дневне штампе пратим збивања у свету, али се често појављују речи: унца, инфлација, берза, банкари из целог света, вредност новца опада-расте, марка све више расте, долар све већом брзином пада... То ми смета да пратим емисију, али ме то и занима. Зато те молим да ми објасниш како то вредност новца опада, односно расте на тим берзама?

Дејан Вујовић,
Јурија Гагарина 43,
Нови Београд

Берза је установа на којој се обавља куповина и продаја одређене робе (на пример, бакра, жита, памука и других такозваних берзанских артикала) и вредности (под њима се подразумевају разни вредносни папири, као што су акције и валуте). На берзи се састају купци и продавци а цена робе, односно курс, кад је реч о валути, зависи од понуде и потражње. Ако је понуда неке валуте већа од потражње, њен курс ће падати и обрнуто.

У нашој земљи берза валуте је девизно тржиште. На посебно организованим међубанкарским састанцима који се одржавају три пута недељно у Београду а на којима учествују све овлашћене банке и Народна банка Југославије обавља се куповина и продаја валута.

Поред осталих фактора на берзанске цене веома утичу економска и политичка кретања. Она могу довести до великих промена. Тако је 1929. године вредност акција на њујоршкој берзи пала у бесцење, па је берза морала да буде затворена. Тај догађај изазвао је сличне последице и на другим светским берзама, па се зато и сматра зачетником највеће светске кризе овог века.

ПОБЕДУ ДОБИЈА ЦЕВ

Кад је и где први пут употребљено ватрено оружје?

Зоран Перишић,
Винковци

Званично, прва битка ватреним оружјем на тлу Европе одиграла се 1515. године код места Мариљано, недалеко од Милана. У њој су Французи које је Франсоа I водио против војводе од Милана, употребили прво ватрено оружје: цеви које су снагом барутних гасова избацивале метална зрна. Захваљујући том новом оружју, Французи су, потпомогнути својим тадашњим савезницима Венецијанцима, до ногу потукли миланског војводу. Битка код Мариљана трајала је три дана.

Италијанско-француски рат, у оквиру којег је вођена и ова бит-

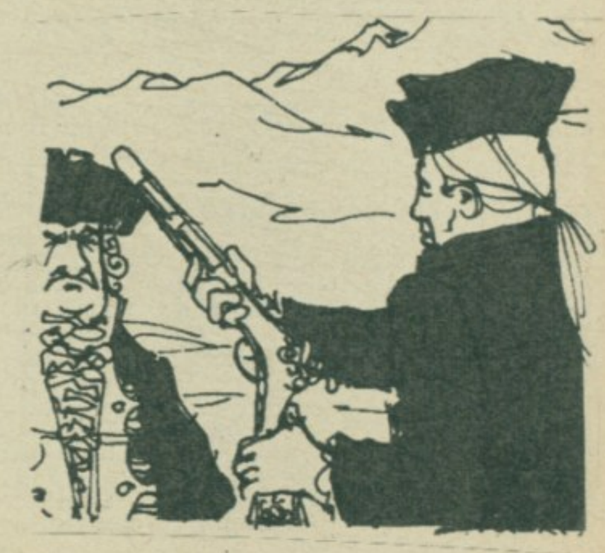

ка, занимљив је и по томе што су Французи, да би изненада упали у Ломбардију, изабрали, попут Ханибала, пут преко Алпа. Сличан подухват извео је и Наполеон Бонапарта почетком 19. века. Битка код Марињана није била прва битка у светској историји у којој се користило ватрено оружје. Кинеске хронике забележиле су да су Кинези експлозив и прво ратно оружје употребили још 1151. године, што значи читава три и по века пре Француза.

ЗАВИСИ ОД СТЕПЕНА ОШТЕЋЕЊА

Имам 18 година и један велики проблем. Пре седам година повредио сам лево око и због тога био на операцији. Али, упркос њој, вид ми је знатно смањен: левим оком готово ништа не видим. Носим контакт-сочива али ни она ми много не помажу. Мој проблем се састоји у томе што желим да полажем возачки испит па ме интересује да ли ће ми слаб вид отежати његово полагање?

Читалац из Панчева

Прописи захтевају да сваки возач буде потпуно здрав. То, поред осталог, значи да мора добро да чује и види. Да ли кандидат испуњава ове услове утврђује лекарска комисија и зато ти саветујемо да се њој обратиш. Уколико она утврди да твој вид није оштећен у великој мери и изда ти одговарајуће уверење, моћи ћеш да оствариш своју жељу, односно да се упишеш у неку ауто-школу. Међутим, ако комисија дође до закључка да је твој вид превише оштећен, онда ти саветујемо да своју жељу заборавиш јер претпостављамо да ти је стало не само до твоје већ и туђе безбедности. А она би у овом случају била и те како угрожена.

НИ ИНСЕКТИ ИХ НЕЋЕ

Желео бих да знам да ли кесе од пластике могу да се распадну и за које време?

Митар Стевановић,
Равни

Када се имају у виду особине полиетилена (од њега се данас вреће углавном и праве) онда се о његовом распадању практично не може говорити. Полиетилен се у великим количинама користи за прављење разних врста амбалажа, као што су фолије, врећице, посуде, боце и друга комерцијална амбалажа за фармацеутску, козметичку и хемијску индустрију. Отпоран је на ниске температуре, киселине и алкалије а и на нека неорганска хемијска једињења. Не раствара се ни у једном растварачу, осим ако овај нема знатно повећану температуру. Полиетилен не мења своје особине ни на врло ниским температурама (до —50 °C) а ни на релативно високим (+ 80 °C). Уз све ово треба додати и да полиетилен и друге пластичне материје, за разлику од хартије, нису нарочито занимљиви инсектима — не могу да им послуже као храна.

МОЖЕ, АЛИ ТЕШКО!

Да ли дигитрон може да погреши у рачунању?

Весна Трипковић.
Ж. Вуловић 43
Бадовинци

Мада ретко, и дигитрон може да погреши. Статистике казују да се он показује као „лош математичар" само у један посто случајева. Иначе, грешке које се њему приписују, обично нису његове већ људске. Догађа се да човек који рукује њим упише погрешну цифру, рецимо 12 уместо 112, и онда, наравно, и добија „нетачан" резултат.

ОИА »ТИТОВИМ ПУТЕМ '80«

ИСТРАЖИВАЧИ У АКЦИЈИ

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Омладина Србије и „Млади истраживачи" и ове године организују омладинску истраживачку акцију под називом — „Титовим путем '80". За наше младе и најмлађе читаоце то је прилика да се придруже истраживачима и да се и овог лета посвете научно-истраживачком раду у природи.

Право учешћа имају сви млади из Југославије, а највећи део од укупно 1500 истраживача чиниће они искуснији, стари и опробани, али ни они не могу без нових, младих и најмлађих. Зато овом приликом „Млади истраживачи" упућују позив омладини и пионирима да се пријаве на акцију, на којој ће се бавити археологијом, испитивањем лековитог и хранљивог биља, воде, тражењу руда, података из историје, културе. **Акција ће трајати од 10. јула до 20. августа 1980. године и то у две смене.**

Осим програмских акција извршиће се и **две акције подмлатка** и то у првој смени од 11. до 30. јула у Београду и Рајковићу код Мојковца. У подмлатку могу да учествују ученици основних школа од петог до осмог разреда који раније нису учествовали на оваквим акцијама.

Омладинске истраживачке акције отворене су за све оне који воле науку и истраживачки рад, без обзира на степен образовања или средину из које долазе. За учеснике ће се организовати и посебни припремни семинари који су услов за учешће. Трошкове смештаја и исхране на семинарима и акцијама сноси организатор, а путне трошкове учесници. Избор учесника извршиће организатори Акције.

Рок пријављивања је **до 15. априла 1980. године,** на адресу: **ССО Србије „Млади истраживачи, Ул. Хо Ши Минова 27, 11070 НОВИ БЕОГРАД.**

ПРИЈАВА

за учешће на ОИА „Титовим путем '80" — 10. јул — 20. август 1980. године

Истраживачки програми: археолошки, астрономски, биолошки, ветеринарски, геолошки, дефектолошки, еколошки, етнолошки, економски, фармаколошки, историчарски, културолошки, медицински, пољопривредни, политиколошки, правни, саобраћајни, стоматолошки, социолошки, спелеолошки, туризмолошки и исхрана у природи.

Теренска истраживања: прва смена: 10—30. јул, друга смена: 1—20. август. Подмладак само у првој смени.

(име и презиме) _____ (година рођења) _____

(занимање) _____ (специјализација) _____

(истраживачки програм) _____ (алтернативни програм) _____

(адреса и телефон) _____ (својеручни потпис) _____

(пријављујем се за — подмладак) _____ (за малолетне потпис родитеља) _____

МИК ЏЕГЕР
НА
НОВОМ ПОСТЕРУ
ЕНИГМАТСКОГ ЛИСТА
ПОЛИТИКА
Мозаик

WALT DISNEY

МИКИ

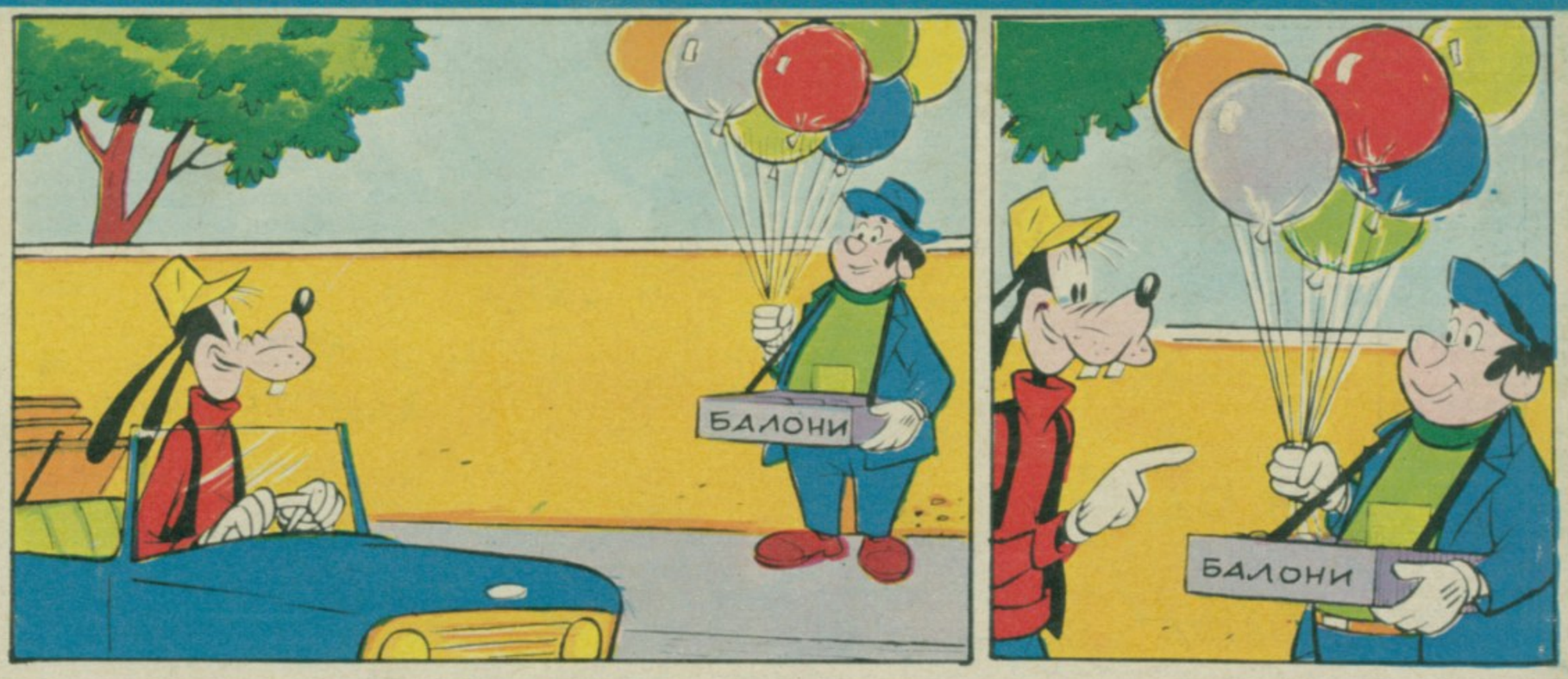

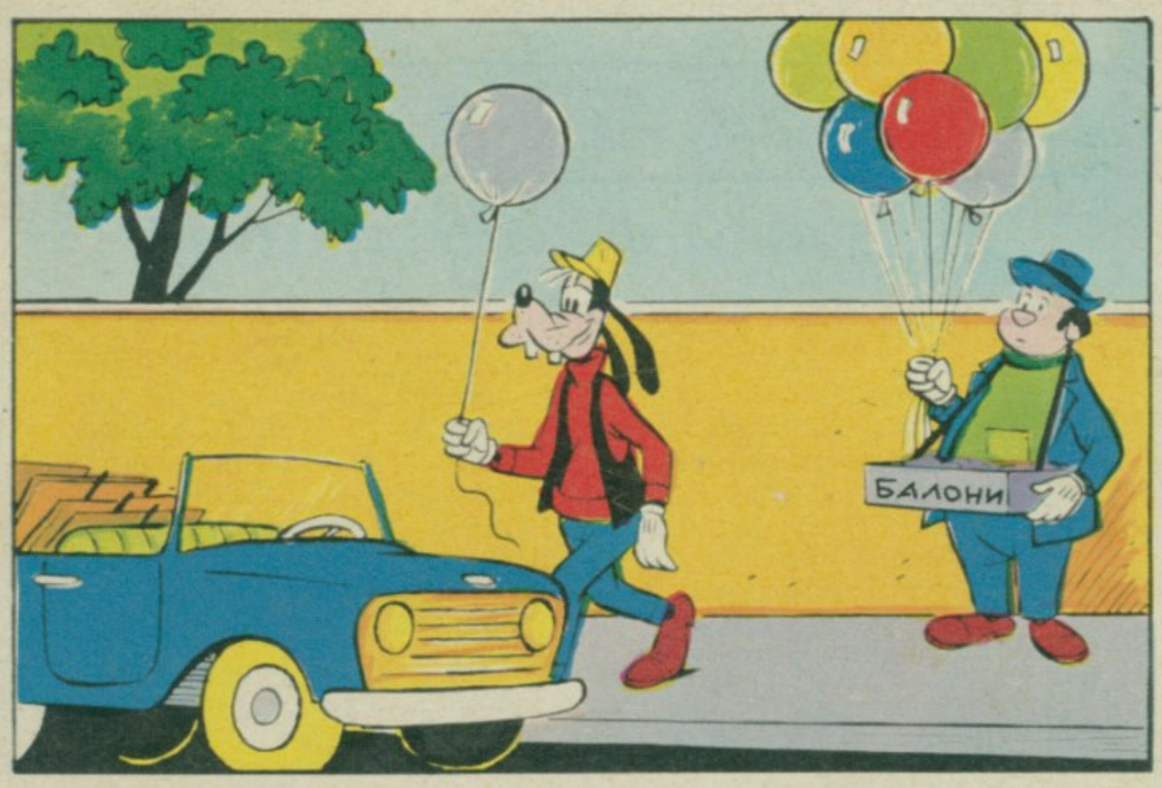

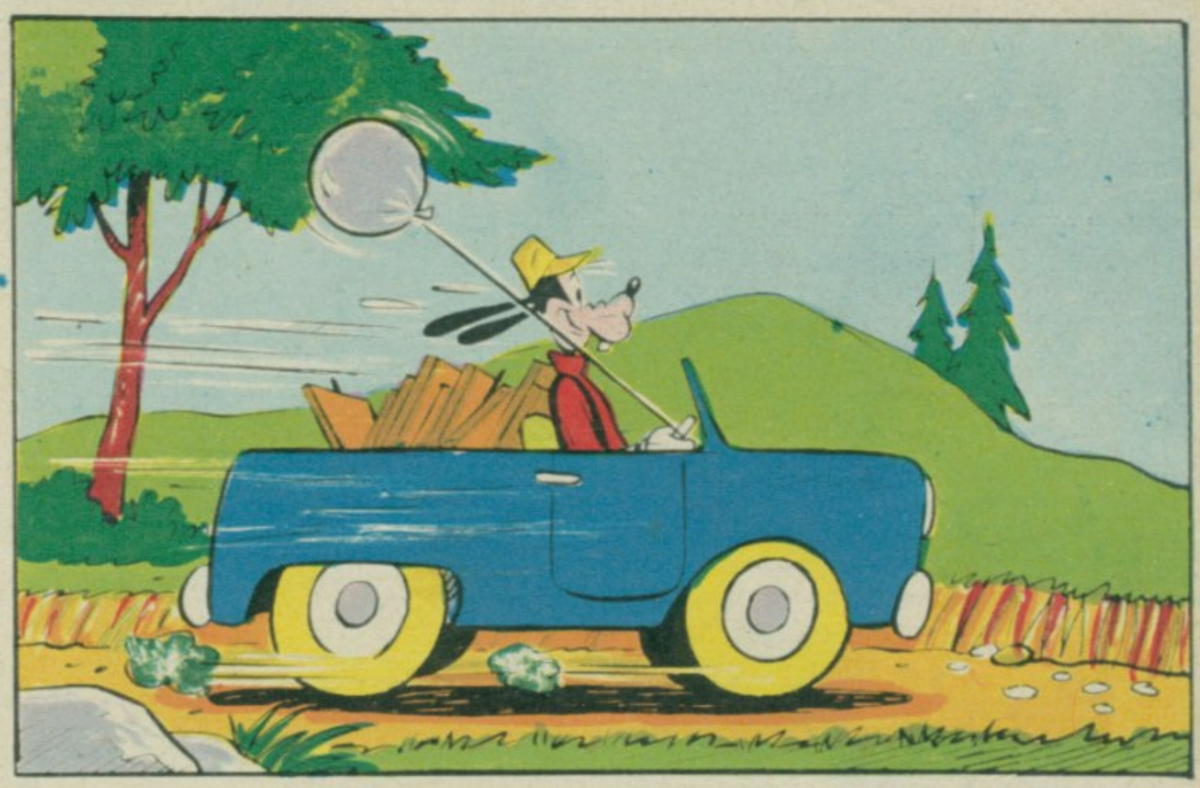

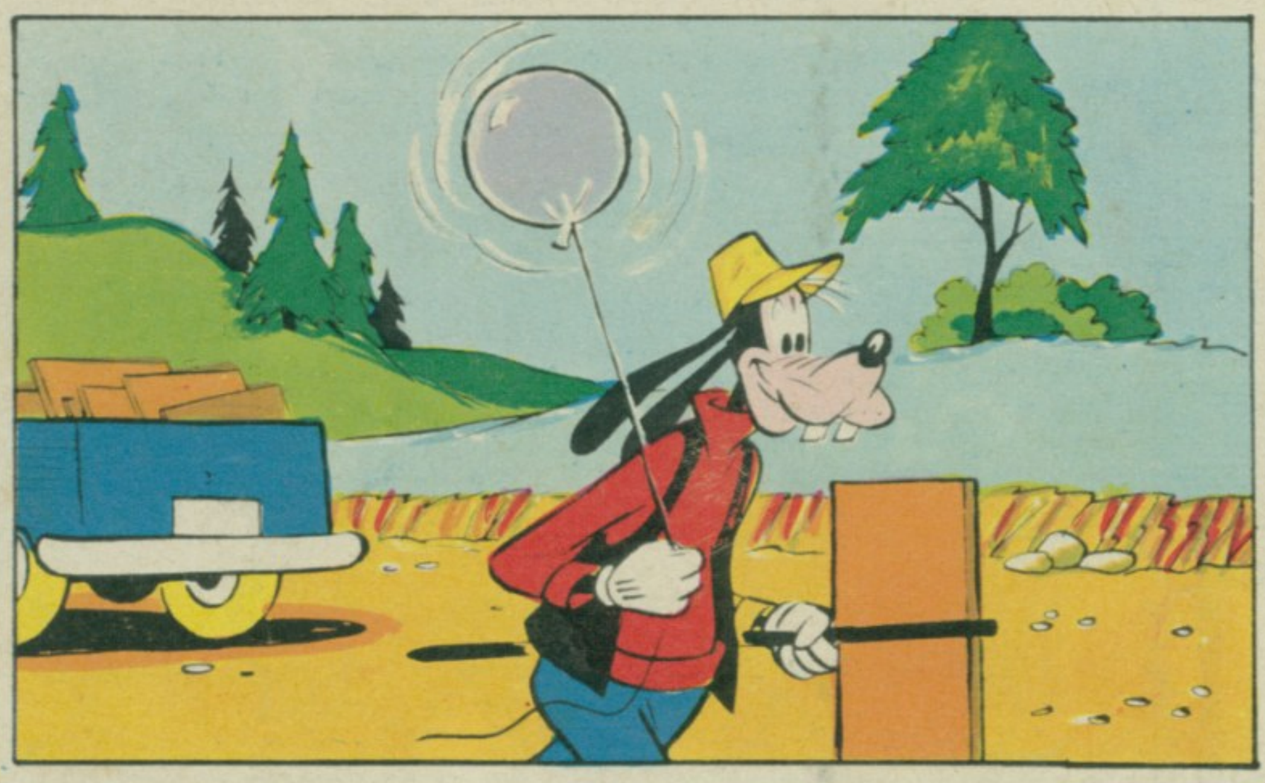

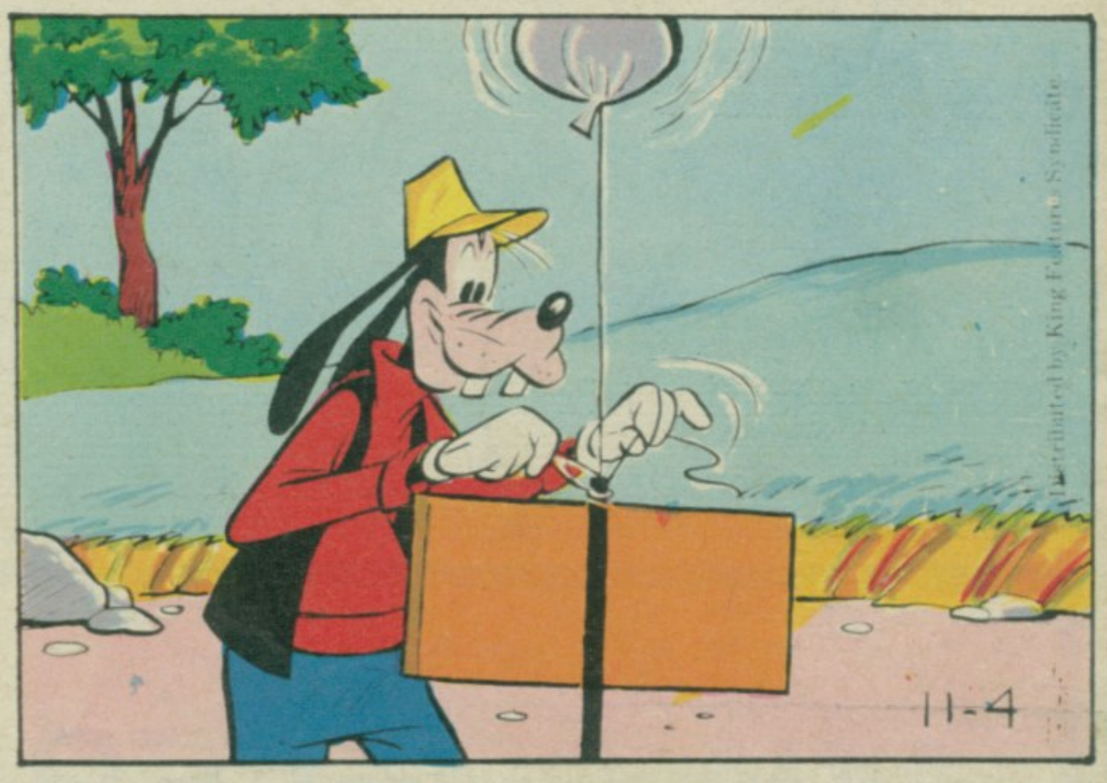

Distributed by King Features Syndicate